

**Regeringens proposition till Riksdagen om en reform
av lagstiftningen om bildprogram**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om bildprogram. I lagen regleras begränsningar i tillhandahållandet av bildprogram för att skydda barn. Lagen avses ersätta lagen från år 2000 om granskning av bildprogram.

Lagstiftningen om bildprogram ses över för att bättre stämma överens med den förändrade mediemiljön. I det nya systemet satsas det på åtgärder av ny typ som främjar barnens trygghet i mediemiljön, såsom mediefostran och information till vårdnadshavare och föräldrar.

Förhandsgranskningen av bildprogram i sin nuvarande form frångås, medan systemet med åldersgränser kvarstår. Klassificeringen av programmens åldersgränser föreslås till största delen flyttas över på personer inom bildprogrambranschen. Dessa personer ska vara av myndigheten godkända självständiga och oberoende klassificerare av bildprogram. Bildprogram som tillhandahålls i Finland ska klassificeras på enhetliga grunder. Klassificeringen ska omfatta samtliga former av bildprogram, alltså film, televisionsprogram och spel samt samtliga sätt att tillhandahålla bildprogram, alltså förevisningar på biograf, spridning av upptagningar, televisionssändningar och beställ-TV till exempel via Internet.

Bildprogram ska antingen klassificeras som lämpliga för alla åldrar eller klassificeras för en åldersgräns på 7, 12, 16 eller 18 år eller ställas en åldersgräns på 18 år utan klassificering. Klassificerade program ska förses med en symbol som beskriver dess innehåll. Vissa bildprogram skulle befrias från klassificering utifrån innehåll, framställningssyfte eller särskilt tillstånd. Det ska vara förbjudet att för minderåriga tillhandahålla bildprogram med en åldersgräns på 18 år. Leveran-

törerna av bildprogram ska enligt förslaget dessutom på ett ändamålsenligt sätt säkerställa att klassificerade bildprogram inte är tillgängliga att ses av barn som är yngre än åldersgränsen.

Tyngdpunkten i myndighetens verksamhet förskjuts till en tillsyn av bildprogrammarknaden i efterhand. Tillhandahållande av bildprogram ska anmälas till myndigheten. Myndigheten tar emot reaktioner från allmänheten om tillhandahållande av bildprogram som är skadliga för barns utveckling. Myndigheten får också på eget initiativ klassificera bildprogram och kontrollera märkningar. För att leverantörerna effektivt ska följa sina förpliktelser får myndigheten ge anmärkningar eller i sista hand förelägga vite. De allvarligaste förseelserna skulle straffbeläggas. För att täcka kostnaderna som tillsynen över tillhandahållandet av bildprogram medför är det meningen att det ska tas ut en tillsynsavgift av bildprogramleverantörerna.

Statens filmgranskningsbyrå omvandlas till Centret för mediefostran och bildprogram. Centret ska ha hand om myndighetsuppgifterna i den nya lagstiftningen. Uppgifter relaterade till tillsynen över televisionsverksamheten i syfte att skydda barn skulle föras över från Kommunikationsverket till Centret för mediefostran och bildprogram. Centret skulle dessutom ha i uppdrag att främja mediefostern och barnens mediekompetens i samarbete med andra myndigheter och olika sammanslutningar på området.

Lagen om televisions- och radioverksamhet ändras avseende regleringen av sändning av program som är skadliga för barn. I strafflagen föreslås ändringar som föranleds av reformen.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2012.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis	4
Filmgranskningens historia	4
Gällande bildprogramlag	4
Statens filmgranskningsbyrå	6
Lagen om televisions- och radioverksamhet	6
Mediefostran	7
Yttrandefriheten i internationella fördrag	7
2.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen utomlands och i Europeiska unionen	8
Europeiska unionens lagstiftning och handlingar	8
Norge	9
Sverige	9
Danmark	10
Holland	10
Storbritannien	11
Tyskland	11
2.3 Bedömning av nuläget	12
Förändringar i omvärlden	12
Komplicerat åldersgränssystem	14
Särskilda problemkomplex i regleringen	15
Bristande samordning i mediefostran	15
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	16
Tillämpningsområde	16
Bildprogrammets klassificering, åldersgränser och symboler som beskriver innehållet	16
Tillhandahållande av bildprogram	17
Tillsyn	17
Centralen för mediefostran och bildprogram	17
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	18
4.1 Ekonomiska konsekvenser	18
Konsekvenser för den offentliga ekonomin	18
Konsekvenser för företagen	19
4.2 Konsekvenser för barn	19
4.3 Konsekvenser för myndigheterna och personalen	20
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	21
5.1 Beredningsfaser och beredningsmaterial	21
5.2 Utlåtanden och hur de har beaktats	21
DETALJMOTIVERING	23
1 LAGFÖRSLAG	23
1.1 Lag om bildprogram	23
1.2 Lag om Centralen för mediefostran och bildprogram	47

1.3	Lag om ändring av 19 § i lagen om televisions- och radioverksamhet.....	50
1.4	Lag om ändring av 17 kap. 17 och 18 b § i strafflagen.....	51
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	52
3	IKRAFTTRÄDANDE	52
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	52
4.1	Yttrandefrihet	52
4.2	Offentlig förvaltningsuppgift	53
4.3	Avgifter	54
	LAGFÖRSLAG	56
	Lag om bildprogram.....	56
	Lag om Centralen för mediefostran och bildprogram	65
	Lag om ändring av 19 § i lagen om televisions- och radioverksamhet	67
	Lag om ändring av 17 kap. 17 och 18 b § i strafflagen	67
	BILAGA	69
	PARALLELLTEXT	69
	Lag om ändring av 19 § i lagen om televisions- och radioverksamhet	69
	Lag om ändring av 17 kap. 17 och 18 b § i strafflagen	70

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Ett ökat utbud, nya former av medier och nya sätt att använda medier är betecknande för den mediemiljö som omger barnen i dag. Medierna och olika slag av bildprogram är centrala element i barnens liv och Internanvändning blir allt vanligare i synnerhet bland de mindre barnen.

Medieinnehållet kan få allvarliga följder som är skadliga för barns utveckling och det behövs åtgärder för att förhindra sådana skador och för att utveckla en trygg mediemiljö. Å andra sidan har medierna en positiv inverkan på flera sätt och man bör därför göra allt för att främja en mångsidig medieanvändning och att utnyttja mediernas pedagogiska möjligheter.

För att skydda barnen i dagens mediemiljö krävs det nya åtgärder och en lagstiftning som återspeglar förändringarna i omvärlden. Den förändrade mediemiljön har uppmärksamats i programmet för statsminister Vanhanens II regering, enligt vilket förutsättningarna för en trygg mediemiljö för barn och unga ska förbättras. Motsvarande riktlinjer ingår också i det barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet för 2007–2011 och i politikprogrammets målsättningar för barns, ungas och familjers välfärd. Också inom Europeiska unionen framhävs nya medel för att öka barnens trygghet i den nya mediemiljön. Flera av Europeiska kommissionens programhandlingar tar upp frågan om förbättrad mediekompetens.

Förändringarna i mediemiljön har ökat behovet av att ta fram nya åtgärder för att främja barnens välmående, däribland mediefostran. Med hjälp av mediefostran vill man förbättra mediekompetensen som ska hjälpa barnet att ta emot och bearbeta medieinnehåll och att förstå mediernas roll i samhället. Målet med mediefostran är att stärka barnens möjligheter att ta och få skydd mot mediernas skadliga verkan. Ett mål är att också öka barnens möjligheter till delaktighet och att uttrycka sig. Även föräldrarna och andra fostrare, i skolor och daghem, behöver in-

formation om den medievärld barnen lever i, om barnets förmåga att i olika åldrar förstå medieinnehåll och om medel för att utveckla en trygg mediemiljö och mediefärdigheter för barnen.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Filmgranskningens historia

Den första filmen visades i Finland 1896. För filmförevisningar krävdes det tillstånd av polisen. I regeringsformen 1919 reglerades det fria ordet beträffande bildförevisningar. Samma år uppstod Statens filmnämnd och redan 1921 Statens filmgranskningsbyrå. På 1930-talet förbjöds filmer till exempel på utrikespolitiska grunder. På beslut av undervisningsministeriet (334/1935) gavs det anvisningar för granskningen av filmer.

Den första lagen om förhandsgranskning av filmer gavs 1945 (Lagen om förhandsgranskning av biograffilm (1175/1945). Statens filmgranskningsbyrå inledde sin verksamhet 1946. En ny lag stiftades 1965, enligt vilken en film till exempel inte får strida mot god sed eller inverka skadligt på den psykiska hälsan (Lagen om filmgranskning 299/1965).

I lagreformen 1987 förbjöds till exempel videospridning av vissa filmer avsedda för vuxna (Lagen om granskning av videoprogram och andra bildprogram (697/1987). I den reform som trädde i kraft i början av 2001 frångicks granskningen av filmer för vuxna (Lagen om granskning av bildprogram 775/2000, nedan kallat *gällande bildprogramlag*).

Gällande bildprogramlag

Till yttrandefriheten hör enligt 12 § i grundlagen rätten att framföra, sprida och ta emot information, åsikter och andra meddelanden utan att någon i förväg hindrar detta. Närmare bestämmelser om yttrandefriheten

utfärdas genom lag. Bestämmelser om sådana begränsningar i fråga om bildprogram som är nödvändiga för att skydda barn kan utfärdas genom lag.

I gällande bildprogramlag föreskrivs sådana begränsningar i fråga om granskning och i synnerhet framförande och spridning av bildprogram som är nödvändiga för att skydda barn.

Bildprogram är film och andra program avsedda att ses i form av rörliga bilder, oavsett om de sprids som upptagningar eller som så kallad beställ-TV. I beställ-TV hålls bildprogram tillgängliga för allmänheten till exempel via Internet (*video-on-demand*). Till bildprogram räknas också interaktiva program, såsom video- och datorspel.

Enligt gällande bildprogramlag får bildprogram som är avsedda för personer under 18 år inte visas offentligt eller spridas förrän de har granskats. Granskningsmyndighet är Statens filmgranskningsbyrå.

Granskningsmyndigheten ska godkänna ett bildprogram för visning och spridning för personer i alla åldrar, om det utifrån lagen inte bedöms vara skadligt för barns utveckling. Myndigheten får förbjuda visning och spridning av ett bildprogram bland personer under 18 år eller sätta en åldersgräns på 15, 13, 11 eller 7 år för programmet. En handling som strider mot dessa bestämmelser kriminaliseras i 17 kap. 18 b § i strafflagen (39/1889) som olovlig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga.

I lagen anses ett bildprogram vara skadligt för barns utveckling om det på grund av sina våldsinslag eller sitt sexuella innehåll eller genom att inge skräck eller på något annat jämförbart sätt är ägnat att inverka skadligt på barns utveckling.

I lagen föreskrivs flera undantag i granskningsskyldigheten. För det första har bildprogram befriats från granskning på basis av framställningssyfte eller innehåll. Ogranskade får bildprogram visas eller spridas

1) som har framställts uteslutande för utbildning eller andra kulturrelaterade ändamål, vetenskaplig forskning eller fritidssysselsättning,

2) som har framställts enbart för marknadsföring, med undantag av marknadsföring av bildprogram till personer under 18 år,

3) som uteslutande eller huvudsakligen innehåller musikframföranden eller återgivningar av kultur-, idrotts- eller motionsevenemang eller andaktsstunder eller andra likartade tillställningar och evenemang,

4) enbart innehåller aktuellt nyhetsstoff,

5) innehåller för barn i alla åldrar lämpliga animations-, lek- och hobbyframställningar eller andra motsvarande framställningar, eller

6) som behandlar turism, miljö eller därmed jämförbara teman.

För det andra har bildprogram befriats på basis av distributionssättet. Bildprogram som sänds i televisionen får visas utan granskning. Också bildprogram som sprids som beställ-TV eller som upptagningar får spridas utan granskning, om de inte är sådana program som avses i 19 § i lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998) som ska betraktas som skadliga för barn och sändas på en tid då barn i allmänhet inte ser på televisionsprogram, och om de i enlighet med 5 och 6 § i lagen om televisions- och radioverksamhet är upptagna i programschemat för en inhemsk utövare av televisionsverksamhet. I praktiken är bildprogram som sprids som beställ-TV eller upptagningar och som visas i televisionen före klockan 21 befriade från granskning. Befrielseerna trädde i kraft den 1 juli 2009 genom en ändring av gällande bildprogramlag (381/2009) som genomfördes som en mellanetapp i den större reformen.

För det tredje har bildprogram befriats från granskning på basis av vilken verksamhet den som visar programmet bedriver. Befrielsen gäller vissa förevisare av bildprogram, däribland läroanstalter, allmänna bibliotek, Nationella audiovisuella arkivet och vetenskapliga kongresser eller kongresser som behandlar konstnärliga frågor.

För det fjärde kan bildprogram befrias på basis av tillstånd för att visas vid något särskilt evenemang, såsom vid filmfestivaler.

Ytterligare är interaktiva bildprogram, såsom video- och datorspel, befriade från förhandsgranskning. Spel ska dock vara försedda med märkning om åldersgräns. Sedan 2003 har huvudsakligen den europeiska PEGI-beteckningen (*Pan-European Game Information*) använts för spel. Åldersgränserna i PEGI-systemet är 3, 7, 12, 16 och 18.

Dessutom ger PEGI-systemet information om spelens skadliga innehåll genom sju olika symboler som beskriver innehållet: skräck, våld, sex, droger, svordomar, diskriminering och hasardspel.

Bildprogram som inte granskas ska i regel anmälas till Statens filmgranskningsbyrå. Anmälningssplikten gäller också bildprogram som endast är avsedda för vuxna och försedda med beteckningen F18. Dessutom ska åldersgränsen för bildprogram som sprids som beställ-TV eller upptagningar och som sänds i televisionen före klockan 21 och för video- och datorspel anmälas till myndigheten.

Granskningsmyndigheten kan bestämma att ett bildprogram som på basis av framställningssyfte, innehåll eller distributionssätt har befriats från granskning ska granskas, om det finns skäl att misstänka att det innehåller stoff som är ägnat att inverka skadligt på barns utveckling.

Statens filmgranskningsbyrå

Enligt 1 § i lagen om Statens filmgranskningsbyrå (776/2000) ska byrån sköta uppgiften som granskningsmyndighet enligt gällande bildprogramlag. Enligt verksamhetsberättelsen granskade Statens filmgranskningsbyrå år 2009 ca 1800 bildprogram. Därtill tog byrån emot nästan 23 000 anmälningar om bildprogram. Det togs emot ca 1300 anmälningar om interaktiva bildprogram och ca 18 600 om pornografiska bildprogram. Sammanlagt registrerade filmgranskningsbyrån ca 45 000 bildprogram. Det beviljades 23 tillstånd för visning.

Angående byråns beslut om åldersgränser anfördes tre besvär som behandlades i filmnämnden. År 2009 var antalet besvär exceptionellt lågt.

Filmgranskningsbyråns kunder är i praktiken producenter, importörer, förevisare och distributörer av bildprogram. Ungefär hälften av kunderna är distributörer, förevisare eller producenter av pornografiska program. Datorspel och konsolspel sprids av en knapp femtedel av kunderna, medan de övriga är förevisare, distributörer eller producenter av andra bildprogram.

En annan av granskningsbyråns kundgrupper är bildprogramkonsumenterna. Aktuell

information om Statens filmgranskningsbyrås verksamhet, om grunderna för åldersgränserna och om fattade åldersgränsbeslut finns tillgänglig på byråns Internetsidor.

Enligt verksamhetsberättelsen för 2009 satsar byrån i mån av möjlighet på mediefostran och åldersgränsupplysning. Representanter för granskningsbyrån har till exempel deltagit i medieforumet för barn och unga som kommunikationsministeriet samordnar och medverkat i forumets undergrupper, däribland i utvecklandet av åsiktsutbytestjänsten peliraati.fi som inrättats till stöd för föräldrar. Dessutom har granskningsbyrån på sina webbsidor öppnat för allmänheten att ta ställning till filmernas åldersgränser.

Lagen om televisions- och radioverksamhet

På televisionsbolagens verksamhet tillämpas lagen om televisions- och radioverksamhet. Enligt 19 § ska utövare av televisionsverksamhet sörja för att audiovisuella program som på grund av våldsinslag eller sexuellt innehåll eller genom att inge skräck eller på något annat jämförbart sätt är ägnade att inverka skadligt på barns utveckling sänds på en tid då barn i allmänhet inte tittar på program. Bestämmelsen grundar sig bestämmelser som sedan 1989 har funnits i artikel 22 i rådets direktiv 89/552/EEG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television, *nedan kallat* televisionsdirektivet.

Bestämmelser om åtgärder som i fråga om beställ-TV ska vidtas för att skydda minderåriga finns enligt 19 § 4 mom. i lagen om televisions- och radioverksamhet i gällande bildprogramlag. Denna föreskrift trädde i kraft den 1 maj 2010 (306/2010).

Utövarna av landsomfattande televisionsverksamhet har sedan 1999 som ett uttryck för självregleringen på området med ett skriftligt avtal förbundit sig att sända program som är skadliga för barn efter vissa tider som fungerar som vattendelare. Det handlar om ett frivilligt inbördes avtal mellan televisionsbolagen. Enligt gällande avtal sänds inte program som är förbjudna för barn under 11 år vardagar före klockan 17, för barn under 13 år vardagar före klockan 19,

under 15 år före klockan 21 och under 18 år före klockan 23. Under veckosluten gäller vattendelartiderna för åldersgränserna 15 och 18.

Enligt 35 § i lagen om televisions- och radioverksamhet övervakar Kommunikationsverket efterlevnaden av lagen och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Kommunikationsverket ska övervaka sändningarna i televisionen av program som är skadliga för barn och främja televisionsutövarnas självreglering. Med stöd av Kommunikationsverkets ställningstagande tillämpas till exempel televisionsbolagens självreglerande avtal på alla inhemska televisionskanaler. I ställningstagandet förutsätts det också att pornografiska program i televisionen sänds efter klockan 24. Andra medel som Kommunikationsverket förfogar över för att främja självreglering är till exempel att utföra utredningar kring hur bekanta vattendelartiderna är.

Mediefostran

I dagsläget finns det inga bestämmelser om mediefostran i lag. Finland har inte heller någon samordnande myndighet för mediefostran. I praktiken finns det likväl flera olika slag av organisationer i landet som främjar och utövar mediefostran. Bland de landsomfattande organisationerna som utövar mediefostran finner vi till exempel Klubbcentralen - stöd för skolan rf, Skolbioföreningen, Mannerheims barnskyddsförbund, Centralen för mediefostran Metka, Sällskapet för mediafostran och Rädda barnen rf.

Mediefostran för förskolepedagogiken har bland annat utvecklats inom ramen för undervisnings- och kulturministeriets koncept Barn och media i projektet Mediamuffins åren 2006–2007. Utvecklingsarbete görs också inom sektorerna för ungdomsarbete och bibliotek samt i morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever. Kommunikationsministeriet samordnar till slutet av 2010 Medieforumet för barn och ungdomar som verkar i anslutning till delegationen för vardagens informationssamhälle med uppgift att utvärdera inflytandet av medier och Internet i barnens och ungdomarnas vardag. Till exempel Nationella audiovisuella arkivet be-

driver mediefostran i samband med förevisning av filmklassiker.

I utbildningsstyrelsens bestämmelser om grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen från 2004 och för grunderna för läroplanen i gymnasiet från 2003 är ämneskoncepten för mediefostran kommunikation och mediekunskap samt kommunikation och mediekompetens. I skolornas vardag uppskattas mediefostran ta sig olika uttryck beroende på lärarnas intresse, kompetens och resurser. Arbetsgruppen som hade berett reformen av de allmänna riksomfattande målen och timfördelningen inom den grundläggande utbildningen lämnade sitt förslag den 1 juni 2010. Reformen som är på gång inom utbildningssektorn skulle för sin del kunna skapa förutsättningar att utveckla mediefostran i skolorna.

Yttrandefriheten i internationella fördrag

I artikel 10 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (63/1999) tryggas var och en rätten till yttrandefrihet. I artikeln ingår en inskränkingsklausul, enligt vilken yttrandefriheten kan inskränkas i lag om det är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle för att nå de vällovliga mål som anges i artikeln. Europakonventionen förbjuder inte direkt förhandshinder, men enligt domen av Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna i fallet Chauvy m.fl. mot Frankrike (29.6.2004) är förhandshinder möjliga, om de är föremål för sträng tillsyn.

Enligt artikel 19.2 i Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FS 8/1976) har var och en rätt till yttrandefrihet. Artikel 19.3 innehåller en förteckning över godtagbara grunder för inskränkande av yttrandefriheten. Enligt bestämmelsen får utövandet av yttrandefriheten underkastas vissa inskränkningar men endast sådana som är angivna i lag och som är nödvändiga exempelvis för skydd av folkhälsan eller sedligheten.

I artikel 13 i konventionen om barnens rättigheter (FS 60/1991) tryggas barnets rätt till yttrandefrihet. Enligt artikeln har ett barn rätt att fritt uttrycka sin åsikt. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser

söka, motta och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer. Barnets rätt att utöva sin yttrandefrihet får underkastas vissa inskränkningar men endast sådana som är nödvändiga bland annat för skydd av folkhälsan eller den allmänna sedligheten.

I artikel 17 i konventionen om barnens rättigheter åtar sig konventionsstaterna att uppmuntra utvecklingen av lämpliga riktlinjer för att skydda barnet mot information och material som är till skada för barnets välfärd, med beaktande av bestämmelserna i artikel 13 om yttrandefrihet och artikel 18 om de lagliga vårdnadshavarnas ansvar. Enligt artikel 18.1 i konventionen har föräldrar eller, i förekommande fall, vårdnadshavare huvudansvaret för barnets uppfostran och utveckling.

2.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen utomlands och i Europeiska unionen

Europeiska unionens lagstiftning och handlingar

Den 11 december 2007 antog Europaparlamentet och rådet direktiv 2007/65/EG om ändring av televisionsdirektivet. Genom ändringarna utvidgades direktivets tillämpningsområde till att utöver den traditionella televisionsverksamheten även omfatta webbformad beställ-TV och namnet ändrades samtidigt till direktivet om audiovisuella medietjänster, *nedan kallat AV-direktivet*.

Regleringen av skyddet av minderåriga i AV-direktivet förblir vid det tidigare vad gäller televisionsverksamheten. Program som är skadliga för barn ska även framöver endast sändas på sådana tider, då barn vanligtvis inte ser på televisionsprogram. Enligt artikel 22 i direktivet ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att televisionssändningar från televisionsprogramföretag inom respektive stats jurisdiktion inte inkluderar program som allvarligt kan skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga, särskilt program som innehåller pornografi eller meningslöst våld. Åtgärderna gäller också andra program som

kan bedömas skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga, utom då det kan anses säkert, genom val av tid för sändningen eller genom tekniska åtgärder, att de minderåriga inom sändningsområdet normalt inte hör eller ser sådana sändningar. Medlemsstaterna ska dessutom säkerställa att sådana program när de sänds okrypterade föregås av en varning som ges som ljudsignal eller som kan identifieras genom en under hela sändningstiden synlig be-teckning.

I det förnyade direktivet finns det nya bestämmelser som gäller beställ-TV-tjänster. Enligt artikel 1 g i direktivet avses med beställtjänst en audiovisuell medietjänst som tillhandahålls av en leverantör av medietjänster för att ge möjlighet att se program vid en tidpunkt som användaren väljer och på den-nes egen begäran utifrån en katalog med program som valts ut av leverantören av medietjänster.

Som audiovisuella medietjänster definieras i direktivet endast massmedietjänster, alltså tjänster som i huvudsak riktar sig till den breda allmänheten och som tillhandahålls eller beställs som televisionssändningar. Utanför definitionen lämnas alla tjänster, vilkas huvudsyfte inte är att tillhandahålla program, där alltså audiovisuellt innehåll endast sporadiskt förekommer och det inte är tjänstens huvudsyfte att förmedla detta innehåll.

Enligt artikel 3 h ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att se till att audiovisuella medietjänster på begäran som tillhandahålls av leverantörer av medietjänster under deras jurisdiktion och som allvarligt kan skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga endast tillhandahålls på ett sådant sätt att minderåriga normalt inte hör eller ser sådana audiovisuella medietjänster på begäran. Direktivets bestämmelser för skydd av minderåriga förutsätter emellertid inte förhandsgranskning av audiovisuella medietjänster.

Genom lagen om ändring av lagen om televisions- och radioverksamhet (306/2010) som trädde i kraft i början av maj 2010 sattes AV-direktivet delvis i kraft i Finland. Artikel 3h om audiovisuella medietjänster på begäran och om skydd av minderåriga sattes i kraft med en ändring av gällande bildpro-

gramlag som trädde i kraft redan i början av juli 2009. Med denna regeringsproposition stärks ytterligare de åtgärder som AV-direktivet förutsätter.

Inom Europeiska unionen har vidare följande handlingar på det audiovisuella området utarbetats för skydd av barn och mediefostran:

1) Europaparlamentets och rådets rekommendationer om skyddet av minderåriga och människans värdighet och om rätten till genmäle med avseende på konkurrenskraften hos den europeiska industrin för audiovisuella tjänster och nätverksbaserade informationstjänster (2006/952/EG) och (98/560/EG),

2) Europaparlamentets och rådets beslut nr 1351/2008/EG om inrättande av ett flerårigt gemenskapsprogram för att skydda barn som använder Internet och annan kommunikationsteknik (1351/2008/EG). Det är dessutom förknippat med besluten (276/1999/EG) och (854/2005/EG),

3) Rådets resolution om skydd av konsumenter, i synnerhet ungdomar, genom åldersbaserad märkning av vissa video- och datorspel (2002/C 65/02) samt meddelandet från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om skydd av konsumenter, särskilt minderåriga, i samband med användning av videospel (KOM/2008/207),

4) Kommissionens meddelande (KOM/2007/833), rådets slutsatser (EUVL/C/140, 6.6.2008) och (15441/09) samt kommissionens rekommendation (K/2009/6464) om mediekunskap i den digitala miljön.

Innehållet i handlingarna beskrivs i betänkandet Den nya lagstiftningen om bildprogram; Förslag från arbetsgruppen som berett totalreformen (Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2010:10).

Norge

I Norge överväger man som bäst på nytt regleringen av bildprogram. År 2004 avskaffades förhandsgranskningen av filmer riktade till vuxna. I dagsläget förhandsgranskas fil-

mer riktade till personer under 18 år som visas offentligt och de sätts åldersgränser på 7, 11 eller 15 år. Filmer för allmänheten som inte granskats på förhand får automatiskt åldersgränsen 18 år.

Befriade från förhandsgranskning är filmer som tidigare har sänts i televisionen, som är statligt eller kommunalt producerade, upptagningar av allmänna tillställningar, musik, sport, aktualiteter, nyheter, läromedel eller reklam.

Film- och videoupptagningar ska anmälas till ett myndighetsregister. Film och video för personer under 18 år ska förses med en åldersgräns som klassificeras av myndigheten. Film och video som är avsedda att ses på hotellrum eller som innehåller sport, nyheter eller reklam är befriade från registrering. Registret är en databank för allmänheten och aktörer i branschen som talar om vem som ansvarar för visning eller spridning av någon film eller video.

Spel klassificeras i PEGI-systemet. I enlighet med praxis om vattendelartider sänds inte program som är förbjudna för personer under 18 år i televisionen före klockan 21.

Medietilsynet är den myndighet som ansvarar för förhandsgranskningen av film och video och för registret. Medietilsynet utövar tillsyn över det norska mediefältet i hela dess bredd, radio- och televisionsverksamheten medräknad, och den handlägger också bland annat frågor kring presstöd. Till myndighetens uppgifter hör vidare att öka kunskapen och medvetenheten om hur barn använder Internet och video- och datorspel.

Sverige

I Sverige förnyas bildprogramslagstiftningen som bäst. Ett betänkande om reformen (2009/10: 228) publicerades i juli 2009. För Sverige vore det en central reform att som sista land i Norden frångå förhandsgranskningen av till vuxna riktade film som visas offentligt. I betänkandet föreslås förhandsgranskning och klassificering av film som riktar sig till barn under 15 år som visas offentligt (biografspridning). Åldersgränderna ska enligt förslaget förbli som de varit vid 7, 11 och 15 år.

Det är meningen att film och andra rörliga bilder som sprids som videogram eller dvd-upptagningar ska höra till branschens självreglering, vilket innebär att de som sprider material själva ska klassificera innehållet och förse upptagningarna med märkningar om åldersgräns.

Spel ska klassificeras i PEGI-systemet, liksom i dagsläget. Lagstiftningen som gäller televisionen ska kvarstå i radio- och tv-lagen med tillfogande av bestämmelser om beställ-TV. I televisionssändningar tillämpas vattendelartiden klockan 21.

I betänkandet föreslås det att en ny myndighet inrättas som skulle uppstå genom att slå samman Statens biografbyrå och Medierådet som i Sverige främjar mediefostran. Den nya myndigheten, Statens medieråd, ska ansvara för förhandsgranskningen och klassificeringen av film som visas offentligt samt för att stärka skyddet av barn i den nya mediemiljön.

Den nya myndighetens verksamhet börjar startas upp hösten 2010. Avsikten är att den ska inledas vid ingången av 2011.

Danmark

Danmark avskaffade förhandsgranskningen av film för vuxna redan 1969. I nuläget förhandsgranskas och klassificeras film och video riktade till barn under 15 år som visas offentligt eller sprids som upptagningar. Åldersgränserna är 7, 11 och 15 år. I film eller video som riktar sig till personer över 15 år ska förevisaren eller leverantören själv märka ut åldersgränsen enligt myndighetens anvisningar. Sådan film eller video varken anmäls eller registreras.

Den danska lagen gäller film och video, inte television. Spel klassificeras i PEGI-systemet. I televisionssändningar tillämpas vattendelartiden klockan 21.

Medierådet är den myndighet som ansvarar för klassificeringen och för anvisningar till förevisare och leverantörer. Medierådet utför också upplysningsarbete och ansvarar för dansk InSafe-verksamhet. InSafe är Europeiska kommissionens verksamhet inom programmet Safer Internet som syftar till skydd av barn i Internetomgivning.

Holland

Holland avskaffade helt förhandsgranskningen av bildprogram 2001, då man övergick till ett system med tonvikt på självreglering. I praktiken sköts systemet av aktörerna inom det audiovisuella området och av institutet för klassificering NICAM (Netherlands Institute for the Classification of Audio-visual Media).

Audiovisuella produkter klassificeras i systemet Kijkwijzer som varnar fostrare för audiovisuella program som är skadliga för barn i en viss ålder. Åldersgränserna är följande: tillåtna för alla, 6, 9, 12 och 16 år. Åldersgränserna kompletteras med piktogram (våld, skräck, sex, diskriminering, droger och alkohol, otillständigt språkbruk) som ger fostrarerna en närmare bild av i vilket hänseende den audiovisuella produktens innehåll är skadligt för barn.

Klassificeringen görs av aktörer på det audiovisuella området utifrån en kodifieringsblankett som utarbetats av sakkunniga. Institutet för klassificering NICAM utövar tillsyn över systemets kvalitet och ska se till att det utvecklas kontinuerligt. För utvecklingsarbetet bedriver NICAM forskning i samarbete med universiteten. I systemet ingår också ett omfattande upplysningsarbete om åldersgränserna och innehållssymbolerna, till exempel i guider om televisionsprogram och film och i upptagningarnas bipacksedlar.

Klassificeringssystemet tillämpas på alla audiovisuella produkter på den holländska marknaden, såsom biografilm, televisionsprogram och video samt dvd-upptagningar. Undantag bland televisionsprogrammen är nyheter och direktsändningar. Systemet har även tillämpats på audiovisuella produkter som förmedlas i mobila apparater, men inte på Internetinnehåll. Spel klassificeras i PEGI-systemet. Enligt televisionsbranschens praxis om vattendelartider sänds inte program med en åldersgräns på 12 år före klockan 20 och program med en åldersgräns på 16 inte före klockan 22.

Klassificeringen övervakas av en särskild besvärsnämnd som har rätt att sanktionera aktörer som inte följer reglerna. Sanktionerna kan variera mellan en varning och böter på högst 135 000 euro. Därutöver kan det krävas

att åldersgränsen eller sändningstiden ska ändras. En särskild mediemyndighet utövar tillsyn över systemet.

För att främja mediefostran inrättades det i april 2008 i Holland på initiativ av ministeriet för undervisning, kultur och vetenskap ett expertcentrum för mediekunskap (Mediawijshheid Expertisecentrum). Centret är en organisation av nätverkstyp med syfte att främja medieläskunnighet och delaktighet samt att stödja innovationer och experiment inom nya medier. I nätverket medverkar över 160 aktörer från olika områden, såsom fostran och utbildning, medier, bibliotek, frivilligorganisationer, ungdomsorganisationer, universitet och föräldraorganisationer.

Storbritannien

I Storbritannien ska film och upptagningar som är tillgängliga för allmänheten godkännas av myndigheterna. Det är British Board of Film Classification (BBFC) som ansvarar för godkännandet. Denna praxis stöder sig på lagen Obscene Publication Act (1959). Lagen omfattar allt material som publiceras i Storbritannien, däribland spel och radioprogram. Inskränkningar i förevisande och spridning utgår från materialets tendens att demoralisera och fördärva. Undantag görs för vetenskapliga, litterära, konstnärliga, pedagogiska eller andra motsvarande allmännyttiga ändamål.

För biografverksamhet krävs enligt lagen de lokala myndigheternas tillstånd (Licensing Act 2003). Den lokala myndigheten kan godkänna att sådana filmer visas som BBFC inte har godkänt, förbjuda att filmer visas som BBFC har godkänt eller göra andra klippningar i filmerna än vad BBFC har gjort. I de flesta fall står dock BBFC:s beslut fast.

Spridningen av upptagningar regleras av en egen lag (Video Recordings Act 1984), enligt vilken skadligt eller olämpligt material inte får spridas i video- eller dvd-upptagningar, eller i en del video- och datorspel, så att det är tillgängligt för barn. Merparten av spelens åldersklassificering sköts i PEGI-systemet. I praktiken ska material som sprids godkännas av BBFC.

BBFC använder följande åldersgränser: U (tillåtet för alla), PG (i föräldrarnas närvaro), 12A (för barn under 12 år i sällskap med vuxen), 12, 15, 18 och R18 (får visas och spridas endast med specialtillstånd, till exempel i sexaffärer). Utöver klassificeringen producerar och distribuerar BBFC konsumentinformation.

I enlighet med vattendelarpraxis i televisionsbansbranschen sänds inte program med en åldersgräns på 15 år i televisionen före klockan 21.

Storbritannien genomförde 2003 en medielagsreform och i samband med reformen proklamerades medieläskunnighet som en allmän skyldighet och statsfinansierade Office of Communications (OfCom) inledde sin verksamhet för att främja mediefostran. OfCom utövar tillsyn över medierna, upplyser om mediernas bakgrundsstrukturer och om innehåll som är skadligt för barn och erbjuder ett forum för mediekritik och reaktioner från allmänheten. Centralt för OfCom:s verksamhet för att främja mediefostran är att forska, skapa nätverk och producera konsumentinformation om medieinnehåll till stöd för föräldrarna i deras uppfostringsarbete.

Tyskland

Förhandsgranskning är förbjudet i Tysklands grundlag och audiovisuella medieinnehåll kan inte förhandsgranskas med motiveringen att skydda barn. Skyddet av minderåriga regleras i en separat lag om barnskydd (Jugendschutzgesetz 23.7.2002), enligt vilken medieinnehåll inte får visas eller göras tillgängligt för barn utan myndighetens tillstånd.

För att medieinnehåll ska kunna visas eller spridas offentligt ska det vara klassificerat. För klassificeringen står förbundsstatens myndighet för skydd av minderåriga (Oberste Landesjugendbehörde). I praktiken sköts klassificeringen av branschaktörernas självregleringsorganisationer Freiwillige Selbstkontrolle der Filmwirtschaft (film och video) och Unterhaltungssoftware Selbstkontrolle (spel). I Tyskland tillämpas inte PEGI-systemet. Självregleringen av televisionsprogram sköts av ett eget organ på området. Enligt vattendelarpraxis sänds inte program

med en åldersgräns på 16 år före klockan 22 eller program med en åldersgräns på 18 år före klockan 23.

Offentlig visning för barn av film eller upptagningar är tillåten endast om delstatsmyndigheten eller en självregleringsorganisation har godkänt filmen för visning eller spridning i enlighet med förfarandet som föreskrivs i lagen. Film som framställts i informations- eller utbildningssyfte behöver inte godkännas. Åldersgränserna är enhetliga för alla medieinnehåll: tillåtet för alla, tillåtet för 6 år fyllda, tillåtet för 12 år fyllda, tillåtet för 16 år fyllda samt inte barntillåtet.

I Tyskland finns det dessutom ett system, där medieinnehåll som är skadligt för barn förtecknas. Denna indexering utgår från barnskyddslagen som nämnts ovan. Det är inte förbjudet att visa eller sprida medieinnehåll på listan, men listningen ställer begränsningar för hur de visas eller sprids. Listan upprätthålls av en särskild myndighet (Bundesprüfstelle für jugendgefährdende Medien, BBjM), som följer med det medieutbud som inte klassificeras. Endast organisationer kan föreslå medieinnehåll för listning, bland annat ungdomsbyråerna i kommunerna.

I Tyskland finns det 14 regionala mediemyndigheter som är förpliktade i lag att främja medieföran. De som har hand om reglering och upplysning kring Internet har sammanförts under centret Jugendschutz.net,

som är en paraplyorganisation och ett forum för en större grupp olika projekt kring säkerheten på nätet och webbförbruk. Centret upprätthåller tjänster som erbjuder positivt webbinnehåll, testar olika system för att filtrera och stoppa program och erbjuder utbildning och konsulttjänster. Även BBjM samlar in och distribuerar forskningsdata och medieinformation.

2.3 Bedömning av nuläget

Förändringar i omvärlden

Bildprogramsomvärlden har förändrats snabbt de senaste åren och är fortfarande stadd i ständig förändring. Mängden audiovisuellt innehåll som sprids växer och programmen kan spridas via allt flera förmedlingskanaler. Medietekniken möjliggör i dag att bildprogram hålls tillgängliga för allmänheten som beställ-TV exempelvis via Internet. En ytterst stor del av innehållen som eventuellt är skadliga för barns utveckling förmedlas från utlandet bland annat via Internet. Dessa programleverantörer står utanför finsk jurisdiktion och det finska förhandsgranskningssystemet sträcker sig inte till dem. Det är omöjligt att skapa ett totalt kontrollerat medieutbud. I tabell 1 beskrivs hur barnens mediemiljö har utvecklats sedan 1980-talet.

Tabell 1. Utvecklingen av medielandskapet för barn

Medier	1980-talet	1990-talet	2000-talet
Tv	– två kanaler – kabelkanaler lyx	– Reklam-tv och Fyran	– digital-tv – kanalpaket på marknaden
Radio	- lokalradiostationer och kommersiella kanaler grundas	– webbradiostationer uppkommer	– en del av befolkningen lyssnar på webbradio
Spel	– Commodore 62 och Amiga hemdatorer	– spelkonsolen Playstation	– spel på Internet
Internet	– några få har modem-förbindelse	– WWW blir känt – egna webbsidor – grafiska webbläsare	– bredband – sociala medier – sociala nätverkstjänster
Film	– biografdistribution	– videokameror	– filmer laddas ner

	– videor	– hemvideor	från Internet – dvd, Blu-ray, 3D – You Tube-kultur
Tidningar	– datorer till tidningshusen	– många tidningar upphör – tidningar blir obundna	– sociala webbtidningar – kvällspressens webbsidor populära
Mobil	– affärsbruk – biltelefon	– textmeddelandekultur – alla har mobiltelefoner	– mobiltelefonen i nya former: kamera, videokamera, Internet, telefon, tv

Som källa har använts kommunikationsministeriets rapport från november 2008 om barns och ungas medievärld i ett nötskal.

Förhandsgranskningssystemet enligt gällande bildprogramlag skyddar inte barnen tillräckligt. Granskningen riktar in sig på endast en obetydlig del av allt det material som kan bli tillgängligt för barn via olika former av medier. På förhand granskas det bildprogrammaterial som tillhandahålls på biografer, via spridningen av upptagningar och som inhemsk beställ-TV. Utöver detta står det så mycket bildprogrammaterial till buds att det i praktiken är omöjligt att förhandsgranska allt och det vore inte heller ekonomiskt ändamålsenligt. Delvis av den orsaken har det gjorts ett stort antal undantag i gällande bild-

programlag som befriar program från förhandsgranskning.

Också barnens sätt och vana att använda medier har förändrats, vilket bör beaktas när skyddet av barn främjas i en bildprogrammiljö. Utöver televisionen har Internet blivit det medium barnen använder mest. Enligt sammandraget om Barns och ungas medievärld i ett nötskal som kommunikationsministeriet publicerade i november 2008 är de mest populära medierna bland barn television och Internet (se Tabell 2). Till de minsta barnens mediefavoriter hör också video- och dvd-upptagningar.

Tabell 2. Populära medier bland barn och ungdomar

3–7-åringar	%	8–12-åringar	%	13–16-åringar	%
Tv	96	Tv	96	Internet	99
Video/dvd	92	Internet	92	Tv	97
CD-skivor	76	Digitala spel	86	MP3-spelare	83
Böcker (inte skolböcker)	75	Video/dvd	83	Radio	81
Radio	60	Serietidningar	82	Tidningar	79
Serietidningar	53	CD-skivor	76	Digitala spel	78
Internet	51	Böcker (inte skolböcker)	73	Video/dvd	73
Digitala spel	34	Radio	70	CD-skivor	71

Källa: rapporten om barns och ungas medievärld i ett nötskal.

Enligt utredningen Mediefostran i finländska familjer 2009 som publicerades av Kommunikationsverket (Kommunikationsverkets publikation 11/2009) domineras barnens dagliga medieanvändning av televisionstittande, medan daglig Internetanvändning blir vanligare vid 14—15 års ålder.

Forskarnätverket EU Kids Online publicerade i juni 2009 en rapport (EU Kids Online: Final Rapport) som gav vid handen att användningen av Internet fortfarande ökar och att tillväxten är störst bland de minsta barnen, i åldern 6—10 år.

Förändringarna i bildprogrammiljön är också förknippade med vårdnadshavarnas fostrande arbete och deras möjligheter att skydda barnen i hemmen. Utredningen Mediefostran i finländska familjer 2009 visade att barnens televisionstittande i hemmen oftast begränsas enligt klockslag och programinnehåll. När det gäller datorer är den totala tiden vid datorn föräldrarnas viktigaste sätt att begränsa användningen.

När barnen växer minskar redskapen för att begränsa medieanvändningen. Varannan pojke i åldern 15—17 år och 40 procent av flickorna får själva besluta om sitt televisionstittande. Bland pojkarna över 15 år får 40 procent och bland flickorna 30 procent besluta om sin datoranvändning. Olika slag av tekniska hjälpmedel för att begränsa användningen i hemmen är sällsynta. Barnlåset på television används av mindre än 10 procent av barnfamiljerna och filterprogram på Internet av 20 procent. Mest allmänt är det med tekniska begränsningar i mobiltelefoner. Telefonernas stopptjänster används i 60 procent och saldogränser i 40 procent av familjerna.

Komplicerat åldersgränssystem

Åldersgränserna för bildprogram är det viktigaste sättet att skydda barn i gällande bildprogramlag, i PEGI-systemet och i vattendelaravtalet mellan televisionsbolagen. I dagsläget är systemet med åldersgränser komplicerat och fullföljer därför inte på bästa möjliga sätt målet om att skydda barn.

Det används olika system för åldersgränser. Enligt gällande bildprogramlag får förbud gälla barn under 7, 11, 13, 15 respektive 18 år, medan PEGI-systemets rekommendationer om 3, 7, 12, 16 och 18 år tillämpas på interaktiva bildprogram. Åldersgränserna som ställs på televisionsprogram och på televisionsprogram som sprids som beställ-TV eller upptagningar är inte heller helt överensstämmande med åldersgränserna för gällande bildprogramlag, eftersom de utgår från televisionsbolagens avtal, inte från gällande bildprogramlag.

Dessutom är märkningarna som ska göras i bildprogram komplicerade och av fyra olika slag; för granskade program, för ogranskade program, för interaktiva bildprogram samt PEGI-märkningar.

Enligt forskningsrapporten Hur fungerar regleringen inom audiovisuella medier och vilka reformbehov finns från föräldrarnas synpunkt (Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2009:25) som undervisnings- och kulturministeriet publicerade 2009 är det gällande klassificeringssystemet för bildprogram och åldersgränserna inte i sin helhet särskilt väl kända bland föräldrarna till barn i åldern 3—15 år. Föräldrarna känner bäst till åldersgränserna 15 och 18 för film och upptagningar samt vattendelartiden för televisionsprogram klockan 21. Den bäst kända åldersgränsen beträffande spel är 18 år. En liten del av föräldrarna tillämpar inte alls några åldersgränser eller vattendelartider.

Beställ-TV var bekant endast för knappa hälften av föräldrarna. De fyra viktigaste medieinnehållen som föräldrarna vill bli informerade om är våld, användning av droger, sex och skräck. Det anses att det bästa systemet är sådant där det informeras om bildprogrammets skadlighet både genom en åldersgräns och med en symbol som beskriver innehållet. Det finns också föräldrar som till stöd för sitt fostrande arbete vill ha information om besvärinstanser att vända sig till angående bildprogrammets åldersgränser och för andra reaktioner angående innehållen.

Också enligt meddelandet om åldersgränsenkäten som Statens filmgranskningsbyrå publicerade 2009 har en stor del av finlän-

darna en felaktig uppfattning om dagens system för åldersgränser.

Särskilda problemkomplex i regleringen

I nuläget är regleringen av bildprogram delvis överlappande. Bildprogrammen som sänds i televisionen hör inte till tillämpningsområdet för gällande bildprogramlag, även om de televisionsprogram som sprids som beställ-TV eller upptagningar gör det. Trots att det blivit så vanligt att använda Internet är televisionstittande fortfarande vanligt särskilt bland de minsta barnen, barn under skolåldern och yngre. En enhetlig reglering av alla bildprogram skulle främja skyddet av barn, liksom även en enhetlig tillsyn av utbudet.

I vissa situationer har det uppkommit problem avseende tillämpningsområdet för gällande bildprogramlag respektive förpliktelserna som lagen ställer på leverantörerna. Detta har framkommit särskilt när det gäller amatörfilm. Enligt gällande bildprogramlag ska även de filmer som amatörerna sprider granskas på förhand. I praktiken har Statens filmgranskningsbyrå till största delen befriat dessa filmer från granskning med motiveringen att de räknas som hobbyverksamhet eller hör till läroanstaltens verksamhet.

En central uppgift för Statens filmgranskningsbyrås är att skydda barn från skadligt bildprogrammaterial. En oproportionerligt stor del av resurserna används likväl för närvarande till övervakning av material som strider mot strafflagen, i huvudsak våldspornografi. Tillsynen utövas utifrån bestämmelserna i gällande bildprogramlag om anmälningsskyldighet och om tillsynskontroll av märkningarna. Det finns mycket material med vuxenunderhållning och tillsynen av det materialet tär på resurserna från skyddet av barn.

När gällande bildprogramlag trädde i kraft avskaffades den så kallade vuxencensuren i Finland. Finns det inget kriminaliserat material i ett bildprogram, får det visas offentligt eller spridas till personer som fyllt 18 år. Nu-förtiden kan ändå Statens filmgranskningsbyrå förplikta den som sprider ett program att ta bort avsnitt i programmen som är skadliga för barn. Sätillvida är rätten att ställa ett krav på borttagning i konflikt med systematiken i

lagen. Borttagningsskyldigheten främjar inte heller på ett allmänt plan yttrandefriheten.

Bristande samordning i mediefostran

När det gäller mediefostran är problemet i nuläget bristande samordning. I många andra länder finns det en myndighet som samordnar mediefostran på riksplanet, vilket saknas i Finland. Samordning skulle förbättra en effektiv användning av resurserna som används för mediefostran, gallra bort eventuella överlappande funktioner och utveckla mediefostran till exempel genom att bygga upp nya samarbetsmodeller mellan olika organisationer för mediefostran.

Vidare skulle samordning öka synligheten och effekten av mediefostran. Det behövs för att målen kring främjande av mediefostran ska fullföljas i hemmen, skolorna, daghemmen och på annat håll i vardagen. I nuläget finns det till exempel mycket material om mediefostran som har producerats för vårdnadshavare och fostrare, men det utnyttjas inte tillräckligt. Utredningen Det finländska landskapet ur mediefostrande perspektiv 2008 – en översikt över olika organisationers mediefostran (Sällskapet för mediafostran, Utredning 2008, på finska) gav vid handen att det största behovet av utveckling inom mediefostran gällde utbildning för professionell personal som jobbar med barn och för föräldrarna, en noggrannare definition av innehållet i mediefostran och organiseringen av samordning på det nationella planet.

I politikprogrammet för barns, ungas och familjers välfärd som ingår i programmet för statsminister Vanhanens II regering är målet att på det nationella planet tydliggöra myndigheternas inbördes samordningsansvar för att utveckla en trygg mediemiljö för barn och unga och utveckla mediefostran. Vidare är ambitionen att svara på utmaningarna inom den snabbt föränderliga mediemiljön och att utreda en utvidgning av Statens filmgranskningsbyrås funktioner till mediefostrande forskning och utveckling. Ett ytterligare mål är att kontrollera att lagstiftningen angående skydd av minderåriga är i samklang med utvecklingen bland medierna.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att förnya den nuvarande lagstiftningen om bildprogram att motsvara förändringarna i mediemiljön. I propositionen föreslås att det stiftas en lag om bildprogram samt en lag om Centralen för mediefostran och bildprogram. Lagarna avses ersätta nu gällande bildprogramlag och lagen om Statens filmgranskningsbyrå.

Tillämpningsområde

Den föreslagna bildprogramlagen skulle i regel tillämpas på allt tillhandahållande av bildprogram i Finland och på tillsynen över det. Tillhandahållandet ska omfatta alla sätt att göra bildprogram tillgängliga att ses av allmänheten, såsom biografföreställningar, spridning av upptagningar, televisionssändningar och beställ-TV. Vidarebefordrat utländskt televisionsprogramutbud skulle i begränsad utsträckning omfattas av lagens tillämpningsområde.

Bildprogrammets klassificering, åldersgränser och symboler som beskriver innehållet

Det primära sättet att skydda barn enligt gällande bildprogramlag ska bestå, alltså klassificering och märkning av åldersgränser i bildprogram som tillhandahålls i Finland. Åldersgränssystemet ska emellertid förtydligas. Enligt förslaget ska samtliga bildprogram som tillhandahålls klassificeras enhetligt som lämpliga för alla åldrar eller med åldersgränserna 7, 12 16 eller 18. Motsvarande gränser tillämpas redan nu i PEGI-systemet.

Liksom i dag ska sådana bildprogram anses skadliga för barns utveckling som på grund av sina våldsinslag eller sitt sexuella innehåll eller genom att inge ångest eller på något annat jämförbart sätt är ägnat att inverka skadligt på barns utveckling.

Klassificeringen av åldersgränser ska på enhetligt vis gälla alla slag av bildprogram (till exempel film, televisionsprogram, spel) och alla sätt att tillhandahålla dem på (till exempel biografföreställningar, upptagningar, televisionssändningar, beställ-TV). Bildprogram som otvetydigt måste anses skadliga för

utvecklingen hos barn under 18 ska utan klassificering ställas åldersgränsen 18 år.

Vissa bildprogram skulle vara befriade från klassificering på basis av innehåll, framställningssyfte eller särskilt tillstånd. Klassificerade bildprogram och program för vilka myndigheten kan ge en åldersgräns som antagits inom Europeiska unionen för användning i Finland ska anmälas till myndighetens förteckning över bildprogram. Vidare ska leverantörerna lämna myndigheten uppgifter om det årliga antalet bildprogram avsedda för vuxna och myndigheten ska i förekommande fall ha rätt att be om en titelförteckning över sådana program.

Vidare ska åldersgränssystemet kompletteras med symboler som beskriver innehåll som är skadligt för barn och som man separat ska komma överens om. Syftet med symbolerna är att de ska ge föräldrarna närmare besked om orsaken till att ett program har bedömts vara skadligt för ett barns utveckling under en viss ålder. Symbolerna som införs kunde till exempel beskriva våld, skräck, sex och rusmedel (droger och alkohol).

Utöver de enhetliga åldersgränserna skulle även märkningarna på bildprogrammen för enhetligas. Det skulle vara lättare för allmänheten att anamma och förstå ett enhetligt märkningssystem. Det skulle också underlätta informationen om åldersgränserna. Det är tänkt att information om åldersgränserna ska föreskrivas som en uppgift för Centralen för mediefostran och bildprogram och för leverantörerna av bildprogram.

Uppgiften att klassificera bildprogram skulle i huvudsak överföras på bildprogrambranschen. Som föreslagen myndighet skulle Centralen för mediefostran och bildprogram godkänna självständiga och oberoende klassificerare av bildprogram som ska vara myndiga och annars lämpliga som klassificerare. De som klassificerar bildprogram ska delta i klassificeringsutbildning och repetitionsutbildning som myndigheten svarar för. Om en klassificerare till exempel upprepade gånger klassificerar program felaktigt, ska myndigheten kunna återta godkännandet som klassificerare av bildprogram.

Avsikten är att det ska byggas upp ett så lätthanterligt klassificeringssystem för bildprogram som möjligt. Systemet skulle tas

fram under ledning av myndigheten och i samarbete med forskare på området och med bildprogrambranschen utifrån klassificeringskriterierna som skrivits in i lagen. Det ska kontinuerligt följas upp hur systemet fungerar.

Tillhandahållande av bildprogram

Sammanslutningar och personer som tillhandahåller bildprogram ska anmäla sådan verksamhet till Centret för mediefostran och bildprogram. Leverantörerna av bildprogram åläggs att göra enhetliga märkningar om åldersgränser och innehåll på bildprogrammen, på ett sätt som till det yttre bestäms av myndigheten. De åläggs också att informera om åldersgränserna och om andra sätt att främja skyddet av barn, såsom om stopp- eller filtreringssystem.

Det ska vara förbjudet att till minderåriga tillhandahålla bildprogram med åldersgränsen 18 år. Leverantörerna ska dessutom se till att de med åtgärder som är ändamålsenliga för olika former av tillhandahållande säkerställer att klassificerade bildprogram inte är tillgängliga att ses av barn. De som utövar televisionsverksamhet ska se till att bildprogram som är skadliga för barns utveckling sänds på sådan tid, då barn normalt inte ser på tv. Tillhandahållare av beställ-TV ska kunna erbjuda exempelvis stopp- eller filtreringsprogram i samband med sina beställerbjudanden. Vid försäljning och uthyrning av upptagningar och i biografier ska kundernas ålder kontrolleras. Det är meningen att denna skyldighet att kontrollera åldern också ska gälla e-handel.

Tillsyn

Centralen för mediefostran och bildprogram ska utöva tillsyn över klassificerarnas verksamhet, märkningarna på bildprogrammen och hur de som tillhandahåller bildprogram efterlever sina skyldigheter och begränsningarna för tillhandahållandet. Centralen tar emot reaktioner från allmänheten om tillhandahållandet av bildprogram som är skadliga för barns utveckling. Centralen kan också ta in ett bildprogram för klassificering, om det finns skäl att misstänka att det inte

har klassificerats och försetts med märkningar i enlighet med lagen. Centralens klassificeringsbeslut ska kunna överklagas hos bildprogramsnämnden.

För effektivare efterlevnad av förpliktelserna kring tillhandahållandet av bildprogram får centralen tillgripa anmärkning och som ytterligare effektmedel vite. Syftet med förslaget är att myndigheten ska ha ett effektivare medel än hittills att ingripa vid problem i olika situationer där bildprogram tillhandahålls.

I den föreslagna lagen ingår straffbestämmelser som är centrala för att lagen ska fullföljas. Det ska vara förbjudet och i strafflagen kriminaliserat att för minderåriga tillhandahålla bildprogram med en åldersgräns på 18 år, utom när det gäller televisionsverksamhet. Vidare ska tillhandahållande för minderåriga av oklassificerade bildprogram och program utan märkningar kriminaliseras i strafflagen.

För att täcka kostnaderna för tillsynen över tillhandahållandet av bildprogram tas det ut en tillsynsavgift av bildprogramleverantörerna. Dessutom tas det ut en avgift för myndighetens prestationer i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Centralen för mediefostran och bildprogram

Statens filmgranskningsbyrå utvecklas till en Central för mediefostran och bildprogram med uppgift att utöva tillsyn över bildprogrammarknaden, utbildningen av bildprogramklassificerare, information, främjande av forskning på området och samordning av mediefostran. Framöver ska det också höra till centralens uppgifter att utöva tillsyn över televisionsverksamheten med hänsyn till sändning av televisionsprogram som är skadliga för barns utveckling. Hittills har den uppgiften tillfallit Kommunikationsverket.

I Centralen för mediefostran och bildprogram accentueras åtgärder av ny typ för skydd av barn i den förändrade mediemiljön. Avsikten är att mediefostran, den nationella samordningen av mediefostran och samarbetet mellan olika aktörer ska stärkas. Målet med mediefostran och främjande av barnens mediefärdigheter är att barnen lär sig sådana

tillvägagångssätt och strategier för att klara sig som är nödvändiga i dagens mediemiljö. Ett mediekompetent barn kan använda och välja medier aktivt och medvetet samt analysera och kritiskt bedöma olika medieinnehåll.

Avsikten med mera upplysning är särskilt att stärka vårdnadshavarnas och föräldrarnas samt pedagogernas medvetenhet om medieinnehåll som är skadligt för barns utveckling och om mediefostran. Informationen fungerar effektivare ju medieneutralare den är och ju enhetligare åldersgränserna är.

Målet med att satsa på forskning är att stärka och ständigt uppdatera kunskapsbasen hos myndigheter och andra aktörer inom mediefostran om skyddet av barn och om frågor kring mediekompetens. Kunskapsbasen behövs för att man ska kunna utarbeta riktlinjer och åtgärder för främjande av barns trygghet i den snabbt föränderliga mediemiljön.

En uppgift för Centralen för mediefostran och bildprogram skulle vara att främja självreglerande åtgärder i bildprogrambranschen, såsom uppförandekoder för att skydda barn i mediemiljön. De finländska aktörerna som tillhandahåller bildprogram på Internet skulle till exempel kunna utarbeta så kallade spelregler om de åtgärder de själva inom ramen för sina egna tjänster åtar sig för att främja skyddet av barn i en virtuell bildprogrammiljö.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Statens filmgranskningsbyrås verksamhet finansieras från statsbudgetens moment 29.80.07. Anslagen för 2010 uppgår till 616 000 euro. Filmgranskningsbyrån tar i enlighet med principerna i lagen om grunderna för avgifter till staten ut avgifter för granskningen av bildprogram. Byrån har sedan ändringen av gällande bildprogramlag i juli 2009 tagit ut en tillsynsavgift för spridning av bildprogram av en del av dem som sprider beställ-TV eller upptagningar. År 2009 uppgick verksamhetsintäkterna sammanlagt till 335 443 euro (granskningsavgifter 310 643 euro och tillsynsavgifter 24 800 euro).

Enligt förslaget ändras Statens filmgranskningsbyrås uppgifter och verksamhet väsentligen. Klassificeringen av bildprogrammets åldersgränser flyttas till största delen över på dem som tillhandahåller programmen. Centralen för mediefostran och bildprogram ska ha i uppgift att upprätthålla det klassificeringssystem för åldersgränser som företagen använder, att utbilda klassificerarna på företagen, utöva tillsyn över att klassificeringen sköts som den ska och att behandla allmänhetens reaktioner på klassificeringen. Centralen ska också samordna mediefostran och främja forskningen på området. Uppgifter relaterade till tillsynen över televisionsverksamheten i syfte att skydda barn skulle föras över från Kommunikationsverket till Centret. För att täcka kostnaderna som de nya uppgifterna för med sig har det emellertid inte varit möjligt att få tilläggsfinansiering i statsbudgeten.

Utgångspunkten i reformen av bildprogramlagstiftningen är att en del av verksamheten i Centralen för mediefostran och bildprogram ska finansieras genom statsbudgeten och en del genom den tillsynsavgift av skattekaraktär som tillhandahållare av bildprogram ska betala och genom intäkterna från avgiftsbelagd verksamhet.

För att täcka kostnaderna som tillsynen av tillhandahållandet av bildprogram medför tas det ut en tillsynsavgift av skattekaraktär av leverantörerna av bildprogram. Enligt kalkyler som gjorts i samband med beredningen av propositionen kommer det årligen att inflyta ca 350 000 euro till centralen från tillsynsavgiften. Kalkylerna baserar sig på uppskattningar, enligt vilka upptagningar tillhandahåller ca. 2 500 och offentliga föreställningar ca. 190 verksamhetsställen. I television skulle sändas cirka 18 programutbud, beställprogramtjänster skulle vara ca. 100 och aktörer som vidareänder programutbud ca 25.

Prestationer som Centralen för mediefostran och bildprogram utför kan avgiftsbeläggas i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten. Till exempel är det meningen att det för klassificerade bildprogram ska tas ut en avgift per titel som skulle utgå från de kostnader upprätthållandet av det elektroniska klassificeringssystemet medför för myndigheten. I samband med beredning-

en av propositionen gjorde Statens filmgranskningsbyrå en uppskattning, enligt vilken de årliga kostnaderna för underhåll och drift av det elektroniska klassificeringssystemet uppgår till 140 000 euro. Tillsynsavgiften per titel påverkas dessutom av antalet bildprogram som årligen klassificeras.

De som utövar televisionsverksamhet betalar en tillsynsavgift till Kommunikationsverket, med vilken bland annat de uppgifter finansieras som Kommunikationsverket har i anslutning till tillsynen över sändningen av program som är skadliga för barn. Dessa avgifter för utövare av televisionsverksamhet kvarstår oförändrade trots att det i propositionen föreslås att uppgifterna flyttas bort, eftersom Kommunikationsverket tar ut tillsynsavgifter av samma storlek för att täcka kostnaderna som de genom lagändringen som trädde i kraft i maj 2010 ökade uppgifterna medför.

Konsekvenser för företagen

I det nya klassificerings- och märkningssystemet flyttas behörighet över till aktörerna i den audiovisuella branschen. Samtidigt stärks barnskyddsperspektivet i den audiovisuella branschens verksamhet. Ändringarna medför såväl funktionella som ekonomiska konsekvenser för branschen.

Skyldighet att delta i täckande av de kostnader som förorsakas av myndighetsuppgifter utvidgas från det nuvarande till att gälla alla de som tillhandahåller bildprogram inkluderande minutförsäljning och uthyrning av inspelningar, biografverksamhet samt förmedling av från utomlands vidaresända programutbud till allmänheten. Dessa är de aktörer som i sista hand tillhandahåller bildprogram för allmänheten och till vilka även tillsyn av myndighet riktar sig i det nya systemet.

Tillsynsavgiften per verksamhetsställe, televisionsprogramutbud, programutbudshelhet eller beställ-TV-tjänst skulle för företagen uppgå till 100–600 euro om året. Tillsynsavgiftens storlek kan alltså inte oskäligt anses anstränga en enskild sammanslutning eller person som tillhandahåller bildprogram. Tillsynsavgiften för ett televisionsbolag som till-

handahåller exempelvis fem televisionsprogramutbud skulle uppgå till 3 000 euro på årsbasis.

Företagens kostnader för avgiften som med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten tas ut per titel skulle variera enligt antalet titlar som klassificeras.

Det minsta antalet titlar per år skulle klassificeras av importörer och producenter av biograffilmer och av de importörer och producenter som sprider bildprogram i form av upptagningar. Enligt uppskattning skulle årligen 160–180 titlar med biograffilmer klassificeras och 1 200–1 400 titlar med upptagningar. Antalet filmtrailertitlar som klassificeras skulle uppgå till ca 300.

Det största antal titlar skulle för sin del klassificeras av de landsomfattande televisionsbolagen. Enligt uppskattning skulle antalet titlar variera enligt kanal mellan 1 500–3 000 titlar.

Avgiften per titel skulle grunda sig på faktisk användning av klassificeringssystemet. Således skulle de företag ha de största utgifterna som tillhandahåller mest bildprogram för allmänheten.

Utöver de föreslagna avgifterna skulle det uppstå kostnader för leverantörerna av bildprogram till exempel för lönekostnader och utbildning för den personal som sköter klassificeringen och för de tekniska stopp- eller filtreringsprogram som ska införas. Också till exempel leverantörernas informationskyldighet kan ge upphov till funktionella och ekonomiska konsekvenser. Till exempel i televisionsbolagen används personalens arbetsinsatser redan i nuläget för att bedöma program som är skadliga för barns utveckling.

Branschens ekonomiska och funktionella satsningar skulle för sin del främja förutsättningarna för att utveckla en trygg mediemiljö för barn. Att förbinda sig till mål som är viktiga för skydd av barn skulle ur företagens perspektiv öka konsumenternas förtroende och företagens renommé som ansvarsfulla aktörer.

4.2 Konsekvenser för barn

Den föreslagna reformen förbättrar förutsättningarna för barnens välfärd och utveck-

lar på många sätt en mediemiljö som är trygg för barn.

I det nya systemet satsas det på förebyggande åtgärder av ny typ, såsom mediefostran och utveckling av barnens mediekompetens, information och forskning.

Satsningar på mediefostran är viktigt, eftersom den virtuella bildprogrammiljöns betydelse i barnens liv har ökat och denna miljö inte kan regleras täckande genom nationell lagstiftning. Utöver barnskyddsperspektivet stärker mediefostran och förkovrade mediefärdigheter hos barn också barnens möjligheter till delaktighet och till att uttrycka sig.

Meningen är att det i hela landet ska byggas upp verksamhet som har större effekt och som riktar sig jämbördigare än i dag till alla barn, vårdnadshavare och fostrare. Ett av de viktigaste sätten i reformen att skydda barn är en enhetlig åldersgränssklassificering och märkning av bildprogrammen som tillhandahålls i Finland. Medieinnehållens möjliga skadliga inverkan varierar enligt barnets ålder och utvecklingsfas. De största riskerna för barnens utveckling uppkommer genom innehåll som inte är åldersadekvat.

För att skydda barn behövs det utöver åldersgränserna större kunskap om bildprogrammets skadliga innehåll. Med tanke på en utveckling mot en tryggare mediemiljö för barn är det därför ett framsteg att innehållssymboler börjar användas i det finska systemet.

I sista hand är det vårdnadshavarna och fostrarna som ska se till att barn skyddas från skadligt medieinnehåll. De enhetliga åldersgränser och innehållssymboler som föreslås förbättrar vårdnadshavarnas och föräldrarnas medvetenhet om skadligheten i bildprogram. I dagsläget finns det för många olika åldersgränser och vårdnadshavarna känner inte till systemet tillräckligt.

Överföringen av uppgiften att klassificera bildprogram till aktörerna i branschen och accentueringen av bildprogramleverantörernas skyldigheter stärker barnskyddsperspektivet i företagen som tillhandahåller bildprogram. Exempelvis skulle användningen av stopp- eller filtreringsprogram öka i den virtuella bildprogrammiljön.

Det är meningen att effekterna av reformen i sin helhet på en för barn trygg mediemiljö

ska utvärderas inom några år efter att lagen har trätt i kraft.

4.3 Konsekvenser för myndigheterna och personalen

Statens filmgranskningsbyrå ska enligt förslaget omvandlas till Centralen för mediefostran och bildprogram. Myndighetens uppgifter och verksamhet kommer till centrala delar att förändras.

Centralen för mediefostran och bildprogram ska i sin verksamhet betona nya slag av förebyggande åtgärder i skyddet av barn i den förändrade mediemiljön, såsom främjande av barns mediekompetens och av mediefostran samt information om bildprogrammets åldersgränser och forskning i anslutning till verksamhetsområdet.

I jämförelse med Statens filmgranskningsbyrås tillsynsuppgifter skulle den nya centralens uppgifter öka avseende tillsynen över televisionsprogramutbudens vattendelartider. Tillsynsuppgifterna skulle i större omfattning än hittills rikta sig till olika situationer där det tillhandahålls bildprogram. Genom överföringen av Kommunikationsverkets uppgifter till Centralen för mediefostran och bildprogram ska myndigheternas inbördes samordningsansvar i utvecklingen av en trygg mediemiljö för barn tydliggöras.

Centralen för mediefostran och bildprogram ska tydligare än tidigare föra tyngdpunkten i verksamheten i riktning mot skydd av barn. Tillsynen över spridningen av bildprogram i strid med 17 kap. 17, 18 och 18 a § i strafflagen ska framöver skötas i enlighet med praxis kring strafflagstillsynen inom polisens verksamhetsområde.

Personalen vid Statens filmgranskningsbyrå ska fortsätta i Centralen för medieuppfost-
ran och bildprogram och villkoren för deras tjänsteförhållande bestäms av statens allmänna tjänstekollektivavtal och av det preciserande tjänstekollektivavtalet för Statens filmgranskningsbyrå och dess avlöningssystem.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsfaser och beredningsmaterial

I det väsentliga utgår propositionen från undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppsbetänkande Den nya lagstiftningen om bildprogram; Förslag från arbetsgruppen som berett totalreformen (Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredning 2010:10).

Arbetsgruppens medlemmar var företrädare för undervisnings- och kulturministeriet, kommunikationsministeriet, justitieministeriet och Statens filmgranskningsbyrå. Det förberedande arbetet stöddes av en expertgrupp med sakkunniga från undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Kommunikationsverket, Konsumentverket, Statens filmgranskningsbyrå, Barnombudsmannens byrå, Rädda barnen rf, Mannerheims barnskyddsförbund, Rundradion Ab, MTV Media, Nelonen Media, Mediernas centralförbund, Centralförbundet för telekommunikation och informationsteknik FiCom ry, Finlands Biografförbund SEOL ry, Finlands filmbyråers förbund SEL ry, Finlands filmkammare ry, Centralförbundet för Finlands filmproducenter SEK ry, Finlands spelprograms- och multimedieförening FIGMA ry samt från Helsingfors, Jyväskylä och Tammerfors universitet. I arbetsgruppens arbete deltog också en representant för amatörfilmkulturen. Arbetsgruppen har hört företrädare för Utbildningsstyrelsen och Polisstyrelsen och har bett Finlands vuxenunderhållningsföretagare ry skriftligen komma in med synpunkter om reformens finansieringsmodeller.

Under beredningen ställde arbetsgruppen samman två smågrupper som tog fram förslag på temat 1) Klassificeringssystemet och åldersgränserna för bildprogram och temat 2) Möjligheter att förhindra att skadligt bildprogrammaterial finns tillgängligt för minderåriga i webbmiljön.

5.2 Utlåtanden och hur de har beaktats

Arbetsgruppen lämnade sitt förslag till kultur- och sportminister Stefan Wallin den 26

mars 2010, varefter betänkandet skickades ut på remiss. Begäran om utlåtande skickades till 66 olika organ.

Följande 40 lämnade utlåtande: Barnskyddsombudsmannen, Centralen för mediefostran Metka, Centralförbundet för Finlands filmproducenter SEK ry, Centralförbundet för telekommunikation och informationsteknik FiCom ry, Direktmarknadsföringsförbundet, Electronic Frontier Finland ry, Finlands Biografförbund SEOL ry, Finlands filmbyråers förbund SEL ry, Finlands filmkammare ry, Finlands filmstiftelse, Finlands föräldraförbund rf, Finlands konsumentförbund rf, Finlands näringsliv EK, Finlands spelprograms- och multimedieförening FIGMA ry, Finlands vuxenunderhållningsföretagare ry, inrikesministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, justitieministeriet, Jyväskylä universitet, kommunikationsministeriet, Kommunikationsverket, Konsumentverket, Leppänen Paavo (psykologie doktor), Mannerheims barnskyddsförbund, Mediernas centralförbund, MTV Media, Nationella audiovisuella arkivet, Polisstyrelsen, Rundradion Ab, Rädda barnen rf, Skolbioföreningen, Sällskapet för mediefostran, Salokoski Tarja (psykologie doktor), Sanoma Entertainment Oy, Statens delegation för ungdomsärenden, Statens filmgranskningsbyrå, Tammerfors universitet, TeliaSonera Finland Abp, Utbildningsstyrelsen och Varis Tapio (professor).

I slutskedet av beredningen har finansministeriet gett om utkastet till regeringsproposition ett särskilt utlåtande. Därtill har Finlands Dagligvaruhandel rf och Finsk Handel tillställt de särskilda skrivelserna om tillsynsavgiften.

Utlåtandena understöder eller understöder i stort arbetsgruppens förslag. Inte ett enda utlåtande motsätter sig den grundläggande lösningen förslaget går ut på, avskaffandet av förhandsgranskning i den form den har idag och den föreslagna nya lagen. Förnyande och förenhetligande av regleringen på bildprogrammarknaden samt främjande av mediefostran förordas. I en del utlåtanden påminner man emellertid om myndigheternas ansvar för att i tillräcklig utsträckning reglera bildprogrammarknaden för att skydda barn.

Särskild uppbackning får i utlåtandena arbetsgruppens förslag om tydligare reglering av bildprogrammarknaden, medieneutralitet så långt det är möjligt, enhetliga klassificeringskriterier för samtliga bildprogram, enhetliga åldersgränser, införande av innehållssymboler, samordningen av mediefostran för barn och vuxna och främjande av mediefärdigheter samt ökad upplysning i riktning vårdnadshavare och föräldrar.

I utlåtandena önskas ändringar eller förtydliganden särskilt i frågor som gäller de föreslagna tillhandahållandebegränsningarna och bildprogramleverantörens aktsamhetsplikt. Det handlar bland annat om de förpliktande och kriminaliserade åldersgränserna, de elektroniska stopp- och identifieringssystemen samt televisionsbolagens vattendelaravtal. Vidare kommenteras i utlåtandena särskilt det föreslagna tillämpningsområdet, förslagets ekonomiska konsekvenser och betalningssystemet, kraven på bildprogramklassificerarnas behörighet och repetitionsutbildning samt uppgifterna och resurserna för Centralen för mediefostran och bildprogram.

Ur grundlagsperspektiv och med hänsyn till de grundläggande rättigheterna föreslås det ändringar eller preciseringar särskilt angående bestämmelserna om klassificerings-skyldigheten för F18-märkta program, om bildprogramklassificerare, tillvägagångssättet för sökande av ändring och tillsynen i efterhand.

Utvecklingsförslagen som kommit fram i utlåtandena har så vitt som möjligt beaktats i undervisnings- och kulturministeriets fortsatta beredning. Exempelvis har arbetsgruppens förslag om aktsamhetsplikt preciserats så att leverantörerna ska ställas förpliktelse enligt tillhandahållandesättet. Bestämmelserna som

gäller bildprogram som är befriade från klassificerings- och anteckningsskyldigheten har preciserats genom ett förslag till ny paragraf, där de elektroniska versionerna av tidningar och tidskrifter, liksom de bildprogram som privatpersoner framställer i hobbysyfte och tillhandahåller i videopublikationstjänster skulle befrias från skyldigheten på basis av framställningssyftet.

Innehållet i utbildningen och repetitionsutbildningen för bildprogramklassificerare ska regleras i lagen. Lagen ska också reglera tillsynsavgiften och anmälningsplikten som samtliga sammanslutningar och personer som tillhandahåller bildprogram i kommersiellt syfte ska vara skyldiga att sköta. Förslagets bestämmelser om sökande av ändring har preciserats. Förslaget har också kompletterats med bestämmelser som gäller tillsynen i efterhand.

De föreslagna bestämmelserna om leverantörernas skyldigheter och betalningssystemet presenterades vid en diskussion med följande inbjudna representanter för branschen: Centraförbundet för telekommunikation och informationsteknik FiCom ry, Dagligvaruhandeln ry, Filmkammaren ry, Finlands direktmarknadsföringsförbund ry, Finlands spelprograms- och multimedieförening FIGMA ry, Finlands vuxenunderhållningsföretagare ry, kommunikationsministeriet, Makuuni Oy, MTV Media, Rundradion Ab, Sanoma Entertainment Oy, Statens filmgranskningsbyrå och Video Film Town Oy.

Om ändringens inverkan på personalens ställning har förts de i lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/1988) avsedda förhandlingarna.

Propositionsutkastet har behandlats i den bildningspolitiska ministerarbetsgruppen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Lag om bildprogram**

1 §. Lagens syfte. Lagens syfte är att i enlighet med det kvalificerade lagförbehållet i 12 § 1 mom. i grundlagen föreskriva om sådana begränsningar i yttrandefriheten när det gäller bildprogram som är nödvändiga för att skydda barn. Genom lagen begränsas framställning genom bildprogram, spridning av bildprogram och mottagning av bildprogram. I tolkningen av lagen ska dessa begränsningar tolkas så att de gynnar yttrandefriheten, och alla begränsningar ska vara nödvändiga för att skydda barn.

Den föreslagna lagen om bildprogram reglerar endast bildprogram och dessa uteslutande på basis av innehåll som är skadligt för barns utveckling. Normal masskommunikation regleras av egen lagstiftning och tillståndsplikten inom elektronisk kommunikation kommer att vara oförändrad.

2 §. Tillämpningsområde. Lagen tillämpas i enlighet med den föreslagna paragrafen på tillhandahållandet av bildprogram i Finland. Tillhandahållandet täcker alla former av att göra bildprogram tillgängliga att ses av allmänheten.

När det gäller tillhandahållandet av bildprogram i televisionsverksamhet och beställ-tv föreslås i 1 mom. att tillämpningen av lagen ska bestämmas enligt lagen om televisions- och radioverksamhet. I 3—6 § i nämnda lag finns detaljerade bestämmelser om aktörernas etablering. Tv-företag och leverantörer av beställ-tv omfattas i enlighet med bestämmelserna av lagens tillämpningsområde, om de är etablerade i Finland och besluten om vilka program som ska tillhandahållas fattas i Finland. I praktiken ska tillämpningsområdet omfatta alla de riksomfattande tv-kanaler som har de största tittarandelarna.

När det gäller allt annat tillhandahållande av bildprogram föreslås att lagen tillämpas på allt sådant tillhandahållande som med avseende på skyddet av barn har tillräcklig koppling till Finland. I enlighet med dessa kriterier tillämpas lagen på offentlig förevisning av bildprogram bl.a. i biografer och på spridning

av upptagningar genom försäljning, uthyrning och utlåning.

Enligt 1 punkten tillämpas lagen på en sammanslutning eller näringsidkare som tillhandahåller bildprogram och som är registrerad i Finland eller har ett verksamhetsställe i Finland. Enligt punkt 2 ska lagen tillämpas, om programmen tillhandahålls av en person som är finsk medborgare eller varaktigt bosatt i Finland. I 3 punkten föreslås att ifall ett bildprogram i praktiken tillhandahålls för allmänheten i Finland, tillämpas lagen även om beslutet om tillhandahållande av bildprogrammet har fattats i Finland.

Enligt 2 mom. ska bildprogram, vars ursprungliga leverantör inte är ett tv-företag som är etablerat i Finland och om vars sändning inte fattas beslut i Finland och som endast förmedlas eller sänds vidare i Finland, endast i begränsad utsträckning omfattas av tillämpningsområdet för denna lag. När det gäller bildprogram som förmedlats på detta vis kan man endast förutsätta att det i marknadsföringsmaterialet eller andra motsvarande meddelanden om programutbud som tillhandahålls i Finland finns tillräcklig information om att programmen eventuellt kan vara skadliga för barn. En sådan skyldighet föreskrivs i nedan föreslagna 7 § som gäller vidare sändning av utländska tv-sändningar.

I dessa fall som i begränsad utsträckning hör till lagens tillämpningsområde tillämpas dessutom paragraferna om skyldigheten att göra anmälan om tillhandahållande av bildprogram, tillsynsavgift, avgifter för centralens prestationer samt anmärkning och vite.

När det gäller tv-sändningar som produceras inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet följer detta den princip som fastställts i AV-direktivet, enligt vilken det är tillåtet att sprida programutbud i de övriga medlemsstaterna i unionen, om de överensstämmer med de gemensamma kraven och bestämmelserna i ursprungslandet.

Skyldigheterna i lagen gäller inte aktörer som levererar uteslutande tekniska tjänster till leverantörer av bildprogram som fattar beslut om innehållet i de program som tillhandahålls. Detta överensstämmer med den princip som i fråga om tillhandahållande på

Internet och sådana informationsöverförings- och nätförbindelsetjänster samt lagringstjänster som använts där har fastställts i lagen om tillhandahållande av informationssamhällets tjänster (458/2002).

3 §. Definitioner. I paragrafen definieras centrala begrepp för tillämpningen av lagen.

I 1 *punkten* avses med "bildprogram" innehåll som är avsett att med tekniska medel ses i form av rörliga bilder, t.ex. filmer, tv-program eller spel. Sådant innehåll kan göras tillgängligt att ses av allmänheten t.ex. i biografier och som upptagning samt via tv, spelkonsoler, Internet och mobil utrustning. Målet för definitionen är utrustningsneutralitet och att ta hänsyn till de tekniska förändringarna. T.ex. spel tillhandahålls nuförtiden som video- och datorspel samt även som nät- och webbläsarspel.

Gällande bildprogramslag definierar bildprogram som upptagningar, dvs. utgångspunkten för regleringen är ett föremål, t.ex. en videokassett eller en datadiskett. I den föreslagna lagen om bildprogram är upptagningar endast ett sätt att tillhandahålla audiovisuellt innehåll. I lagens definitioner särskiljs inte heller längre olika typer av bildprogram, såsom spel, som i gällande lag definieras som interaktiva bildprogram.

Med "allmänheten" i *punkt 2* avses en personkrets som inte är utvald på förhand eller som består av ett stort antal personer. En personkrets ska på det sätt som avses i denna lag betraktas som inte utvald på förhand när vem som helst kan få se på eller få tillgång till ett bildprogram som tillhandahålls antingen mot avgift eller avgiftsfritt.

Även en på förhand utvald personkrets som består av ett stort antal personer är allmänheten på det sätt som avses i definitionen. I många fall definieras från fall till fall när en på förhand utvald grupp av mottagare av program ska betraktas som allmänheten. T.ex. i läroanstalter, daghem eller på skriftskolläger är personkretsen i allmänhet så stor att den kan anses vara allmänheten på det sätt som avses i lagen.

I 3 *punkten* i den föreslagna paragrafen avses med "tillhandahållande av bildprogram" alla de sätt på vilka ett bildprogram görs tillgängligt att ses av allmänheten. Tillhandahållande enligt lagen är alltså t.ex. offentlig vis-

ning av ett bildprogram för en närvarande publik, försäljning, uthyrning, utlåning och annat överlåtande av bildprogram, inklusive tillhandahållande av bildprogram via posten för distribution till allmänheten. Till dessa former av tillhandahållande hänvisas i gällande lag genom termen spridning.

Tillhandahållande ska även vara att hålla ett bildprogram tillgängligt för allmänheten t.ex. via Internet. Termen beställ-tv i gällande lag hänvisar till sådant tillhandahållande. Dessutom ska tillhandahållande t.ex. vara att sända bildprogram för allmänheten i televisionsverksamhet.

Enligt den föreslagna definitionen ska ett bildprogram tillhandahållas särskildt för allmänheten för att det ska vara fråga om sådant tillhandahållande som avses i lagen. Tillhandahållande för allmänheten är således verksamhet där i princip vem som helst kan t.ex. titta på, köpa, hyra eller låna ett bildprogram. Som tillhandahållande ska t.ex. betraktas alla bildprogramsevenemang som är öppna för allmänheten, t.ex. visning av en upptagning för de närvarande i en restaurang eller i en affär. Däremot ska t.ex. visning av en upptagning i hemmet eller vid en sluten tillställning i därmed jämförbara förhållanden inte betraktas som tillhandahållande av bildprogram. Ett tv-program anses alltid vara avsett att sändas för allmänheten. Likaså hålls beställ-tv alltid tillgänglig för allmänheten. Således t.ex. tillhandahållande av bildprogram att ses i hotellrummets mottagare ska anses vara tillhandahållande att ses av allmänheten.

Överlåtelse av ett bildprogram från en person till en annan ska t.ex. inte heller betraktas som sådant tillhandahållande som avses i lag, om inte den som överlåter programmet anses tillhandahålla bildprogrammet för allmänheten. Som tillhandahållande ska inte heller betraktas överlåtelser enbart mellan olika steg i kedjan av tillhandahållande av bildprogram, t.ex. överlåtelse av bildprogram från importören till en detaljhandlare, om inte importören tillhandahåller bildprogrammen även för allmänheten.

I 4 *punkten* avses med "leverantör av bildprogram" den aktör som i sista hand gör ett bildprogram tillgängligt att ses av allmänheten. T.ex. i samband med tillhandahållandet av upptagningar kan en sådan leverantör som

avses i lagen vara den som säljer, hyr eller lånar ut en upptagning. När det gäller offentlig visning av bildprogram är leverantören t.ex. en biografägare, när det gäller beställ-tv den som tillhandahåller beställ-tv-tjänsten och vid sändning för allmänheten tv-bolaget. Dessa personer eller sammanslutningar beslutar om att ett visst bildprogram ska tillhandahållas för allmänheten. Med leverantör avses inte aktörer som levererar uteslutande tekniska tjänster till leverantörer av bildprogram.

I 5 punkten i den föreslagna paragrafen avses med "klassificering" en bedömning grundad på granskning av ett bildprogram, om huruvida bildprogrammet kan ha skadlig inverkan på utvecklingen hos barn under en viss ålder. I gällande bildprogramslag används termen granskning om motsvarande bedömning av bildprograms skadliga inverkan.

4 §. *Anmälan om tillhandahållande av bildprogram.* I 1 mom. föreslås bestämmelser om leverantörers skyldighet att göra anmälan till myndigheten när de inleder verksamhet som avser tillhandahållande av bildprogram. Skyldigheten gäller också sådana leverantörer av bildprogram som har tillhandahållit program redan före den föreslagna lagens ikraftträdande. Anmälan är avsedd som ett hjälpmedel för myndigheten i tillsynen över de sammanslutningar och personer som är verksamma på marknaden. Anmälan även ska kunna göras elektroniskt.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 14/2000 rd) fäst uppmärksamhet vid utvecklandet av efterhandskontrollen av bildprogramsspridningen, t.ex. genom registrering av företagare som sprider videofilmer och spelprogram, och förslaget ligger i linje med detta utlåtande. Det är i praktiken ändamålsenligt att anmälningarna görs så centraliserat som möjligt t.ex. av representanter för affärer, uthyrningsfirmor, tv-programutbud eller biografer.

I enlighet med paragrafen ska anmälan göras alltid när bildprogram tillhandahålls i ekonomiskt syfte. Tillhandahållande i ekonomiskt syfte definieras i den föreslagna lagen i enlighet med 2 § 5 mom. i lagen om televisions- och radioverksamhet samt skäl 16 i AV-direktivet. Genom uttrycket 'ekonomiskt

syfte' hänvisas till allt slags tillhandahållande som i huvudsak är ekonomisk verksamhet. I ekonomiskt syfte tillhandahålls bildprogram även t.ex. av Rundradion Ab, eftersom verksamheten utövas i bolagsform och kostnaderna för detta täcks med tv-avgiftsmedel. I ekonomiskt syfte kan bildprogram tillhandahållas även t.ex. i huvudsakligen reklamfinansierad verksamhet där det inte är avgiftsbelagt att titta på ett program.

Leverantörer av bildprogram som betraktas som allmännyttiga kommer inte att omfattas av anmälningsskyldigheten, t.ex. allmänna bibliotek och läroanstalter, vars verksamhet är annan än ekonomisk. Anmälan behövs inte med avseende på tillsynen, eftersom dessa instansers verksamhet i egenskap av offentlig verksamhet även annars står under tillsyn och är känd av myndigheten.

Anmälan behöver inte göras, om endast bildprogram som är befriade från klassificering och märkning med stöd av 9—11 § i den föreslagna lagen tillhandahålls. I sådana fall är det inte med avseende på myndighetens tillsynsuppgift motiverat att göra anmälan.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att alla uppgifter som är nödvändiga för tillsynen ska ges i anmälan. Som sådana betraktas namn, firma, kontaktuppgifter och hemvist för den person eller sammanslutning som tillhandahåller bildprogram. Dessutom bör ges en allmän beskrivning av verksamheten som innehåller information om sätt att tillhandahålla bildprogram, t.ex. regional och riksomfattande sändning av tv-programutbud, tillhandahållande av programutbudshelheter som innehåller tv-sändningar som sänds vidare från utlandet (t.ex. kanalpaket), överlåtelse av upptagningar, offentliga föreställningar och beställ-tv. I anmälan ska tas med alla sätt som används för att tillhandahålla program. I anmälan bör också ges kontaktuppgifter till platsen eller platserna där programmen tillhandahålls. Med dessa avses t.ex. adressen till försäljnings- och uthyrningsstället och biografen, webbadressen till en tjänst i elektronisk handel och beställ-tv och kanalinformation för tv-programutbud.

I 3 mom. föreslås blir föreskrivet att Centralen för medieföstran och bildprogram inom en vecka efter det att begäran fram-

ställt ska ge en bekräftelse på att den har tagit emot anmälan. Avsikten är att bekräftelsen även ska kunna ges elektroniskt. I syfte att underlätta tillsynsarbetet ska myndigheten utan dröjsmål underrättas om förändringar inträffar i uppgifterna eller verksamheten upphör.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om skyldigheten för leverantörer av bildprogram som är avsedda för vuxna att underrätta Centralen för mediefostran och bildprogram om mängden av sådana program en gång om året. För centralen föreskrivs dessutom rätt att få en förteckning över dessa program från bildprogramsleverantören. Myndigheten kan utöva sin rätt för tillsynsändamål. Bestämmelserna ska också gälla sådana bildprogramsleverantörer som även tillhandahåller andra bildprogram än sådana som är avsedda för vuxna.

Skyldigheten i gällande lag att ge en förteckning över material som är förbjudet under 18 år ersätts med bestämmelserna i det föreslagna momentet. Med hänsyn till skyddet av barn är dessa bestämmelser tillräckliga för tillsynen över marknaden för bildprogram som riktar sig till vuxna.

5 §. Tillhandahållande av bildprogram. Enligt paragrafen får ett bildprogram göras tillgängligt att ses av allmänheten endast om det är klassificerat i enlighet med den föreslagna lagen och om det i programmet eller i samband med det finns en tydlig märkning som anger åldersgränsen och symboler som beskriver innehållet. Ett bildprogram får även tillhandahållas när myndigheten i enlighet med den föreslagna lagen har godkänt den åldersgräns som ställts för programmet inom Europeiska unionen och innehållssymbolerna (t.ex. PEGI) för användning i Finland och tydliga märkningar som anger detta har gjorts i programmet eller i samband med det. Enligt bestämmelsen får ett bildprogram tillhandahållas endast om det i enlighet med den föreslagna lagen har ställts en åldersgräns på 18 år för programmet och det inte i programmet eller i samband med det har gjorts tydliga märkningar om denna åldersgräns.

Handlingar som strider mot dessa bestämmelser är i fråga om tillhandahållande för minderåriga kriminaliserade i 17 kap. 18 b § 1 punkten i strafflagen. I 35 § 2 punkten i den föreslagna lagen om bildprogram ska

dessutom ingå en straffbestämmelse som gäller tillhandahållande av bildprogram i strid med skyldigheten att klassificera och märka dem enligt denna paragraf.

I paragrafen föreskrivs endast om att åldersgräns- och innehållsmärkningar på bildprogram ska vara tydliga. Sättet att tillhandahålla bildprogram påverkar hur märkningarna ska göras och hur de ska hållas tillgängliga för allmänheten. Överenskommelse om placering av märkningar på bildprogram och i samband med dem ingås under ledning av Centralen för mediefostran och bildprogram med branscherna. Alla andra program ska märkas förutom program som innehåller marknadsföringsmaterial för bildprogram (trailers) och är befriade från märkning med stöd av det nedan föreslagna 9 § 2 mom.

De föreslagna begränsningarna i tillhandahållandet ska inte gälla bildprogram som är befriade från klassificering och märkning på basis av programmets innehåll, syftet med dess framställning eller särskilt tillstånd. Den föreslagna begränsningen i tillhandahållandet ska i praktiken gälla den som i sista hand gör bildprogrammet tillgängligt att ses av allmänheten. Klassificeringen och märkningen kan i praktiken ändå göras även av någon annan än den som i sista hand tillhandahåller bildprogrammet. Detta är i flera tillhandahållandesätt även ändamålsenligt med avseende på ett effektivt distributionssystem. I vissa fall, t.ex. vissa beställ-tv-tjänster, kan den som utför klassificeringen av bildprogrammet vara någon annan än den som gör märkningarna.

I 2 mom. föreskrivs att Centralen för mediefostran och bildprogram ska besluta om hur de åldersgräns- och innehållsmärkningar som avses i 1 mom. ska se ut. Centralen ska sålunda bestämma hurdana åldersgräns- och innehållsmärkningar som ska användas i bildprogram. Det här är viktigt för att de märkningar som är riktade till konsumenterna ska vara enhetliga för alla bildprogram. Centralen ska dock inte bestämma om vilket slags innehåll som ska beskrivas i innehållsmärkningarna. Avsikten är att en överenskommelse om innehållssymbolerna ska göras med branscherna under ledning av Centralen för mediefostran och bildprogram.

6 §. Iakttagande av åldersgränser för bildprogram. Enligt 1 mom. får inte ett bildprogram med 18 års åldersgräns tillhandahållas åt minderåriga. Handlingar som strider mot denna bestämmelse är kriminaliserade i 17 kap. 18 b § 2 punkten i strafflagen.

Enligt 2 mom. ska förbudet i 1 mom. att tillhandahålla bildprogram med 18 års åldersgräns inte gälla program som sänds i televisionen. Ett annat slags bestämmelse skulle leda till att en del av programmen inte får sändas i televisionen. Detta är inte en nödvändig begränsning av yttrandefriheten för skydd av barn och strider mot bestämmelserna om begränsning av yttrandefriheten. Det bör dock sörjas för att program som har en åldersgräns på 18 år inte sänds på en sådan tid då personer yngre än 18 år i allmänhet tittar på tv. Skyldigheten som gäller sändningstiden ska inte gälla program vars mottagning fordrar avkodningsutrustning.

Genom bestämmelserna i 2 mom. och 3 mom. 1 punkten i denna paragraf sörjer man för de åtgärder som i artikel 22 i AV-direktivet förutsätts i fråga om televisionsverksamhet. I 1 punkten konstateras att medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att tv-sändningar från tv-programföretag inom respektive stats jurisdiktion inte inkluderar program som allvarligt kan skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga, särskilt program som innehåller pornografi eller meningslöst våld. I 17 kap. 17, 18, 18 a § i strafflagen kriminaliseras spridning av våldsskildring, spridning av pornografisk bild och grov spridning av barnpornografisk bild. Till övriga delar förekommer det varken nu eller i fortsättningen begränsningar som gäller sändning av program som är skadliga för barns utveckling inom televisionsverksamhet.

Vid beredningen av propositionen var det aktuellt med att föreskriva det föreslagna förbudet i 1 mom. även för åldersgränsen 16. Åldersgränsen 18 år ansluter sig i allmänhet till bildprogram som innehåller pornografi och åldersgränsen 16 till bildprogram som innehåller våld.

I nuläget föreslås endast offentlig förevisning eller spridning av bildprogram som förhandsgranskats vid Statens filmgransknings-

byrå i strid med dess åldersgränssklassificering vara straffbar. Bestämmelsen gäller filmer, upptagningar, vissa beställ-tv-tjänster som sänds i tv samt en liten del video- och datorspel. Bestämmelsen gäller inte program som sänds i tv och inte spel som klassificerats i PEGI-systemet.

I gällande bildprogramslag har skrivits in endast ett allmänt förbud mot att offentligt visa eller sprida bildprogram som granskats vid Statens filmgranskningsbyrå bland personer som är yngre än åldersgränsen. Att visa eller sprida sådana bildprogram bland minderåriga har kriminaliserats i strafflagen, och detta har varit den enda effektiveringen för att förbudet ska följas.

Trots dessa bestämmelser har åldersgränserna följts dåligt. T.ex. enligt resultaten av den åldersgränsenkät som Statens filmgranskningsbyrå publicerade i november 2009 fördelar sig finländarnas åsikter som följer: ungefär 24 procent anser att åldersgränserna inte övervakas i biograferna, ungefär 27 procent anser att åldersgränserna inte övervakas i affärer som säljer eller hyr ut dvd-filmer och ungefär 34 procent anser att åldersgränserna inte övervakas i affärer som säljer dator- och konsolspel.

Avsikten i reformen är att effektivare än i nuläget säkerställa att åtgärder vidtas för att skydda barnen på ställen där bildprogram i sista hand tillhandahålls allmänheten, t.ex. en försäljnings- eller uthyrningssituation eller en biograföreställning. Även om de andra åldersgränserna än 18 år enligt propositionen inte i fortsättningen på samma sätt som nu kommer att vara kriminaliserade ska de nya slags skyldigheter för leverantörer av bildprogram som föreslås nedan i 6 § 3 mom. gälla alla andra åldersgränssklassificerade (åldersgränserna 7, 12, 16) bildprogram. Dessutom ska myndigheten för att effektivisera iakttagandet av skyldigheterna som ny metod kunna använda anmärkning och vite som föreslås i 25 § nedan. Den stora förändringen jämfört med nuläget är att det i fråga om åldersgränsen 16 för beställ-tv (nu åldersgränsen 15) inte förutsätts en stark autentisering av åldern.

Avsikten är också att genom förslaget förstärka skyddet av barn i samband med tillhandahållandet av beställ-tv i enlighet med prin-

ciperna i artikel 3h i AV-direktivet. Den föreslagna begränsningen av tillhandahållandet anses gälla sådana beställ-tv-tjänster som avses i artikel 3h och som allvarligt kan skada barns utveckling. Den skyldighet för leverantörer av bildprogram som föreslås i 6 § 3 mom. 2 punkten att upprätthålla t.ex. en spärr- eller filtertjänst i samband med beställ-tv ska gälla andra åldersgränsklassificerade bildprogram. Således ska beställ-tv omfattas av en strängare reglering än minimikravet i AV-direktivet till de delar det vid tillhandahållandet av åldersgränsklassificerade bildprogram som är skadliga för barns utveckling alltid ska ses till att t.ex. en spärr- eller filtertjänst finns tillgänglig i tjänsten.

De föreslagna bestämmelserna i 1 och 2 mom. innebär i praktiken att åldern alltid bör kontrolleras när program med 18 års åldersgräns tillhandahålls, förutom i fråga om televisionsverksamhet. I fråga om allt tillhandahållande i Internetmiljö av bildprogram som omfattas av lagens tillämpningsområde innebär bestämmelsen därför att i fråga om åldersgränsen 18 år bör leverantörer av bildprogram kontrollera åldern med hjälp av en stark elektronisk autentisering eller någon annan sådan tillförlitlig identifieringsmetod som tekniskt bäst lämpar sig för tjänsteleverantörerna.

Elektronisk identifiering av åldern i Internetmiljö är emellertid förknippat med problem och i praktiken finns det fortfarande behov av en lättanvänd och förmånlig metod för identifiering av åldern. Lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (617/2009) trädde i kraft i början av september 2009. En grupp med uppgift att utveckla den elektroniska identifieringen som tillsatts av kommunikationsministeriet har dryftat mellanformerna mellan s.k. stark och svag autentisering. Målet är att marknaden för elektronisk identifiering ska börja fungera. Tills vidare sköts elektronisk identifiering i Finland med hjälp av bankernas (TUPAS) eller Befolkningsregistercentralens identifieringssystem och utomlands med kreditkort samt med betalsystem, såsom Paypal.

Det är inte motiverat att i lag särskilt föreskriva om användningen av en viss specifik teknik vid identifieringen av användarens ålder. Den föreslagna Centralen för mediefost-

ran och bildprogram ska som en del av sin sakkunnig- och informationsuppgift följa utvecklingen av identifieringstjänster och på lämpligt sätt informera samt ge anvisningar om deras användning.

De identifieringssystem som nu är i bruk är antingen avgiftsbelagda eller förutsätter en kundrelation eller ställer 18-åringar eller personer utomlands utanför gruppen av användare. Identifieringssystem som är alltför svåra att använda kan leda till en situation där bildprogrammen i fråga inte tillhandahålls i Finland och användare som är bosatta i Finland därmed skaffar bildprogrammen hos sådana aktörer som inte omfattas av tillämpningsområdet för denna lag och t.o.m. via olaglig nätdistribution.

Med avseende på yttrandefriheten och den finländska bildprogramsmarknaden är en sådan situation inte önskvärd. Även av denna anledning är det ändamålsenligt att det förbud som föreslås i 6 § 1 mom. endast gäller åldersgränsen 18. Ett faktum är i varje fall att det på den globala bildprogramsmarknaden på Internet finns och även i fortsättningen kommer att finnas ett mycket stort antal program som inte kräver identifiering av ålder och som det inte ens är möjligt att ingripa i genom finsk lagstiftning. Avsikten med den föreslagna begränsningen är att säkerställa att barn skyddas i den finländska bildprogramsmiljön med beaktande av realiteterna inom den globala miljön.

I 3 mom. föreskrivs om bildprogramsleverantörernas skyldigheter att sörja för ändamålsenliga åtgärder för skydd av barn vid tillhandahållandet av bildprogram som har en åldersgräns på 7,12 eller 16 år. De föreslagna bestämmelserna ställer skyldigheter för alla leverantörer av bildprogram vars fullgörande myndigheten kan effektivisera med en anmärkning med stöd av den nedan föreslagna 25 § och vid behov genom att förelägga vite. Avsikten är att genom den föreslagna bestämmelsen bekräfta principerna i artiklarna 3h och 22 i AV-direktivet.

Genom att reglera skyldigheterna för leverantörer av bildprogram är avsikten att klara- re än nu se till att åtgärder vidtas för att skydda barn där bildprogram tillhandahålls för allmänheten. Även grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 14/2000 rd) fäst upp-

märksamhet vid utvecklandet av en reglering av reklam- och försäljningsmetoder bland företagare som sprider videofilmer och spelprogram.

I 1 punkten föreskrivs för utövare av televisionsverksamhet en skyldighet att sörja för att bildprogram som är skadliga för barns utveckling inte tillhandahålls på en tid då barnen i allmänhet tittar på tv. Skyldigheten gäller inte tv-program, vars mottagning fordrar avkodningsutrustning. Sådana är t.ex. program som kan ses med hjälp av ett betalkort.

Förslaget motsvarar gällande 19 § 1 mom. i lagen om televisions- och radioverksamhet. Riksomfattande utövare av televisionsverksamhet har dessutom i nuläget förbundit sig att sända program som är skadliga för barns utveckling efter s.k. vattendelartider. Enligt gällande avtal ska program som är förbjudna under 11 år inte sändas på vardagar före klockan 17, program som är förbjudna under 13 år inte före klockan 19, program som är förbjudna under 15 år inte före klockan 21 och program som är förbjudna under 18 år inte före klockan 23. Under veckosluten gäller vattendelartider för åldersgränserna 15 och 18.

Dessa åldersgränser har motsvarat åldersgränserna enligt gällande bildprogramslag. Avsikten är att överenskommelser även i fortsättningen ska göras om vattendelartider för tv-sändningar och att åldersgränserna för tv-program ska stämma överens med åldersgränserna för övriga bildprogram. Centralen för mediefostran och bildprogram ska i egenkap av myndighet vara med i arbetet för att främja uppkomsten av en överenskommelse mellan dem som utövar televisionsverksamhet. Dessutom har barnens vårdnadshavare ansvaret för vid vilken tid barnen tittar på televisionen och vilka tv-program barnen spelar in.

I 2 punkten föreskrivs om tillhandahållandet av bildprogram på Internet, dvs. en skyldighet i anslutning till tillhandahållandet av beställ-tv. Skyldigheten ska gälla att tillhandahålla en sådan tjänst i beställ-tv med vars hjälp användaren om han eller hon så önskar kan spärra program som är skadliga för barns utveckling i tjänsten t.ex. via dator eller mobil utrustning. Det är fråga om en s.k. barn-

låsfunction eller något annat motsvarande spärr- eller filtersystem som tillhandahålls av leverantören av beställ-tv. Med anledning av skyldigheten kan barnets vårdnadshavare i beställ-tv-tjänsten förhindra att barnet ser bildprogram med en åldersgräns på 16, 12 eller 7.

I 3 punkten föreskrivs om leverantörens skyldighet att kontrollera åldern i samband med annat tillhandahållande än sådant som sker i televisionsverksamhet eller beställ-tv. I praktiken innebär skyldigheten att en persons ålder ska kontrolleras vid försäljning, uthyrning eller annan motsvarande överlåtelse av en upptagning samt i biografier eller vid andra offentliga förevisningar. Skyldigheten gäller också tillhandahållandet av upptagningar i Internetmiljö.

Det nuvarande komplicerade åldersgränssystemet och dess olika s.k. rekommenderade åldersgränser och bindande åldersgränser har ofta lett till att barnens vårdnadshavare och distributörerna av bildprogram felaktigt har betraktat åldersgränserna som rekommendationer och inte ansett det nödvändigt att följa dem. I fortsättningen ska inte längre göras en indelning i rekommenderade åldersgränser och bindande åldersgränser. Avsikten är däremot att åldersgränserna ska uppfattas som varningar för barnens vårdnadshavare och de som i sista hand tillhandahåller bildprogrammen (t.ex. försäljare, uthyrare, biljettförsäljare på en biograf) om att innehållet i bildprogrammen kan vara skadligt för barns utveckling.

I praktiken kan åtgärderna för att kontrollera åldern vara av många slag. Leverantörerna av bildprogram kan utveckla olika goda förfaranden för kontroll av åldern i form av uppförandekoder. T.ex. Finlands Dagligvaruhandel rf har utvecklat en åldersgränsguide för kassapersonal (Kassahenkilön ikärajaopas) där det ges praktiska anvisningar. I anvisningarna har t.ex. skrivits in följande: "Om åldersgränsen för en produkt är 15, 16 eller 18 år, ska åldern bevisas med ett av polisen beviljat identitetsbevis med foto (personkort, pass, körkort eller mopedkort). Om åldersgränsen är under 15 år, görs åldersuppskattningen på basis av utseende. Fråga barn hur gamla de är. Om en vuxen är i barnets säll-

skap, t.ex. mamman eller pappan, kan du även fråga dem hur gammal barnet är”.

I 4 mom. föreslås att vid offentliga förevisningar får bildprogram visas för barn som är högst tre år yngre än åldersgränserna 7, 12 eller 16, om barnet är i sällskap med en fullvuxen. Det föreslås att denna s.k. åldersgränsjustering ändras från nuvarande två till tre år, eftersom den föreslagna nya åldersgränsskalan är glesare än den nuvarande.

Program med 16 års åldersgräns får således visas för en 13-åring i en fullvuxens sällskap (nu åldersgränserna 15/13), program med 12 års åldersgräns får visas för en 9-åring i en fullvuxens sällskap (nu åldersgränserna 13/11 och 11/9) och program med 7 års åldersgräns får visas för en 4-åring i en fullvuxens sällskap (nu åldersgränserna 7/5) enligt prövning av en fullvuxen.

När det gäller biografier och andra offentliga föreställningar är avsikten att på så vis hålla fast vid principen enligt gällande bildprogramslag enligt vilken barnets vårdnadshavare eller någon annan vuxen ges möjlighet att ta hänsyn till att barn utvecklas i olika takt som individer. Ett förfarande enligt förslaget är nödvändigt också t.ex. med tanke på filmfostran i skolorna, eftersom det kan finnas barn i olika åldrar i samma klass.

I 5 mom. åläggs leverantörer av bildprogram utöver skyldigheten att märka programmen enligt vad som föreslås i 5 § också en allmän skyldighet att informera om åldersgränserna och andra metoder för att skydda barn i samband med tillhandahållandet av bildprogram.

I praktiken är informerande t.ex. att ha framme ett meddelande som berättar om åldersgränserna eller någon annan motsvarande information till konsumenterna i biografier, detaljförsäljnings- och uthyrningsställen för upptagningar samt i samband med beställ-tv. Syftet med televisionsverksamhet är att följa principen i 19 § 2 mom. i gällande lag om televisions- och radioverksamhet, enligt vilken en anmälan om att ett program är skadligt för barns utveckling ska göras före sändningen av programmet. Anmälan behövs dock inte, om det under programmets hela sändningstid syns en symbol som anger att programmet är skadligt för barns utveckling.

Skyldigheten att informera ska även gälla sådana leverantörer av bildprogram som endast tillhandahåller bildprogram som är befriade från klassificering och märkning av bildprogram.

I paragrafen avses med övriga metoder som främjar skydd av barn t.ex. spärr- eller filtersystem. Informerande gäller således t.ex. sådana s.k. barnlåstjänster på Internet och datorn, digital-tv, spelkonsoler och mobila anordningar, med vars hjälp fostrarna hemma kan begränsa barnets tillträde till vissa webbsidor, förhindra att barnet ser på en viss tv-kanal eller spelar ett visst spel. Föräldrar eller vårdnadshavare kan om de så önskar hemma ta i bruk spärr- eller filtersystem för att begränsa barnens tittande på och användning av bildprogram. Användningen av spärr- eller filtersystem kan betraktas som en fungerande skyddsmetod i synnerhet när det gäller mindre barn.

Till skyldigheterna för Centralen för mediefostran och bildprogram i egenskap av myndighet som tillämpar och övervakar den föreslagna lagen hör att ge anvisningar även om de åtgärder som förutsätts av skyldigheterna i denna paragraf.

7 §. *Vidaresändning av utländska televisionssändningar.* I enlighet med 2 § hör i begränsad utsträckning t.ex. samtidig och oförändrad vidaresändning av utländska satellit-tv-program till dess tillämpningsområde. I paragrafen föreskrivs om skyldigheten för den som sänder vidare en utländsk tv-sändning att informera om att programutbudet kan innehålla program som är skadliga för barns utveckling och att programmen inte har klassificerats eller märkts i enlighet med denna lag. Information om detta ska ges i samband med marknadsföringen av programutbudet. Informationen ska dessutom ingå i själva programutbudet, om detta inte är tekniskt omöjligt eller orsakar oskäligt besvär.

Den föreslagna informationsskyldigheten ökar medvetenheten t.ex. bland personer som skaffar och tittar på satellitprogramhelheter (t.ex. kanalpaket) om att programutbud som är skadligt för barns utveckling inte har klassificerats och märkts i allt programutbud som tillhandahålls i Finland.

8 §. Uppförandekoder. I paragrafen föreskrivs om möjligheten för sammanslutningar i bildprogramsbranschen att göra upp uppförandekoder för att främja goda seder för tillhandahållandet av bildprogram och mediefostran. Det är frivilligt att göra upp uppförandekoder. Gällande lag innehåller ingen motsvarande reglering.

I paragrafen föreskrivs dessutom att uppförandekoderna kan lämnas till Centralen för mediefostran och bildprogram, som kan kontrollera att de överensstämmer med den föreslagna lagen. Centralen kan emellertid medverka till att uppförandekoder görs upp. Den delegation som föreslås i 4 § i lagförslaget gällande Centralen för mediefostran och bildprogram deltar också i utvecklandet av uppförandekoder.

I praktiken har sådana branschvisa anvisningar redan gjorts upp t.ex. i tv-företag (överenskommelse om vattendelartider), inom branschen för dagligvaruhandeln och spel (t.ex. åldersgränsguide för kassapersonal) samt tjänster inom sociala medier. Även t.ex. i Europeiska unionens råds slutsatser om medieläskunnighet noteras medlemsstaternas roll när det gäller att utveckla goda förfaranden inom medieindustrin.

Uppförandekoderna kan främja skyddet av barn i synnerhet i virtuella miljöer på Internet, om de utvecklas i samarbete och enhetligt. De som upprätthåller webbtjänster som tillhandahåller bildprogram kan t.ex. i sin tjänst utveckla ett reaktionssystem via vilket användaren kan göra en anmälan om oroväckande innehåll till den som upprätthåller tjänsten. Sådana tjänster har redan utvecklats. T.ex. Polisstyrelsen öppnade i februari 2010 tjänsten Nättips via vilken man kan beställa en ikon för tips till polisen till sin egen webbtjänst.

Uppförandekoder har aktualiserats även i bildningsutskottets betänkande (KuUB 3/2009 rd), där man konstaterar att en samreglering kan lägga fast gemensamma regler och anvisningar, praxis eller överenskomelser som marknadsaktörerna själva bekräftar eller frivilligt åtar sig att iaktta för att styra och organisera sin verksamhet.

9 §. Bildprogram som på basis av innehållet är befriade från klassificering och märkning. I paragrafen föreskrivs om bildprogram

som på grund av sitt innehåll i lag befrias från klassificering och märkning. Sådana bildprogram anmäls inte heller till den förteckning över bildprogram som avses i 18 § i förslaget.

Utbudet av bildprogram är i nuläget mycket omfattande. T.ex. en tv-kanal kan dagligen sända flera tiotals nyhets- och aktualitetsprogram, diskussions- och kulturprogram samt program som behandlar matlagning, inredning och hälsa och i allmänhet inte innehåller material som är skadligt för barns utveckling. Klassificering och märkning av sådana bildprogram samt anmälning till förteckningen över bildprogram kräver mycket resurser av både leverantörerna av programmen och av den myndighet som övervakar tillhandahållandet, men främjar inte skyddet av barn.

Enligt 1 punkten befrias bildprogram som uteslutande innehåller undervisnings- eller bildningsmaterial från klassificering och märkning. Sådana är t.ex. undervisningsprogram som behandlar främmande språk och kulturer samt miljön och naturen och andra motsvarande teman. Bildprogram som innehåller sådana teman innehåller i allmänhet inte material som är skadligt för barns utveckling i enlighet med klassificeringsgrunderna i 15 § i den föreslagna lagen.

Förslaget motsvarar till centrala delar gällande reglering. I gällande bildprogramslag är bildprogram som framställts uteslutande för utbildning eller andra kulturrelaterade ändamål, vetenskaplig forskning eller fritidssysselsättning befriade i enlighet med 4 § 2 mom. 1 punkten. Bildprogram där turism, miljö eller därmed jämförbara teman behandlas är befriade från granskning i enlighet med 4 § 2 mom. 6 punkten i gällande bildprogramslag.

Trots den befrielse som föreslås kan en leverantör av bildprogram om denna så önskar klassificera ett bildprogram som innehåller undervisnings- eller bildningsmaterial i sådana undantagsfall där programmet innehåller material som är skadligt för barns utveckling. Ett sådant fall kan t.ex. vara ett undervisningsprogram som behandlar naturen eller ett turismprogram som visar främmande kulturer där det visas rätt och blodigt våld eller ängstframkallande scener.

Enligt 2 *punkten* ska bildprogram som uteslutande innehåller musik, idrott eller återgivning av motionsevenemang, kulturevenemang eller andaktsstunder eller av andra liknande tillställningar och evenemang befrias från klassificering och märkning. Sådana bildprogram innehåller i allmänhet inte material som är skadligt för barns utveckling och avses i klassificeringsgrunderna i 15 § i den föreslagna lagen. Förslaget motsvarar i sak gällande reglering. I gällande bildprogramslag är motsvarande programinnehåll befriat i 4 § 2 mom. 3 punkten.

På basis av bestämmelsen befrias t.ex. musikvideor liksom motsvarande filmer som uteslutande innehåller musikframföranden. I praktiken befrias program som innehåller upptagningar av faktiska kulturevenemang, t.ex. konserter, föreställningar och andra motsvarande tillställningar. Sådana idrotts-evenemang som avses i bestämmelsen är likaså enbart faktiska idrottstävlingar och andra motsvarande sportevenemang. Även sammandrag av sådana evenemang är befriade. Bestämmelsen gäller likaså upptagningar av andaktsstunder.

Enligt 3 *punkten* ska klassificerings- och märkningsskyldigheten inte gälla bildprogram som huvudsakligen innehåller hobbyarbete, välbefinnande, diskussioner, lek, mode, trädgårdsskötsel, byggande, matlagning, inredning, frågesporter, frågelekar eller andra liknande teman för alla åldrar. Sådana bildprogram innehåller i allmänhet inte material som är skadligt för barns utveckling enligt klassificeringsgrunderna i 15 § i den föreslagna lagen.

I gällande bildprogramslag har program som innehåller animations-, lek-, hobby- eller andra liknande framställningar som är lämpliga för barn i alla åldrar i enlighet med 4 § 2 mom. 5 punkten befriats från granskning. Animationer stryks bland det innehåll som ska befrias, eftersom det finns animationer som kan vara skadliga för barns utveckling och därför bör klassificeras.

I punkten avses t.ex. tv-program som innehåller flera av de nämnda temana och som i allmänhet tillhandahålls för alla åldrar och inte innehåller material som är skadligt för barns utveckling. Befrielsen kan gälla t.ex. s.k. life style-program i tv-programutbud

som innehåller nämnda teman. Befrielsen kan även gälla program som riktar sig till de allra minsta och innehåller nämnda teman.

Enligt 4 *punkten* befrias bildprogram som uteslutande innehåller material för marknadsföring av varor eller tjänster från klassificerings- och märkningsskyldigheten. Även t.ex. bildprogram som är företagspresentationer omfattas av befrielse. Förslaget motsvarar i sak gällande reglering. I gällande bildprogramslag är motsvarande programinnehåll befriat i 4 § 2 mom. 2 punkten.

Enligt 5 *punkten* befrias bildprogram som i huvudsak innehåller aktuellt nyhetsstoff från klassificering. Med avseende på de huvudsakliga målen i den föreslagna lagen, dvs. att begränsa yttrandefriheten av orsaker som är nödvändiga för att skydda barn, kan det inte anses att sådana bildprogram behöver klassificeras. Förslaget motsvarar i sak gällande reglering. I gällande bildprogramslag är motsvarande programinnehåll befriat i 4 § 2 mom. 4 punkten.

Det är omöjligt att på förhand klassificera direktsända bildprogram och därför är de enligt 6 *punkten* befriade från klassificering. Vid tillhandahållandet av sådana bildprogram rekommenderas dock att man följer det som i övrigt föreskrivs i 5 och 6 § i förslaget. Om ett bildprogram t.ex. direktsänds från en restaurang där pornografiska föreställningar visas, är det önskvärt att bildprogrammet sänds vid en sådan tidpunkt då barn i allmänhet inte tittar på tv. Även när ett bildprogram tillhandahålls direkt över Internet finns det skäl att säkerställa att barn inte obehindrat får se programmet.

S.k. chattprogram i tv ska som direktsändningar vara befriade från klassificerings- och märkningsskyldigheten. Också när det gäller sådana program är det önskvärt att vattendlartiderna beaktas, om man vet att en chatsändning kan innehålla material som är skadligt för barns utveckling.

Enligt 2 *mom.* gäller befrielsen i fråga om klassificering dock inte material för marknadsföring av bildprogram, t.ex. reklamfilmer som visas på biografer (trailers) eller reklam för tv-program som består av utdrag ur det aktuella programmet eller den aktuella programserien. Dessa är befriade från märkning.

Reklam för bildprogram är bildprogram som avses i den föreslagna lagen och vid tillhandahållandet av dem ska alltså de skyldigheter som föreslagits i 5 och 6 § iakttas och åldersgränsen för reklamen beaktas så att den inte visas i samband med ett sådant bildprogram på en biograf, i en upptagning eller en beställ-tv-tjänst, vars åldersgräns är lägre än för reklamen.

10 §. *Bildprogram som på basis av framställningssyfte är befriade från klassificering och märkning.* I paragrafen föreskrivs om bildprogram som på grund av sitt framställningssyfte i lag befrias från klassificering och märkning. Det är i huvudsak fråga om bildprogram som tillhandahålls i samband t.ex. med tjänster på Internet. Klassificering och märkning av sådana bildprogram kräver mycket resurser både av bildprogramsleverantörerna och av den myndighet som övervakar tillhandahålllet, men är inte motiverat med avseende på begränsning av yttrandefriheten eller omfattningen av tillhandahållandet.

Enligt 1 punkten befrias bildprogram som hålls tillgängliga i en sådan nätpublikation som avses i lagen om yttrandefrihet i masskommunikation (460/2003) och har framställts eller anskaffats i samband med redigeringen av publikationen från klassificering och märkning. I praktiken gäller bestämmelsen elektroniska versioner av tidningar och tidskrifter där rörliga bilder visas. Dessa bildprogram omfattas av det journalistiska ansvaret för nätpublikationens chefredaktör på det sätt som avses i yttrandefrihetslagen. Med nätpublikation avses en i likhet med periodiska publikationer enhetligt uppbyggd helhet av nätmeddelanden avsedd för regelbunden utgivning, där materialet har producerats eller bearbetats av utgivaren.

Enligt 2 punkten befrias bildprogram som framställts av enskilda i hobbysyfte och hålls tillgängliga i en tjänst som tillhandahåller bildprogram som framställda av enskilda t.ex. på Internet, t.ex. videopublikationstjänster.

Det är fråga om s.k. användarbaserat innehåll och videor som gjorts av amatörer. Sådana innehåll kan tillhandahållas t.ex. i reklamfinansierade tjänster och i tjänster där även andra program som omfattas av den fö-

reslagna klassificerings- och märkningsskyldigheten tillhandahålls. Sådana bildprogram har i regel ett litet antal tittare jämfört med sådana masskommunikationstjänster som riktar sig till en betydande del av den stora allmänheten. Denna begränsning är på samma linje som AV-direktivet och regeringens proposition om dess verkställighet (RP 87/2009 rd). Enligt den är inte enskildas videor sådana audiovisuella innehållstjänster som avses i lagen om televisions- och radioverksamhet om de tillhandahålls i hobbysyfte t.ex. för utbyte av information mellan personer som är intresserade av en viss sak.

Enligt 3 punkten befrias bildprogram som har framställts i utbildningsverksamhet och annan bildningsverksamhet och tillhandahålls i samband med utbildningsverksamhet eller annan bildningsverksamhet t.ex. på lektioner, på läroanstaltens webbsidor eller i någon annan Internettjänst. Med annan bildningsverksamhet avses t.ex. verksamhet vid allmänna bibliotek, i ungdomsarbete eller fritt bildningsarbete. Sådana bildprogram har i regel ett litet antal tittare. Programmen kan t.ex. göras av barnen själva och publiceras i samband med mediefostran.

I 5 § i gällande bildprogramslag föreskrivs om rätt att visa ogranskade bildprogram för personer under 18 år inom verksamheten vid universitet, yrkeshögskolor och andra läroanstalter som står under offentlig tillsyn, vid allmänna bibliotek samt vid Nationella audiovisuella arkivet. I förslaget slopas den befrielsegrund som hänför sig enbart till leverantörens ställning som offentlig aktör.

I enlighet med propositionen bör sålunda även inom verksamhet vid läroanstalter som står under offentlig tillsyn, allmänna bibliotek samt Nationella audiovisuella arkivet i regel tillhandahållas endast klassificerade och märkta program samt iakttas de föreslagna begränsningarna för tillhandahållandet och leverantörens skyldigheter, om det inte är fråga om bildprogram som framställts i utbildnings- eller annan bildningsverksamhet vid dessa instanser.

11 §. *Bildprogram som på basis av tillstånd är befriade från klassificering och märkning.* I 1 mom. föreskrivs om befogenheten för Centralen för mediefostran och bildprogram att bevilja tillstånd att tillhand-

hålla vissa bildprogram som inte är klassificerade eller märkta vid ett särskilt evenemang som ordnas för visning av programmen. En motsvarande bestämmelse ingår i gällande bildprogramslag.

Sådana evenemang som avses i lagen är främst evenemang i anslutning till filmkulturen, t.ex. filmfestivaler eller föreställningar vid stora kulturevenemang, där en viss registrörs produktion visas eller där det ges en översikt över filmverk i ett visst land eller under en viss tidsperiod. Tillstånd bör dock inte beviljas för regelbunden kulturverksamhet, t.ex. föreställningar på biografer eller i filmklubbar. För att betona detta används uttrycket ”särskilda evenemang” i gällande lag. Bildprogram som enligt avsikt ska visas vid ett evenemang klassificeras inte i samband med tillståndsprövningen. Däremot bör myndigheten utvärdera om de bildprogram som enligt planerna ska visas vid evenemanget kommer att ha en skadlig inverkan på barns utveckling.

Enligt 2 mom. kan tillstånd för viss tid även beviljas för flera evenemang, liksom nu. Tillstånd kan t.ex. förenas med villkor för platsen och tiden för förevisning av vissa bildprogram som ska visas vid evenemanget. På motsvarande sätt kan förevisningen av vissa bildprogram för barn under 18 år vid ett evenemang begränsas genom tillståndsvillkor. Behovet av tillståndsvillkor ska utvärderas utslutande med avseende på lagens huvudsakliga mål. När åldersgränser ställs upp ska de grunder som föreslås bli reglerade i 15 § tillämpas.

Tillståndet kan enligt 3 mom. återkallas, om den som har beviljats tillstånd bryter mot den föreslagna lagen eller villkoren i tillståndet eller om innehållet i de bildprogram som har visats vid ett evenemang föranleder detta. Tillståndet kan även återkallas om myndigheten har lämnats felaktiga uppgifter i samband med ansökan om tillstånd, t.ex. om evenemangets eller programutbudets huvudsakliga karaktär.

12 §. Rätt att klassificera bildprogram. I paragrafen föreslås att bildprogram kan klassificeras endast av klassificerare som har godkänts av myndigheten. Även en tjänsteinnehavare som är anställd hos Centralen för mediefostran och bildprogram och till vars

uppgifter klassificering hör kan klassificera bildprogram.

Genom den föreslagna bestämmelsen överförs den behörighet att granska och klassificera bildprogram som nu hör till Statens filmgranskningsbyrå på de självständiga och oberoende klassificerare av bildprogram som godkänts av centralen i enlighet med den föreslagna lagen. Klassificerare av bildprogram kan t.ex. verka som privat näringsidkare eller i anställning hos ett privaträttsligt samfund.

13 §. Godkännande som klassificerare av bildprogram och klassificerarutbildning Enligt 1 mom. ska myndigheten godkänna sådana personer som klassificerare av bildprogram som uppfyller kriterierna i bestämmelsen. Endast myndiga personer kan godkännas som klassificerare av bildprogram. De måste också med godkänt resultat ha genomgått klassificerarutbildningen eller repetitionsutbildningen. Eftersom nödvändiga uppgifter om klassificering ges i utbildningen till klassificerare och repetitionsutbildningen, behövs inga bestämmelser om grundutbildningen för klassificerare av bildprogram i lag.

Personen bör också annars vara lämpad som klassificerare av bildprogram. Klassificerarens lämplighet kan bedömas t.ex. om en person har dömts för brott enligt 17 kap, 17, 18, 18 a eller 18 b § i strafflagen. Lämpligheten kan även bedömas på basis av personliga egenskaper, t.ex. sensoriska skador eller andra motsvarande väsentliga hinder som påverkar genomförandet av klassificeringen.

Enligt 2 mom. ges i utbildningen till klassificerare av bildprogram och repetitionsutbildningen nödvändiga uppgifter om bestämmelserna i denna lag, barns utveckling, grunderna för klassificering, kraven på yttrandefrihet samt ges anvisningar för den praktiska klassificeringsverksamheten. Enligt 2 § 4 mom. i den föreslagna lagen om Centralen för mediefostran och bildprogram svarar myndigheten för anordnandet av utbildningar.

Centralen för mediefostran och bildprogram ska bestämma kraven för utbildningen som klassificerare av bildprogram och repetitionsutbildningen. Myndigheten kan fatta beslut om utbildning utöver minimiinnehållet enligt prövning. Utbildningen kan t.ex. inne-

hålla studiestoff i anslutning till mediefost-
ran.

Enligt 3 mom. i den föreslagna paragrafen bör ges ett intyg över godkännande som klassificerare av bildprogram. Godkännandet ska vara i kraft fem år. På grund av den utökade informationen om medieinnehåll som är skadligt för barns utveckling och den tekniska utvecklingen kan det inte anses vara ändamålsenligt att godkännandet ska vara i kraft tills vidare och inte förutsätta någon form av uppdatering av uppgifterna. För att förnya godkännandet som klassificerare av bildprogram ska klassificeraren genomgå en repetitionsutbildning, efter vilken godkännandet är i kraft ytterligare fem år.

14 §. Verksamheten som klassificerare av bildprogram. I 1 mom. i den föreslagna paragrafen föreskrivs om självständighet och oberoende för klassificerare av bildprogram och tjänsteinnehavare vid skötseln av uppgiften. Detta är motiverat på grund av att en klassificerare som är verksam i bildprogramsbranschen kan ha eventuella bindningar och för att säkerställa en saklig klassificeringsverksamhet.

I 2 mom. föreskrivs dessutom att på klassificerare tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter uppgifter enligt denna lag och bestämmelser om klassificerarens skadeståndsansvar ingår i skadeståndslagen (412/1974).

I 3 mom. i den föreslagna paragrafen åläggs Centralen för mediefostran och bildprogram en skyldighet att utöva tillsyn över klassificerare. Myndigheten ska dessutom föra ett register över klassificerare på det sätt som avses i 5 § i den föreslagna lagen om Centralen för mediefostran och bildprogram.

15 §. Bildprogram som är skadliga för barns utveckling. I paragrafen föreskrivs om den tolkningsprincip som ska iakttas vid klassificeringen av bildprogram. Bildprogram betraktas enligt 1 mom. som skadliga för barns utveckling om de på grund av sina våldsinslag eller sitt sexuella innehåll eller genom att skapa ångest eller på något annat jämförbart sätt kan ha skadlig inverkan på barns utveckling. Förslaget motsvarar i sak gällande reglering. Hur barns olika ålders- och utvecklingsskeden inverkar på i vilken mån bildprogram är skadliga beaktas i 16 §, i

vilken föreskrivs om de åldersgränser som används vid klassificeringen.

De föreslagna klassificeringskriterierna grundar sig på uppskattningar som gjorts som slutledningar i vetenskapliga undersökningar, enligt vilka det kan vara skadligt för barns utveckling att titta på program som har ett våldsamt, sexuellt eller ångestskapande eller annat jämförbart innehåll. På basis av vetenskaplig forskning kan skadliga verkningar delas in i emotionella verkningar och modellverkningar. Känslor som belastar psyket för mycket kan orsaka barnet långvariga stressreaktioner. Modellverkningar uppstår genom accepterande tankemodeller. Forskning i mediernas verkningar behandlas t.ex. i en publikation om mediernas inverkan på barn och unga – en översikt över undersökningar och internationella förfaranden inom mediefostran och -reglering (Median vaikutukset lapsiin ja nuoriin – katsaus tutkimuksiin sekä kansainvälisiin mediakasvatuksen ja -sääntelyn käytäntöihin (Mediakasvatusseuran julkaisuja 2/2007)).

Våldsinslag i bildprogram kan definieras som innehåll där skada avsiktligt tillfogas en själv, andra eller objekt i omgivningen. Tecken på kraftigt våld i ett bildprogram är t.ex. visning av livshotande handlingar, realistisk, trovärdig eller för tittaren psykologisk närgången framställning av våld samt dramatiserat våld. Idealiserande våld är t.ex. förskönat våld, framställning som ignorerar följderna samt beskrivningar där våldsamt beteende belönas. Våldets uttrycksformer är också psykiskt våld, självmord, rasism och diskriminering. Bildprogram som innehåller våld kan belasta barns psyke genom att skapa ångest, sömnproblem och långvariga stressreaktioner. Våld som visas i bildprogram kan också inverka skadligt på barns utveckling genom att bidra till attityder, fantasier och handlingsmodeller där våld accepteras.

Sexuellt innehåll i bildprogram kan definieras som skildringar som refererar till eller direkt visar sexuellt umgänge och i sina lindriga former är prat om sex, kyssar, kramar, sexuella referenser och symboler. Grövre former är skildringar av förspel och samlag. Det sexuella inslaget är dominerande i pornografiska skildringar där könsumgänge visas t.ex. detaljerat, utdraget och i närbild.

Barn kanske inte förstår det sexuella innehållet i ett bildprogram och blir förvirrade och därmed belastar det barnets psyke och orsakar långvariga stressreaktioner.

I den finländska kulturen betraktas inte skildring av nakenhet som sex. Det är inte skadligt för barns utveckling att visa gestalter utan kläder, om inte gestalterna eller situationerna har pornografiska eller andra drag som gör barnen mer förvirrade eller ångestfyllda.

I gällande bildprogramslag uttrycks den tredje tolkningsprincipen i formen "inger skräck". Detta ska enligt förslaget ändras till uttrycket "*skapar ångest*". Den nuvarande termen skräck är kraftigt förknippad med en viss genre av bildprogram, skräckfilmer. Termen ångest beskriver mera exakt ett bildprograms skadliga verkningar, dvs. ett stressande känsloläge som belastar barns psyke. Ångest visar på en allvarlig och långvarig känsla som kan innebära skada för utvecklingen. Ångest kan t.ex. orsakas av skildringar eller situationer som visar hotande eller obegripliga saker eller gestalter eller situationer med hot om olycka, våld eller förstörelse, spännings- och skräckelement, våld och dess följder eller övernaturliga händelser. Ångest kan också skapas av skildringar eller situationer som berör en universell rädsla för barn, t.ex. mörker, att gå vilse, att bli ensam och mista någon närstående. För små barn kan även sexskildringar vara ångestskapande, eftersom de kan uppfatta sex som en negativ, t.o.m. våldsam handling.

Enligt förslaget ska *andra* program med motsvarande verkningar *jämföras* med våldsamma, sexuella och ångestskapande skildringar. I överensstämmelse med gällande reglering finns det skäl att överlåta en viss prövningsrätt åt klassificerare av bildprogram, eftersom det inte i lag är möjligt att uttömmande räkna upp allt slags innehåll som ska bedömas som skadligt för barns utveckling.

T.ex. bildprogram där tittaren uppmuntras till självdestruktivitet genom att det framställs som ett godtagbart alternativ för att lösa barns problem kan betraktas som skadliga för barns utveckling, även om programmet inte har sådana verkningar på grund av våldsam, sexuellt eller ångestskapande inne-

håll. Motsvarande annat innehåll som jämföras som skadligt kan förekomma i bildprogram där tittaren uppmuntras till drogmissbruk eller hasardspel genom att det i förskönnande dager framställs som en del av barns vardag, eller i bildprogram där barn kan delta i hasardspel (t.ex. video- och datorspel). Drogmissbruk och hasardspel kan orsaka allvarligt beroende och därför kan det vara skadligt för barns utveckling att visa sådant i bildprogram.

Annat innehåll som i vetenskaplig forskning behandlats som skadligt för barns utveckling är modeller som skapar mindervärdesskänslor eller anorektiska modeller, såsom sexism och etniska stereotyper. Dessa modeller kan påverka barns etniska, religiösa eller sexuella identitet eller självkänsla och kroppsbild, men det finns inget entydigt system med hjälp av vilket dessa kan klassificeras oberoende av uttolkare. De grövsta mindervärdesskapande och anorektiska modellerna klassificeras i kategorierna för våld eller ångestskapande skildring.

Dessutom har diskussioner förts om fult språkbruk (svordomar) i bildprogram. Fult språkbruk är inte innehåll som är skadligt för barns utveckling utan hänför sig mera till seder och bruk och beteendenormer. I de grövsta fallen av fult språkbruk kan det vara fråga om verbalt våld, och sådant innehåll blir klassificerat i kategorin våld.

Den likställande bestämmelse som förblir öppen i bestämmelsen ska dock tolkas snävt. Vid tillämpningen av den likställande bestämmelsen ska den föreslagna lagens huvudsakliga syfte och arten av klassificeringsgrunderna beaktas som begränsningar av yttrandefriheten som tryggas i 12 § i grundlagen.

T.ex. ett våldsam program ska sålunda inte som sådant betraktas som grund för klassificering, utan det ska dessutom på objektiva grunder anses att programmet kan ha skadlig inverkan på barns utveckling. Uttrycket "kan ha" syftar på en abstrakt fara i anknytning till att programmet ses. Abstrakt fara används i samma betydelse som det framkallande av abstrakt fara som straffbestämmelserna i strafflagen förutsätter. I den föreslagna bestämmelsen förutsätts alltså inte visshet om att barn konkret skadas i sin utveckling ifall

de tittar på programmet. Det räcker om man kan bedöma att risken för skadliga verkningar för barns utveckling klart ökar, om de tittar på programmet.

Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt beslut om besvär över godkännande av ett bildprogram för visning och spridning (22.4.2010/850) ansett att även om en stor del av de barn som nått den nedre åldersgränsen skulle förstå att filmens budskap är en varnande skildring av en drogmissbrukares liv kan filmen vara ångestframkallande för en del av barntittarna. Enligt högsta förvaltningsdomstolen har statens filmnämnd därför av de skäl den anfört kunnat bedöma att risken för skadliga verkningar för barns utveckling ökar bland barntittare om de tittar på programmet och kravet på en sänkning av filmens åldersgräns förkastades.

Vid bedömningen enligt 2 mom. av hur skadligt ett bildprogram är ska beaktas i vilket sammanhang och på vilket sätt händelserna i programmet skildras. Förslaget motsvarar tolkningsprincipen i gällande bildprogramslag, enligt vilken granskningsmyndigheten ska beakta hur händelserna i programmet har skildrats eller i vilket sammanhang de visas.

Bildprogrammets modellverkningar bygger ofta på hur saker framställs i programmet. T.ex. en framställning som förskönar våld eller drogmissbruk har skadligare verkningar för barn än där våld eller drogmissbruk framställs kritiskt. Ju yngre barnet är, desto färre förutsättningar har barnet att förstå ett kritiskt budskap.

En idealiserande skildring framställer ofta en sak t.ex. som berättigad, förskönad och belönad. Effekten av enskilda scener och avsnitt baserar sig ofta på det sammanhang som programmet som helhet bildar. Ett programavsnitt som t.ex. skapar ångest eller innehåller våld kan i ett visst sammanhang ha skadliga verkningar för barn, men som en del av en annan helhet kan effekten av samma avsnitt minska eller helt försvinna. En lång, detaljerad eller självändamålsenlig våldsskildring kan däremot oberoende av sak- eller förvisningssammanhang ha skadlig inverkan på barns utveckling. Om programmet t.ex. slutar med ett spännande och öppet slut, ger det sannolikare mer ångest och mardrömmar

än en historia som har ett lyckligt slut, katharsis. Dessa omständigheter ska således beaktas vid bedömningen av programinnehållets verkningar.

Vid tillämpningen av klassificeringsgrunder ska dessutom beaktas att yttrandefrihet i 12 § i grundlagen tryggas som vars och ens rättighet. Yttrandefrihet är sålunda en grundläggande rättighet även för barn, i vilken det enligt den uttryckliga bestämmelsen i grundlagen även ingår rätt att ta emot information, åsikter och andra meddelanden. Bestämmelserna om yttrandefrihet förutsätter således att barns rätt att se bildprogram inte begränsas utan grund.

16 §. Klassificering av bildprogram och åldersgränser. I 1 mom. i den föreslagna paragrafen föreskrivs om åldersgränser och innehållssymboler som används vid klassificering. I syfte att trygga yttrandefriheten föreslås att åldersgränser för bildprogram ställs vid klassificering endast om ett bildprogram är skadligt för barns utveckling på det sätt som avses i 15 § i den föreslagna lagen. Således föreslås att ett bildprogram bör klassificeras som lämpligt för barn i alla åldrar, om inte bildprogrammet på det sätt som avses i 15 § ska betraktas som skadligt för barns utveckling. I andra fall bör 7, 12, 16 eller 18 års åldersgräns ställas för bildprogrammet på de grunder som anges i 15 §. För bildprogrammet tilldelas dessutom i det här sammanhanget en symbol som beskriver programmet innehåll.

De föreslagna åldersgränserna beaktar barnets ålders- och utvecklingsskeden. Viktiga skeden i den kognitiva och emotionella utvecklingen med avseende på utvecklingen av barnets tolkning av medier inträffar ungefär vid 6–8 års (distansering av känslor, konkret tänkande), 11–13 års (begreppstänkande) och 15–16 års (kritisk tolkningsfärdighet) ålder. De föreslagna åldersgränserna överensstämmer dessutom redan nu med PEGI-systemet, som används vid klassificeringen av spel.

Avsikten med innehållssymbolerna för innehållet är att ge konsumenterna och i synnerhet barnens föräldrar information om bildprogrammets innehåll. Symbolerna motiverar inte åldersgränsen för ett bildprogram, utan är avsedda att ge tilläggsinformation om

innehållet i bildprogram och närmare ange på vilken grund bildprogrammet har bedömts vara skadligt för utvecklingen hos barn som är yngre än en viss ålder. De innehållssymboler som ska tas i bruk kan t.ex. vara sex, våld, skräck och droger. För att systemet ska vara klart bör det totala antalet symboler inte bli så stort och ett bildprogram bör förses med högst några innehållssymboler som är centrala med tanke på programmetts skadlighet. Symbolerna ska vara lika för alla bildprogram. Överenskommelse om innehållssymboler görs med branscherna under ledning av Centralen för medieföstran och bildprogram.

Även kulturutskottet understöder i sitt betänkande (KuUB 3/2009 rd) tanken på att bibehålla och samordna systemet med åldersgränser och att bildsymboler som beskriver innehållet tas i bruk.

Avsikten är att klassificeringen ska göras med en webbaserad programvara, som objektivt utreder varje bildprograms innehåll av våld, sex eller arten och mängden av annat material som är skadligt för barns utveckling. Programvaran anger en åldersgräns för bildprogrammet och innehållssymboler för dess skadliga innehåll på basis av svaren på de frågor som ställs i programvaran. Frågeblanketten utvecklas under ledning av myndigheten och i samarbete med forskare i branschen och bildprogramsbranschen på grundval av de klassificeringskriterier som skrivits in i lagen. Programvaran testas innan den tas i bruk för att säkerställa att den är tillförlitlig och dess funktion följs kontinuerligt upp.

Enligt 2 mom. i den föreslagna paragrafen kan 18 års åldersgräns utan klassificering ställas direkt för ett bildprogram, om programmet har ett sådant våldsamt, sexuellt eller ångestskapande eller något annat jämförbart innehåll som entydigt ska betraktas som skadligt för utvecklingen hos personer under 18 år. Med avseende på begränsningar av yttrandefriheten som är nödvändiga för att skydda barn räcker det att 18 års åldersgräns utan klassificering ställs för sådana bildprogram och att programmen märks i enlighet med den åldersgräns som ställts. Leverantörer av sådana bildprogram är dessutom med stöd av den föreslagna 4 § skyldiga att lämna myndigheten uppgifter om mängden av sådana program per år samt på myndighetens

begäran lämna en förteckning över dessa bildprograms namn. Åldersgränsen 18 år kan utan klassificering ställas endast för program som entydigt är avsedda enbart för vuxna, såsom vuxenunderhållningsprogram.

Även i detta sammanhang är det nödvändigt att beakta de paragrafer i strafflagen där spridning av våldsskildring, spridning av pornografisk bild och grov spridning av barnpornografisk bild kriminaliseras. Tillhandahållandet av bildprogram med sådant innehåll strider mot strafflagen oavsett om 18 års åldersgräns har ställts för dem eller inte.

Enligt 3 mom. i den föreslagna paragrafen kan myndigheten genom sitt beslut godkänna en åldersgräns och innehållssymbol som getts ett enskilt bildprogram inom Europeiska unionen. Syftet med bestämmelsen är inte att bildprogram som klassificerats någon annanstans inom Europeiska unionen automatiskt ska få samma klassificering även i Finland. Med bestämmelsen avses för närvarande PEGI-märkning, som är det enda nu kända klassificeringssystem som används i flera medlemsländer inom Europeiska unionen. Avsikten med PEGI-systemet är en enhetlig klassificering av spelen. Aktörerna på området har bundit sig till utvecklande av systemet i en stor omfattning. Systemet ger på ett genomskinligt sätt information om klassificeringsgrunderna.

Att begränsa undantaget endast till PEGI-systemet är på grund av principen om utrustningsneutralitet inte motiverat och i lagen vill man möjliggöra även andra eventuella klassificeringssystem i framtiden som förverkligar för barnskyddet med samma principer. Jotka toteuttavat lasten suojelemisen tavoitteita samoin periaattein.

I praktiken ska ett spel som klassificerats i PEGI-systemet anmälas till den bildprogramsförteckning som föreslås nedan i 18 §. Då får myndigheten information om bildprogrammet och kan godkänna den åldersgräns och de innehållssymboler som getts programmet för användning i Finland.

17 §. Anmälning av bildprogram till förteckningen. Enligt 1 mom. ska ett klassificerat bildprogram anmälas till den förteckning över bildprogram som föreslås nedan. Även ett bildprogram för vilket myndigheten kan godkänna en åldersgräns som getts inom Eu-

ropeiska unionen för användning i Finland ska anmälas till bildprogramsförteckningen. Leverantören av bildprogrammet ansvarar för att anmälan görs.

Enligt 2 mom. ska i anmälan uppges den information som behövs för förteckningen och övervakningen, såsom vem som gör anmälan, klassificeringen av programmet, dagen för klassificeringen i Finland, programmets ursprungliga namn och namn i Finland, åldersgräns och innehållssymboler för bildprogrammet samt programframställaren, framställningsland, framställningsår och längd. I anmälan ska dessutom ges en kort redogörelse för programmets huvudsakliga innehåll.

Enligt 3 mom. behöver anmälan inte göras, om programmet redan en gång har anmälts till förteckningen över bildprogram. Avsikten är att ett bildprogram ska klassificeras endast en gång i systemet, och därefter ska uppgifterna om programmet finnas tillgängliga för alla i förteckningen.

18 §. Förteckning över bildprogram. I paragrafen föreskrivs om den förteckning över bildprogram som förs av Centralen för mediefostran och bildprogram och som innehåller nödvändiga uppgifter med avseende på de kulturella ändamålen med tillsynen över den föreslagna lagen och med förteckningen. Centralen ska ha fått uppgifterna på basis av den anmälan som föreslås i 17 §.

Med avseende på genomförandet av den föreslagna lagen och de kulturella ändamålen ska förteckningen vara offentlig och avgiftsfritt tillgänglig för alla. Det är viktigt att en förteckning förs, t.ex. med tanke på verksamheten vid Nationella audiovisuella arkivet. Bildprogramsförteckningen ska också vara tillgänglig för alla leverantörer av bildprogram som när de tillhandahåller redan klassificerade bildprogram kan använda de åldersgräns- och innehållssymboler som finns i förteckningen.

19 §. Tillsynsmyndighet. I paragrafen föreskrivs om att tillsyn över efterlevnaden av den föreslagna lagen ska utövas av den föreslagna Centralen för mediefostran och bildprogram. Centralen ska fullgöra sin tillsynsuppgift utifrån lagens syfte, att skydda barnen. Tillsynsmyndigheten ska t.ex. svara för tillsynen över de bestämmelser som föreslås i 5—7 § (t.ex. vattendelartider för tv-program,

spärr- eller filtersystem för beställ-tv och ålderskontroll vid försäljning och uthyrning av upptagningar och i biografer).

Till tillsynen över tillhandahållande av bildprogram ska höra kontroll av märkningar och efterlevnaden av de i §§ 5-7 föreskrivna förpliktelserna för leverantörer. I praktiken ska tillsynen förverkligas på basen av en tillsynsplan av Centralen för mediefostran och bildprogram. Så ska det säkerställas att tillsynen är systematisk och av hög kvalitet samt riktar sig ur barnskyddets synvinkel i tillräcklig omfattning till olika typer av tillhandahållande av bildprogram. Det vore möjligt att i tillsynsplanen definiera t.ex. tillsynsmetoder och kontrolltätthet av tillsynsobjekten.

20 §. Reaktionen från allmänheten. I syfte att främja tillsynen över den föreslagna lagen föreslås i 1 mom. att Centralen för mediefostran och bildprogram ska ta emot anmälningar från allmänheten kring tillhandahållandet av bildprogram som är skadliga för barns utveckling. Vem som helst får göra anmälan. Reaktionen från allmänheten kan gälla t.ex. hur skyldigheterna för leverantörerna av de föreslagna bildprogrammen iakttagits (vattendelartider för tv-program, spärr- eller filtersystem för beställ-tv, kontroll av ålder).

Reaktionerna från allmänheten kan även gälla åldersgränserna för bildprogram och innehållssymboler. Till följd av reaktioner från allmänheten om klassificeringen av bildprogram kan Centralen för mediefostran och bildprogram på eget initiativ klassificera programmet på det sätt som föreslås nedan i 21 §, om det finns skäl att misstänka att bildprogrammet har klassificerats i strid med den föreslagna lagen.

I 2 mom. föreslås att myndigheten ska ge den som reagerat bekräftelse på att sådana reaktioner som avses i denna bestämmelse blivit emottagna. Om en reaktion leder till åtgärder, ska myndigheten informera den som reagerat om dessa.

Syftet med den föreslagna paragrafen är att alla klagomål från allmänheten över bildprogram som är skadliga för barns utveckling ska koncentreras till Centralen för mediefostran och bildprogram. I och med att Kommunikationsverkets tillsynsuppgift i anslutning till sändningen av program som är skadliga

för barns utveckling överförs till Centralen för mediefostran och bildprogram föreslås den även behandla reaktionerna på tv-program. Detta skulle bringa klarhet i den nuvarande oklara situationen, där t.ex. barnens vårdnadshavare har kunnat klaga över innehållet i tv-program hos Statens filmgranskningsbyrå. Barnens vårdnadshavare har också efterlyst mer information om var man kan klaga över innehållet i bildprogram.

21 §. Klassificering av bildprogram på initiativ av Centralen för mediefostran och bildprogram. För att kunna utföra sin tillsyn-uppgift enligt den föreslagna lagen ska Centralen för mediefostran och bildprogram enligt 1 mom. ha rätt att ta initiativ till klassificering av vilka som helst bildprogram, om det finns skäl att misstänka att ett program har klassificerats i strid med den föreslagna lagen. Myndighetens rätt att ta initiativ till klassificering av ett program ska således gälla situationer där det finns skäl att misstänka att principerna i de föreslagna 9, 10, 15 och 16 § inte har följts vid klassificeringen av programmet.

Då myndigheten tar initiativ till klassificering av ett bildprogram, ska den antingen ändra den åldersgräns och de innehållssymboler som klassificeraren gett bildprogrammet eller hålla kvar dem oförändrade.

I 2 mom. föreskrivs för Centralen för mediefostran och bildprogram rätt att på nytt klassificera ett tidigare klassificerat bildprogram eller ett bildprogram som granskats i enlighet med lagen om granskning av bildprogram, även om ett lagakraftvunnet beslut skulle ha utfärdats i ärendet. Detta gäller i synnerhet situationer där tidens gång och förändringar i de samhälleliga värderingarna har lett till att programmets ursprungliga klassificering inte längre är ändamålsenlig. Bestämmelsen gäller inte situationer där myndighetens klassificeringsbeslut har överklagats hos bildprogramsnämnden i enlighet med den 31 § som föreslås nedan.

I 3 mom. föreskrivs för leverantören av bildprogram en skyldighet att på begäran utan ersättning ställa ett bildprogram som klassificeras på initiativ av Centralen för mediefostran och bildprogram till centralens förfogande. Myndigheten ska efter avslutad klassificering inom skälig tid återlämna bild-

programmet till leverantören, om denna förutsätter detta.

22 §. Återkallande av godkännande som klassificerare av bildprogram. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra en effektiv tillsyn över klassificerares verksamhet genom att Centralen för mediefostran och bildprogram ges en möjlighet att återkalla ett godkännande som klassificerare av bildprogram. Innan godkännandet återkallas ska myndigheten höra den aktuella klassificeraren.

Godkännande som klassificerare av bildprogram får enligt 1 mom. 1 punkten återkallas, om den som godkänts som klassificerare inte längre uppfyller villkoren för godkännande enligt 13 § 1 mom.

Återkallande får enligt 2 punkten göras, om en klassificerare genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig som klassificerare av bildprogram. Klassificerarens olämplighet kan påvisas t.ex. genom domar för gärningar som enligt strafflagen gäller olaglig spridning av bildprogram eller domar för sedlighetssårande handlingar, sexualbrott, grovt brott mot liv och hälsa eller narkotikabrott.

Enligt 3 punkten kan godkännande som klassificerare återkallas, om klassificeraren uppsåtligt har förfarit väsentligen felaktigt. Ett sådant förfarande är t.ex. upprepade klassificeringar som strider mot klassificeringsbestämmelserna och därmed felaktiga klassificeringar av bildprogram.

För att klassificerares rätt ska tillgodoses föreslås i 2 mom. att Centralen för mediefostran och bildprogram i de fall som avses i 1 mom. i stället för att återkalla godkännandet kan tilldela klassificeraren en varning, om det med hänsyn till klassificerarens förhållanden vore oskäligt att återkalla godkännandet. Varningar kan bl.a. ges i anslutning till brott eller missbruk i sådana fall där brottet eller det felaktiga förfarandet är obetydligt. Dessutom föreslås att återkallande av godkännande ska betraktas som oskäligt med hänsyn till klassificerarens förhållanden. När det är fråga om bevarade möjligheter för personen att arbeta och utöva sitt yrke, kan en varning i flera fall få en person som förfarit klandervärt att ändra sig. I fall av mycket obetydlig art kan det i praktiken även vara en

effektiv styrmetod att ge personen en inofficiell anmärkning som inte baserar sig på bestämmelser.

23 §. Kontroll av märkningar. Enligt 1 mom. har Centralen för mediefostran och bildprogram i tillsynssyfte rätt att utföra kontroller i leverantörens lokaler och andra verksamhetsställen för att kontrollera att bildprogrammen är försedda med lagenliga märkningar. Med andra verksamhetsställen avses t.ex. elektronisk handel, beställ-tv och tv-programutbud.

Enligt 2 mom. kan Centralen för mediefostran och bildprogram genom sitt beslut bemyndiga en annan myndighet att kontrollera märkningar. Centralens behörighet gäller bildprogramsleverantörers verksamhet i hela landet. På grund av resursfrågor och en flexibel märkningskontroll i praktiken är det motiverat att centralen genom sitt beslut kan bemyndiga t.ex. tull- eller gränsbevakningsmyndigheterna på olika håll i landet att göra kontrollbesök. En utomstående sakkunnig kan på begäran av centralen bistå vid kontrollen.

24 §. Kontroller. I paragrafen föreskrivs närmare om utförandet av kontroller av märkningar. En representant för Centralen för mediefostran och bildprogram och den sakkunniga som bistår honom eller henne har enligt 1 mom. rätt att få tillträde till sådana lokaler eller motsvarande verksamhetsställen hos en leverantör av bildprogram där bildprogram som tillhandahålls eller är avsedda för tillhandahållande förvaras. De ska också avgiftsfritt få alla uppgifter, utredningar och handlingar och all annat material som behövs för kontrollen av märkningarna. Leverantören ska även i övrigt bistå vid kontrollen. Kontroller får emellertid inte utföras i lokaler som används för stadigvarande boende.

Centralen för mediefostran och bildprogram har enligt 2 mom. rätt omhänderta bildprogram som inte är försedda med märkningar enligt 5 §, om det är nödvändigt för att förhindra tillhandahållande av omärkta bildprogram. Centralen har också rätt att omhänderta annat material som är föremål för kontroll, om det är nödvändigt för utförandet av kontrollen. Om märkningarna på bildprogrammen endast har smärre brister, ska centralen sätta ut en skälig tid för att avhjälpa

bristen utan att bildprogrammen omhändertas.

Över omhändertagande av material ska enligt 3 mom. alltid upprättas ett protokoll av vilket ska framgå syftet med omhändertagandet och det material som tagits om hand. Omhändertagna bildprogram som inte är försedda med lagstadgade märkningar ska återlämnas när det inte längre finns någon laglig grund för omhändertagandet. Annat omhändertaget material ska återlämnas utan dröjsmål när det inte längre behövs.

25 §. Anmärkning och vite. I syfte att effektivisera lagens syfte och de föreslagna skyldigheterna för bildprogramsleverantörer föreslås att Centralen för mediefostran och bildprogram i lagen ges möjlighet att använda anmärkning och förena den med vite. Detta är ett sätt för myndigheten att ingripa i verksamhet som strider mot 6 § 2—5 mom. och 7 § i den föreslagna lagen.

Jämfört med nuläget får tillsynsmyndigheten ett nytt sätt att genom anmärkning och vite ingripa i problem vid tillhandahållande av upptagningar av bildprogram, offentliga föreställningar och beställ-tv. Kommunikationsverket som i nuläget övervakar vattendelartiderna för tv-program har haft detta förfarande i bruk.

I paragrafen föreslås bli föreskrivet att myndigheten kan uppmana bildprogramsleverantörer att fullgöra sina skyldigheter, om en leverantör tillhandahåller ett bildprogram i strid med de skyldigheter som föreslås i 6 § 2—5 mom. eller 7 §. Myndigheten kan förena uppmaningen med vite. Bestämmelser om vite finns i viteslagen (1113/1990).

T.ex. en bildprogramsleverantörs verksamhet där åldern på den som köper eller hyr en upptagning av ett klassificerat bildprogram eller en biografkund inte kontrolleras eller verksamhet där ett tv-program visas på en sådan tid då barn som är yngre än den åldersgräns som klassificerats för bildprogrammet i allmänhet ser på tv eller verksamhet där det inte finns någon barnlåsfunktion eller något annat motsvarande spärr- eller filtersystem i samband med beställ-tv kan anses strida mot de skyldigheter som föreslås. Till anmärknings- eller viteförfarande kunde leda även försummelse angående den i lagen förutsatta informationen.

26 §. Tillsynsavgift. I 1 mom. föreskrivs om skyldigheten för leverantörer av bildprogram att betala tillsynsavgift. När förhandsgranskningen av bildprogram slopas förskjuts tyngdpunkten i myndighetens uppgifter allt mer till att följa marknaden och till efterkontrolluppgifter, om vilka föreskrivs genom lag. Det föreslås att kostnaderna för dessa lagstadgade myndighetsuppgifter ska täckas med en tillsynsavgift för tillhandahållandet av bildprogram.

Centralen för mediefostran och bildprogram ska t.ex. med stöd av den föreslagna 20 § ta emot reaktioner från allmänheten kring tillhandahållandet av bildprogram som är skadliga för barns utveckling. Centralen kan i enlighet med den föreslagna 21 § ta initiativ till klassificering av ett bildprogram. Centralen kan också utöva tillsyn över att de bestämmelser som föreslås i 5—7 § iakttas.

I konstitutionellt hänseende ska tillsynsavgiften vara en skatt, om vilken i enlighet med 81 § i grundlagen föreskrivs genom en lag som innehåller bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd. Om skattskyldighet föreskrivs i 26 §, om grunder för skattens storlek i 27 § och om rättsskyddet för skattskyldiga i 30 §.

Enligt 2 mom. ska en sådan bildprogramsleverantör som omfattas av anmälningsskyldigheten enligt 4 § vara skyldig att betala tillsynsavgift för tillhandahållande av bildprogram. Tillsynsavgiften ska således gälla sammanslutningar och personer som tillhandahåller bildprogram i ekonomiskt syfte. Avgiften ska t.ex. inte gälla allmänna bibliotek och läroanstalter. Avgiften ska inte heller gälla t.ex. Internettjänster som tillhandahåller bildprogram framställda av enskilda eller amatörer, och inte heller elektroniska versioner av tidningar och tidskrifter, om inga andra bildprogram än sådana som är befriade från klassificering och märkning tillhandahålls i dem.

Skyldigheten att delta i kostnaderna för myndighetsuppgifter i anslutning till bildprogram ska jämfört med nuläget utvidgas så att den i huvudsak gäller alla bildprogramsleverantörer inklusive detaljförsäljning, uthyrning och biografverksamhet. Dessa är ställen som i sista hand tillhandahåller bildprogram för

allmänheten och som även berörs av myndighetens tillsyn i det nya systemet.

De avgifter som tagits ut för granskning av bildprogram på grundval av 21 § i gällande lag faller bort. Skyldigheten att betala tillsynsavgift enligt 21 a § i gällande bildprogramslag gäller sådana leverantörer av beställ-tv eller bildprogramsupptagningar som på basis av hur de sprids tillhandahåller bildprogram som är befriade från granskning, dvs. program som före kl. 21 sänds som beställ-tv-tjänster eller upptagningar i televisionen eller som anmäler ett bildprogram direkt för åldersgränsen 18.

Enligt 3 mom. ska bildprogramsleverantörer vara skyldiga att betala den årliga avgiften för en betalningsperiod som är ett kalenderår. Skyldigheten att betala avgiften börjar under det kalenderår då verksamhet som leder till skyldighet att betala tillsynsavgift börjar utövas. Tillsynsavgiften för tillhandahållandet av bildprogram återbetalas inte även om den som utövar verksamheten lägger ned sin verksamhet under kalenderåret.

27 §. Tillsynsavgiftens storlek. I paragrafen föreslås bestämmelser om storleken på tillsynsavgiften för leverantörer av bildprogram. Avgiftens storlek bestäms på grundval av olika avgiftsgrupper. De eurobelopp som angetts för olika avgiftsgrupper baserar sig på en uppskattning av vilka kostnader myndigheten orsakas av tillsynen över olika bildprogramsleverantörers verksamhet med hänsyn till volymen på tillhandahållandet av bildprogram och omfattningen av tillgängligheten för allmänheten.

Vid bedömningen har dessutom beaktats att avgiften inte utgör ett hinder för utövandet av yttrandefriheten. Bedömningen bygger på en uppskattning av genomsnittliga kostnader per leverantörsgrupp. Tillsynsavgiften föreskrivs som en fast årsavgift för olika grupper.

Enligt paragrafens 1 mom. ska avgiftgruppen vara som följer: 1) regionalt televisionsutbud (t.ex. lokaltelevision) 100 euro, 2) verksamhetsställen som tillhandahåller bildprogram som offentliga föreställningar och andra motsvarande verksamhetsställen 200 euro, 3) verksamhetsställen som tillhandahåller bildprogram som upptagningar och andra motsvarande verksamhetsställen (t.ex. butik,

videouthyrningsaffär, näthandel) 100 euro, 4) beställprogramstjänster (t.ex. nät-TV) 400 euro, 5) programutbudshelhet av en aktör som förmedlar televisionssändningar som sänts vidare från utlandet 400 euro, 6) riks-omfattande televisionsutbud (t.ex. YLE 1, MTV3, Nelonen) 600 euro.

Betalningsskyldighet enligt punkt 5 gäller aktörer, som i sista hand förmedlar till allmänheten programutbud som sänts vidare från utlandet (t.ex. Elisa, Sonera, Welho). Allt programutbud som en aktör vidareänder från utlandet eller kanalkpaket i vilka ingår sådant programutbud bildar den programutbudshelhet som är grunden för betalningsskyldigheten.

28 §. Påförande och uttagande av tillsynsavgift. Den föreslagna paragrafens 1 mom. innehåller en bestämmelse om att tillsynsavgiften tas ut varje kalenderår. Detta är skäligt med avseende på de betalningsskyldiga. Avgiften påförs av Centralen för mediefostan och bildprogram.

I 2 mom. ska ingå en hänvisning till lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Avgiften får således utan dom eller beslut tas ut i den ordning som anges i den aktuella lagen. I paragrafen föreslås även bestämmelser om dröjsmålsränta och dröjsmålsavgift.

29 §. Avgifter för Centralen för mediefostan och bildprograms prestationer. I paragrafen föreslås att en avgift tas ut för prestationer som Centralen för mediefostan och bildprogram samt bildprogramsnämnden ska utföra i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten. Bestämmelser om avgifter utfärdas genom en förordning av undervisnings- och kulturministeriet som ges med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten.

När den föreslagna lagen verkställs ska Centralen för mediefostan och bildprogram utveckla och svara för ett klassificeringssystem och en elektronisk klassificeringsprogramvara för bildprogram. Bestämmelser om detta tas in i 6 § i lagen om Centralen för mediefostan och bildprogram. De som klassificerar och tillhandahåller bildprogram ska använda dessa i sin verksamhet.

I princip kommer användningen av det elektroniska klassificerings- och anmälnings-

systemet att definieras som avgiftsbelagd offentligrättslig prestation. Avgiftsgrunden ska vara de kostnader som myndigheten orsakas av att svara för systemet och titlarna på de klassificerade program som anmälts till förteckningen.

Vid bedömningen av avgiften som helhet ska man se till att avgiften inte utgör ett hinder för utövandet av yttrandefriheten.

Vid beredningen har utgångspunkten varit att avgiften ska tas ut titelvis för de klassificerade bildprogram som anmälts till bildprogramsförteckningen. Avgiften för de olika titlarna påverkas av det antal bildprogram som ska klassificeras och de kostnader som centralen orsakas av att förvalta ett klassificeringsprogramutbud.

I praktiken betalas avgiften för användningen av klassificeringssystemet för bildprogram av sammanslutningar och personer som använder klassificeringssystemet och anmäler klassificerade bildprogram till bildprogramsförteckningen. Sådana är t.ex. importörer och producenter av filmer och spel samt utövare av televisionsverksamhet och alla andra leverantörer av bildprogram som har för avsikt att tillhandahålla sådana bildprogram som inte tidigare klassificerats i Finland.

Andra av myndighetens avgiftsbelagda prestationer som avses i lagen kommer att vara t.ex. myndighetens beslut enligt 11 § att tillhandahålla bildprogram för allmänheten vid en särskild tillställning och myndighetens beslut enligt 16 § 3 mom. att godkänna en åldersgräns som getts ett bildprogram inom Europeiska unionen. Myndigheten ska ta ut avgift åtminstone även för utbildning av och repetitionsutbildning för klassificerare av bildprogram enligt 13 §.

När avgifter bedöms ska hänsyn tas till 6 § 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten, enligt vilket det får bestämmas att en avgift allmänt tas ut till ett lägre belopp än prestationens självkostnadsvärde eller att avgift inte alls ska tas ut, om det finns grundad anledning till detta av orsaker som hänför sig till utbildningsverksamhet eller allmän kulturverksamhet eller av orsaker som kan jämföras med dessa. Av särskilda skäl får det för vissa grupper bestämmas att avgift ska tas ut till ett lägre belopp än prestationens själv-

kostnadsvärde eller att avgift inte alls ska tas ut. Denna bestämmelse ska eventuellt beaktas i bibliotek och utbildningsverksamhet som utövar verksamhet som omfattas av lagen eller annan motsvarande allmännyttig verksamhet eller verksamhet som stöder medieföstran, jämställdhet eller minoriteternas behov av att uttrycka sig.

30 §. Sökande av ändring i beslut av Centralen för medieföstran och bildprogram. Bestämmelsen om sökande av ändring i 1 mom. ska gälla beslut som myndigheten fattat med stöd av 21 § om att klassificera ett bildprogram. Ändringssökandet ska således gälla myndighetens beslut att klassificera ett bildprogram som borde ha klassificerats på grundval av 5 § 1 mom. Ändringssökandet ska också gälla myndighetens beslut att klassificera ett bildprogram som redan en gång klassificerats av en godkänd klassificerare av bildprogram.

Besvär får anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar. Besvären ska lämnas till besvärsmyndigheten senast den 14 dagen från delfäendet av beslutet.

Besvär över beslut av Centralen för medieföstran och bildprogram anföras hos den bildprogramsnämnd som avses i 31 §. T.ex. i samband med filmpremiärer och andra motsvarande evenemang där bildprogram tillhandahålls kan det vara fråga om betydande ekonomiska och kulturella intressen, och därför ska besvär över klassificering anföras så snabbt som möjligt. I paragrafen har tagits in en bestämmelse om skyndsam behandling av besvär. Vid behandlingen av besvär tittar bildprogramsnämnden på bildprogrammet och beslutar om den åldersgräns som ställts för bildprogrammet har klassificerats enligt bestämmelserna eller om en annan åldersgräns ska klassificeras för programmet.

I 2 mom. föreskrivs om sökande av ändring i andra beslut än sådana som Centralen för medieföstran och bildprogram fattar om klassificering. Den som är missnöjd med ett beslut av Centralen för medieföstran och bildprogram enligt paragrafen kan begära omprövning hos centralen.

Beslut som omfattas av omprövningsförfarandet är t.ex. ett tillståndsbeslut enligt 11 § som gäller befrielse från klassificering och

märkning eller återkallande av beslutet samt ett beslut enligt det föreslagna 16 § 3 mom. som gäller godkännande av enskild klassificering. Omprövning får begäras även i centralens beslut om godkännande som klassificerare av bildprogram enligt den föreslagna 13 § samt i beslut om återkallande av godkännande som klassificerare enligt den föreslagna 22 §. Bestämmelsen ska även iakttas när det gäller beslut om påförande av tillsynsavgift.

Bestämmelser om sökande av ändring i beslut om påförande av vite enligt 25 § ingår i viteslagen. Bestämmelser om sökande av ändring i avgifter (29 §) som tas ut för myndighetens prestationer ingår i lagen om grunderna för avgifter till staten.

Enligt 3 mom. får ändring i ett omprövningsbeslut i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996) sökas hos förvaltningsdomstolen.

Enligt 4 mom. kan Centralen för medieföstran och bildprogram i sitt beslut om klassificering bestämma att ett beslut ska iakttas trots att det inte har vunnit laga kraft. Genom detta vill man möjliggöra att centralen vid behov under pågående besvärprocess kan säkerställa att ett bildprogram som är uppenbart skadligt för barns utveckling inte visas för alltför små barn.

31 §. Bildprogramsnämnden. I paragrafen föreslås bestämmelser om bildprogramsnämnden, dess sammansättning och tillsättande. Paragrafen ska dessutom innehålla bestämmelser om behörighetsvillkor för medlemmarna i bildprogramsnämnden och om nämndens beslutförhet och de regler som ska tillämpas vid omröstning. Bildprogramsnämnden motsvarar nuvarande statens filmnämnd, om vilken föreskrivs i 19 § i gällande bildprogramslag. Nämnden ska vara en sådan besvärinstans som avses i 30 § 1 mom. i den föreslagna lagen om bildprogram.

Enligt 1 mom. ska bildprogramsnämnden ha en ordförande och en vice ordförande samt dessutom fyra andra medlemmar, som statsrådet utser för tre år i sänder. För var och en av dem ska dessutom utses en personlig ersättare.

Antalet medlemmar är ganska litet, men det har i praktiken konstaterats fungera. Bildprogramsnämnden ska kunna samlas jämförel-

sevis snabbt till en beslutför session för att kunna uppfylla kravet på skyndsam behandling av besvär. I nämndens sammansättning ska däremot tryggas att aspekter i anslutning till barns utveckling och visuell kommunikation blir beaktade när besvär behandlas. För att trygga nämndens praktiska arbete är det vidare nödvändigt att personliga ersättare utses för alla medlemmar.

Nämndens medlemmar och ersättare utses av statsrådet för en tre års mandatperiod åt gången. Förslaget motsvarar nuvarande reglering. I enlighet med 6 § 3 punkten i reglementet för statsrådet (262/2003) avgörs förordnande av medlemmar och sakkunniga i nämnder, råd och andra därmed jämförbara organ som har andra än beredningsuppgifter vid statsrådets allmänna sammanträde.

I 2 mom. föreskrivs att på jäv för bildprogramsnämndens medlemmar tillämpas bestämmelserna om jäv för domare. I 2 mom. ingår dessutom en bestämmelse om att avlägga domared eller avge domarförsäkrar.

Enligt 3 mom. ska bildprogramsnämndens ordförande och vice ordförande ha avlagt högre högskoleexamen i juridik. Av de andra medlemmarna ska vissa vara förtroga med frågor som gäller barns utveckling och vissa med visuell kommunikation. I motsvarighet till gällande reglering föreslås i momentet dessutom en bestämmelse som berättigar nämnden att anlita sakkunniga.

Enligt 4 mom. är bildprogramsnämnden beslutför då ordföranden eller vice ordföranden och minst två andra medlemmar är närvarande, varav den ena är förtrogen med frågor som gäller barns utveckling. I momentet tas dessutom in omröstningsregler som motsvarar gällande bestämmelse. Som nämndens beslut gäller den åsikt som flertalet av medlemmarna omfattar och, om rösterna faller lika, den åsikt som är förmånligare för den som anför besvär.

32 §. Sökande av ändring i bildprogramsnämndens beslut. Enligt paragrafen får besvär över bildprogramsnämndens beslut anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär får anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar. Högsta förvaltningsdomstolen behandlar besvären skyndsamt.

Det föreslagna förfarandet för sökande av ändring, i vilket ingår en separat bildprogramsnämnd, vars beslut överklagas direkt hos högsta förvaltningsdomstolen, avviker från det allmänna regleringssätt som ska iaktas i förvaltningsärenden. I ändringssökande som gäller klassificering är föremålet ett bildprogram som i allmänhet tillhandahålls för första gången. En tidsmässigt, minst några månader lång process för ändringssökande kan skjuta upp tillhandahållandet av programmet. Dessutom ska man anse att den ändringssökandes rättsskydd tillgodoses i enlighet med sitt syfte då det efter myndighetens beslut finns två besvärinstanser, varav den första består av medlemmar som är särskilt förtroga med branschen.

33 §. Offentligheten hos bildprogram som lämnats in för klassificering. Enligt paragrafen tillämpas bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*, med stöd av den föreslagna lagen inte på ett bildprogram som lämnats till en klassificerare av bildprogram eller till Centralen för mediefostran och bildprogram. Bestämmelsen är ett allmänt undantag från vad som föreskrivs i *offentlighetslagen*.

Förslaget motsvarar 22 § i gällande bildprogramslag. Det är motiverat att myndigheten inte heller i fortsättningen ska vara skyldig att med stöd av den föreslagna lagen hålla bildprogram tillgängliga för var och en. Det är också motiverat med motsvarande skyldighet för klassificerare av bildprogram, eftersom vad som enligt 4 § 2 mom. i *offentlighetslagen* sägs om en myndighet även gäller sammanslutningar, inrättningar, stiftelser och enskilda personer som utövar offentlig makt och som utför ett offentligt uppdrag enligt en lag eller en förordning eller enligt en bestämmelse eller en föreskrift som meddelats med stöd av en lag eller en förordning.

För tydlighetens skull konstateras i paragrafen att på centralens handlingar tillämpas i övrigt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

34 §. Handräckning. I paragrafen föreslås att Centralen för mediefostran och bildprogram ska ha rätt att få behövlig handräckning av polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna vid kontroller av märkningar i an-

slutning till tillsynen över att denna lag iaktas. Enligt motiven till 22 a § om handräckning i gällande lag kommer handräckning i fråga företrädesvis, om det misstänks att material som strider mot 17 kap. 17, 18 eller 18 a § i strafflagen sprids, dvs. spridning av våldsskildring, spridning av pornografisk bild eller grov spridning av barnpornografisk bild.

I den föreslagna lagen om bildprogram gäller myndighetens märkningskontroller övervakningen av lagenliga märkningar och inte eventuellt olagligt innehåll. När det gäller olagliga märkningar blir främst 35 § 2 punkten i den föreslagna lagen om bildprogram eller 17 kap. 18 b § i strafflagen, dvs. olaglig visning eller spridning av bildprogram för minderåriga tillämpliga som straffbestämmelser. Även rätten att få handräckning ska således främst gälla dessa uppgifter.

35 §. Straffbestämmelse. För att effektivisera iakttagandet av de bestämmelser i den föreslagna lagen som är nödvändiga med avseende på skyddet av barn föreslås att straffbestämmelser tas in i lagen, på basis av vilka böter kan dömas ut för bildprogramsförseelse.

Enligt 1 punkten kan den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att göra anmälan om tillhandahållande av bildprogram för bildprogramsförseelse dömas till böter. Dessa gärningar strider mot skyldigheterna i 4 §, vilka är centrala för myndighetens tillsynsarbete. Det är således ändamålsenligt att effektivisera fullgörandet av skyldigheter med en straffbestämmelse.

Enligt 2 punkten kan den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet tillhandahåller ett bildprogram som inte klassificerats och på vilket eller i samband med vilket det inte finns tydliga märkningar dömas för bildprogramsförseelse. Denna gärning strider mot 5 § 1 mom. Klassificering av bildprogram samt åldersgräns- och innehållsmärkningar är ett viktigt sätt att skydda barn mot skadligt medieinnehåll. Om dessa saknas kan syftet med den föreslagna lagen äventyras.

Enligt 3 punkten kan den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet klassificerar ett bildprogram utan sådan rätt att klassificera program som avses i 12 § dömas för bildprogramsförseelse. Klassificeringen av bildpro-

gram är i den lag som förslås en central metod att skydda barn från skadligt medieinnehåll. Således ska klassificerare av bildprogram vara godkända av myndigheten och utbildade för sin uppgift, vilket bör effektiviseras genom en straffbestämmelse för att förverkligas.

Enligt 4 punkten kan den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att göra anmälan om ett bildprogram till förteckningen över bildprogram dömas för bildprogramsförseelse. Denna gärning strider mot anmälningsskyldigheten i 17 §, som gäller klassificerade bildprogram, och bildprogram för vilka myndigheten kan godkänna en åldersgräns som ställts inom Europeiska unionen för användning i Finland. Alla dessa bildprogram ska på grund av myndighetens tillsynsuppgift och kulturella ändamål anmälas till den bildprogramsförteckning som myndigheten för. Det är ändamålsenligt att effektivisera denna anmälningsskyldighet med en straffbestämmelse.

Enligt 5 punkten kan den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet låter bli att ställa ett bildprogram till myndighetens förfogande i strid med skyldigheten i 21 § 3 mom. dömas för bildprogramsförseelse. Myndighetens möjlighet att övervaka klassificeringen av bildprogram är en central åtgärd med avseende på tillsynen över den föreslagna lagen. Inlämnandet av ett bildprogram till myndigheten bör således effektiviseras med hot om straff.

Utöver denna paragraf ska iakttagandet av de bestämmelser som är allra nödvändigast med avseende på syftet med den föreslagna lagen kriminaliseras i strafflagen. Kriminaliseringen i strafflagen ska således gälla tillhandahållande av bildprogram som inte är klassificerade eller försedda med märkningar för minderåriga (föreslagna 5 § 1 mom.) och bildprogram med 18 års åldersgräns för minderåriga (föreslagna 6 § 1 mom.).

36 §. Närmare bestämmelser. I paragrafen föreskrivs om ett bemyndigande, med stöd av vilket bestämmelser om verkställigheten av den föreslagna lagen ges genom förordning. Bestämmelser utfärdas om bildprograms-nämndens sammanträden, ordförandens uppgifter, undertecknande av beslut och utlåtan-

den, medlemmarnas arvoden och om beredningen av ärenden i nämnden.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser dessutom utfärdas om identifiering av den som utför kontroll av märkningar enligt 23 och 24 §. Motsvarande bestämmelse ingår i 24 § i gällande bildprogramslag.

37 §. Ikraftträdande. I paragrafens 1 mom. ingår en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Enligt 2 mom. upphävs gällande bildprogramslag genom lagen. Samtidigt upphävs även statsrådets förordning om granskning av bildprogram (822/2000) och undervisningsministeriets förordning om avgifter för prestationer vid Statens filmgranskningsbyrå och filmnämnd (1163/2009).

38 §. Övergångsbestämmelser. I lagen ska också tas in de övergångsbestämmelser som behövs på grund av lagens ikraftträdande.

Enligt 1 mom. förfaller ärenden som gäller granskning av bildprogram och är anhängiga vid Statens filmgranskningsbyrå när lagen om bildprogram träder i kraft. Om en film eller något annat bildprogram har lämnats in för granskning till Statens filmgranskningsbyrå innan den föreslagna lagen träder i kraft, granskas det inte längre i enlighet med den tidigare gällande bildprogramslagen.

Enligt 2 mom. iakttas vid behandlingen av ärenden som är anhängiga som besvärärenden i bildprogramsnämnden eller högsta förvaltningsdomstolen de bestämmelser som gällde vid den föreslagna lagens ikraftträdande, förutom att åldersgränserna för bildprogrammet ska klassificeras enligt lagförslaget eller att programmet ska klassificeras som lämpligt för alla åldrar.

I paragrafens 3 mom. tas in en bestämmelse om hur de åldersgränser som angetts i beslut som gäller granskning av bildprogram som tidigare godkänts för visning och spridning ska ändras när den föreslagna lagen trätt i kraft.

Enligt 4 mom. ska bildprogram för vilka det inte har fattats något beslut om granskning innan den föreslagna lagen har trätt i kraft ska klassificeras och förses med märkningar enligt vad som föreskrivs i den föreslagna lagen. Bestämmelsen gäller t.ex. bildprogram som tidigare sänds i television och

som Statens filmgranskningsbyrå inte har godkänt för visning eller spridning.

Om ett bildprogram som granskats före lagens ikraftträdande på nytt ges ut i form av en upptagning (nyutgivning av upptagning på marknaden), ska programmet enligt 5 mom. även tilldelas en innehållssymbol i enlighet med den föreslagna lagen.

I 6 mom. föreskrivs att myndigheten under två år efter lagens ikraftträdande inte får ta ut någon avgift enligt lagen om grunderna för avgifter till staten för användningen av det klassificerade programutbudet, om det före lagens ikraftträdande granskade bildprogrammet klassificeras för att tilldelas en innehållssymbol. Syftet med bestämmelsen är att främja ibruktagandet av innehållssymboler i de bildprogram som tillhandahålls.

I 7 mom. tas in en sedvanlig bestämmelse enligt vilken åtgärder som krävs för verkställigheten av den föreslagna lagen får vidtas innan lagen träder i kraft.

1.2 Lag om Centralen för mediefostran och bildprogram

1 §. Syfte. Centralen för mediefostran och bildprogram ska enligt bestämmelsen vara en myndighet som utövar tillsyn över den föreslagna lagen om bildprogram samt samordnar mediefostran på nationell nivå. Centralen ska lyda under undervisnings- och kulturministeriet.

Riksdagens kulturutskott understöder i sitt betänkande (KuUB 3/2009 rd) tanken på att utveckla Statens filmgranskningsbyrå till en myndighet, vars syfte är att stärka och utöka kompetensen på audiovisuellt medieinnehåll, mediefostran och skydd för underåriga.

2 §. Uppgifter. I paragrafen föreskrivs om andra uppgifter för Centralen för mediefostran och bildprogram än de som anges i den föreslagna lagen om bildprogram.

I enlighet med punkt 1 ska centralen samordna och främja mediefostran, dvs. centralen ska främja mediefostran, barns mediefärdigheter och utvecklingen av en mediemiljö som är trygg för barn i samarbete med andra myndigheter och sammanslutningar i branschen.

I och med förändringarna i mediemiljön har skyddet av barn blivit en ännu viktigare

uppgift för det allmänna och för skötseln av denna behövs nya åtgärder, t.ex. mediefost-
ran. I och med den föreslagna uppgiften upp-
står det i Finland en myndighet som ansvarar
för utvecklingen av en mediemiljö som är
trygg för barn och främjandet av mediefost-
ran.

Centralens syfte är att samla aktörerna i
branschen och utveckla verksamheten kring
den nationella mediefostran med beaktande
av de modeller som finns. Den föreslagna
uppgiften uppfyller behovet i nuläget av na-
tionell samordning av mediefostran.

Centralens samarbetspartners i arbetet för
att främja mediefostran och mediefärdigheter
är t.ex. Utbildningsstyrelsen, olika organisa-
tioner och aktörer i den audiovisuella bran-
schen samt allmänna bibliotek.

Centralen ska också ha till uppgift att spor-
ra bildprogramsbranschen att arbeta för ut-
vecklingen av en trygg mediemiljö för barn.
Samma mål främjas också av en delegation
vid Centralen för mediefostran och bildpro-
gram. Bestämmelser om den föreslås nedan i
4 §.

Med mediefärdigheter avses förmåga att
skaffa information genom medier och om
medier, bedöma och analysera olika slags
medieinnehåll, t.ex. med hänsyn till jäm-
ställdhetsfrågor och stereotypier i anslutning
till kön, behärska medieutrustning, kommuni-
cera och uttrycka sig med olika slags me-
dieutrustning, välja lämpligt innehåll, växel-
verka och fungera aktivt i den egna gruppen
med hjälp av medier.

I enlighet med *punkt 2* ska centralen vara
sakkunnig när det gäller utvecklingen av bar-
nens mediemiljö, främja branschforskningen
och följa den internationella utvecklingen i
branschen. Centralen ska t.ex. beställa utred-
ningar och undersökningar om förändringar i
bildprogramsutbudet och barns medievanor
och utifrån dem sammanställa och förmedla
information om förändringar i barns medie-
miljö. Till denna uppgift kan också höra den
uppföljning av den nationella nivån på me-
dieläskunnighet som nämns i AV-direktivet.
När det gäller den internationella utveckling-
en ska centralen t.ex. ge akt på utvecklingen
inom Europeiska unionen för att främja en
trygg mediemiljö för barn. Centralen ska i sin
verksamhet även ta hänsyn till jämställdhets-

aspekter t.ex. genom att främja relevanta ut-
redningar.

I enlighet med *punkt 3* ska centralen infor-
mera allmänheten, såsom barnens vårdnad-
shavare och fostrare, i frågor som gäller barn
och medier, t.ex. åldersgränser för bildpro-
gram och förändringar i mediemiljön för
barn. Barnens vårdnadshavare och fostrare
känner inte heller tillräckligt väl till det nuva-
rande systemet för klassificering av bildpro-
gram. Att informera ska vara en central upp-
gift i anslutning till centralens förebyggande
verksamhet.

I enlighet med *punkt 4* ska centralen svara
för utbildningen av och repetitionsutbild-
ningen för klassificerare av bildprogram i en-
lighet med den föreslagna lagen om bildpro-
gram. Utbildningen kan vid behov delvis
även ordnas av någon annan instans. Centra-
len ska emellertid ha helhetsansvaret för ut-
bildningens innehåll och för att den ordnas
på det sätt som förutsätts i lag.

I *punkt 5* ges en möjlighet att ge centralen
även andra uppgifter med stöd av lag eller
förordning av statsrådet. Även undervis-
nings- och kulturministeriet kan i egenskap
av ministerium som resultatstyr centralen ge
ämbetsverket uppgifter.

3 §. Direktör. I *1 mom.* föreskrivs att Cen-
tralen för mediefostran och bildprogram leds
av en direktör. Centralen har en arbetsord-
ning, som fastställs av direktören.

I *2 mom.* föreskrivs om avgörande av cen-
tralens ärenden. Direktören ska även avgöra
centralens övriga ärenden, om de inte enligt
bestämmelser eller arbetsordningen ska av-
göras av någon annan tjänsteman. Direktören
ska ha den allmänna befogenheten i centra-
lens beslutsfattande, dvs. direktören ska av-
göra alla ärenden som ankommer på centra-
len, om det inte har föreskrivits eller be-
stämts i arbetsordningen att någon annan
tjänsteman ska avgöra dem.

I *3 mom.* ingår en befogenhet att genom
förordning utfärda närmare bestämmelser om
direktörens uppgifter.

4 §. Delegation. Bestämmelser om en dele-
gation som verkar i samband med Centralen
för mediefostran och bildprogram föreslås i
denna paragraf. Delegationens uppgift är en-
ligt *1 mom.* att stödja och utveckla centralens
verksamhet. Delegationen ska dessutom ta

initiativ och främja samarbetet i branschen. För skyddet av barn behövs det i en föränderlig mediemiljö kontinuerligt samarbete mellan myndigheterna och aktörerna i branschen. T.ex. i Europeiska kommissionens och rådets slutsatser och rekommendationer om mediefostran betonas medieindustrins åtgärder i arbetet för att utveckla mediefostran samt själv- och samregleringsmetoder för att utveckla en trygg mediemiljö för barnen.

Delegationens mandatperiod är enligt 2 mom. tre år. Undervisnings- och kulturministeriet ska utse delegationens ordförande och högst 12 andra medlemmar. Delegationen väljer inom sig en vice ordförande. En mångsidig sakkunskap om barns utveckling, mediefostran, bildprogramsbranschen och forskningen inom sektorn ska vara företrädd i delegationen.

Närmare bestämmelser om delegationens uppgifter utfärdas enligt 3 mom. genom förordning av statsrådet.

5 §. Register över klassificerare av bildprogram. I 1 mom. föreslås bestämmelser om det register över klassificerare av bildprogram som förs av Centralen för mediefostran och bildprogram. Till registret hänvisas även i 14 § 3 mom. som gäller verksamhet som klassificerare av bildprogram. Registret är ett viktigt arbetsredskap i centralens tillsynsuppgift. I det datorbaserade registret förs in klassificerarens namn, kontaktuppgifter och giltighetstiden för godkännandet som klassificerare. I registret förs dessutom in uppgifter om varningar som getts klassificerarna.

Enligt 2 mom. får en förteckning över klassificerare och giltighetstiden för godkännandet hållas tillgänglig för alla i elektronisk form. Med tanke på att klassificerarnas arbete ska vara genomskinligt är det viktigt att registret är offentligt. Om Centralen för mediefostran och bildprogram håller en namnförteckning över klassificerare av bildprogram tillgänglig t.ex. på Internet, kan vem som helst där kontrollera de personer som godkänts som klassificerare av bildprogram.

Enligt 3 mom. bevaras registeruppgifterna fem år från utgången av det år då tillståndets giltighetstid har löpt ut.

Klassificerarregistret är ett sådant personregister som avses i personuppgiftslagen (523/1999). Vid behandlingen av personupp-

gifter iakttas personuppgiftslagen och offentlighetslagen, om vilket finns en bestämmelse i 4 mom.

6 §. Klassificeringsprogramutbud. I paragrafen föreslås att det vid Centralen för mediefostran och bildprogram förvaltas och utvecklas ett programutbud, med hjälp av vilket klassificering verkställs i enlighet med lagen om bildprogram. I praktiken ska programutbudet användas av klassificerare av bildprogram när de utför klassificering enligt 16 § i den förslagna lagen. Programutbudet kan vara nätbaserat. Att förvalta och utveckla ett klassificeringsprogramutbud är ett viktigt hjälpmedel för att utföra klassificeringen av bildprogram.

7 §. Donationer och testamenten. I paragrafen föreslås att Centralen för mediefostran och bildprogram får ta emot donationer och testamenten. Paragrafen är sedvanlig för statliga ämbetsverk inom kulturens verksamhetsområde. Närmare bestämmelser om mottagandet av donationer och testamenten föreskrivs som allmänna bestämmelser i statsrådets beslut angående allmänna bestämmelser om mottagande och användning av donations- och testamentsmedel i statens ämbetsverk och inrättningar (35/1974).

8 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. I 1 mom. föreskrivs att genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om personalen vid Centralen för mediefostran och bildprogram, tillsättande av tjänster och behörighetsvillkor, tjänstemännens uppgifter och den övriga förvaltningen samt företräddande av staten vid domstolar och andra ämbetsverk

Enligt 2 mom. får det i centralens arbetsordning bestämmas närmare om tjänstemännens uppgifter och ställföreträdare, beredning och avgörande av ärenden, ärenden som avgörs utan föredragning och övrig intern förvaltning.

9 §. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser. I paragrafens 1 mom. ingår en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Enligt 2 mom. upphävs lagen av den 25 augusti 2000 om Statens filmgranskningsbyrå. Samtidigt upphävs statsrådets förordning om Statens filmgranskningsbyrå (1086/2004).

Enligt 3 mom. ska Statens filmgranskningsbyrå ombildas till Centralen för medie-

fostran och bildprogram. Med anledning av detta överförs ärenden, ingångna avtal och förbindelser som är anhängiga vid Statens filmgranskningsbyrå när denna lag träder i kraft, liksom de rättigheter och skyldigheter som följer av dem, som sådana till Centralen för mediefostran och bildprogram. Även statistik, register och övrigt material som innehas av filmgranskningsbyrån överförs till centralen. Vad som annars föreskrivs om Statens filmgranskningsbyrå ska sedan den föreslagna lagen trätt i kraft gälla Centralen för mediefostran och bildprogram.

Personalen vid Statens filmgranskningsbyrå ska fortsätta i Centralen för medieuppfost-
ran och bildprogram. Visstidsanställda fortsätter under den tid visstidsanställningen gäller. Villkoren för personalens tjänsteförhållande bestäms av statens allmänna tjänstekollektivavtal och av det preciserande tjänstekollektivavtalet för Statens filmgranskningsbyrå och dess avlöningssystem.

I 4 mom. ingår en sedvanlig bestämmelse om att åtgärder som krävs för verkställigheten av lagen får vidtas innan lagen träder i kraft.

1.3 Lag om ändring av 19 § i lagen om televisions- och radioverksamhet

19 §. Program skadliga för barns utveckling. I propositionen föreslås att 19 § i lagen om telefvisions- och radioverksamhet ändras så att i bestämmelsen hänvisas till den föreslagna lagen om bildprogram. Bestämmelsen gäller sändning av program som är skadliga för barns utveckling i telefvisionsverksamhet och beställ-TV.

I enlighet med propositionen ska bestämmelser om sändning av dessa program överföras till den föreslagna lagen om bildprogram. Övervakningen av nämnda program överförs från Kommunikationsverket till Centralen för mediefostran och bildprogram.

Utövare av telefvisionsverksamhet ska enligt gällande 19 § 1 mom. sörja för att tv-program som på grund av våldsinslag eller sexuellt innehåll eller genom att inge skräck eller på något annat jämförbart sätt är ägnade att inverka skadligt på barns utveckling sänds på en tid då barn i allmänhet inte ser audiovisuella program.

Bestämmelsen motsvaras till sakinnehållet av 6 § 3 mom. 1 punkten i den föreslagna lagen om bildprogram där det för utövare av telefvisionsverksamhet föreskrivs en skyldighet att sörja för att bildprogram inte tillhandahålls på en tid då barnen i allmänhet ser på tv. I 6 § 2 mom. i den föreslagna lagen om bildprogram ska dessutom ingå en bestämmelse om sändningstider för program som är avsedda för myndiga tittare.

Utövare av telefvisionsverksamhet ska enligt gällande 19 § 2 mom. anmäla om sändningen av program som är skadliga för barns utveckling innan de sänds. Anmälan behöver dock inte göras, om en symbol som anger att programmet är skadligt för barns utveckling är synlig under programmets hela sändningstid.

Enligt 5 § i den föreslagna lagen om bildprogram får bildprogram i regel tillhandahållas att ses av allmänheten endast om det är klassificerat och försett med märkningar på de grunder som anges i lagen. Utövare av telefvisionsverksamhet omfattas dessutom av den skyldighet som föreslås i 6 § 5 mom. att informera om åldersgränserna för bildprogram och om andra metoder för att skydda barn i samband med att bildprogram tillhandahålls.

Enligt gällande 19 § 3 mom. i lagen om telefvisions- och radioverksamhet gäller de begränsningar för sändning av tv-program som anges i paragrafen inte sådana program vars mottagning fordrar avkodningsutrustning. I fråga om sändningstider förblir bestämmelsens sakinnehåll i praktiken oförändrat. På så vis ska vattendelartiderna inte gälla programutbud som endast nås via betalkort. I sådana fall anses det vara föräldrarnas ansvar att skydda sina barn. Skyldigheten i det föreslagna 6 § 5 mom. att informera i samband med programmen ska emellertid med avvikelse från det nuvarande även gälla tv-program som fordrar avkodningsutrustning.

Enligt 19 § 4 mom. i lagen telefvisions- och radioverksamhet bestämmelser om åtgärder som i fråga om beställ-TV ska vidtas för att skydda minderåriga finns i gällande bildprogramlag. En motsvarande hänvisning till den föreslagna bildprogramlagen behålls i den föreslagna föreskriften.

1.4 Lag om ändring av 17 kap. 17 och 18 b § i strafflagen

17 §. Spridning av våldsskildring. I paragrafen görs de ändringar som ansluter sig till den föreslagna nya bildprogramslagstiftningen. Uttrycken i bestämmelsen ska dessutom preciseras så att de motsvarar de uttryck som föreslås i ett betänkande av justitieministeriets arbetsgrupp (Skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp. Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 32/2010).

I 1 mom. föreslås att formuleringen ”på annat sätt för dem tillhandahåller eller håller tillgängligt” tas in. I stället för uttrycket ”rörliga bilder” används ”bildprogram”. Vid sidan av upptagningar används uttrycket ”datafiler”. De föreslagna ändringarna beskriver bättre än gällande bestämmelser olika sätt att tillhandahålla bildprogram. Alla begrepp överensstämmer också med de begrepp som föreslås av justitieministeriets ovan nämnda arbetsgrupp.

I 2 mom. stryks bestämmelsen efter första meningen, enligt vilken kriminaliseringsbestämmelsen om våldsskildring inte tillämpas, om den framställning som filmen eller upptagningen innehåller granskats och godkänts för visning och spridning enligt gällande bildprogramslag, eller om tillverkaren eller importören har haft för avsikt att låta upptagningen granskas. Eftersom det i huvudsak är branschen själv som i fortsättningen har ansvaret för klassificeringen av bildprogram, finns det inte längre något separat myndighetsförfarande för godkännande. Paragrafen kan tillämpas oavsett om ett bildprogram har klassificerats eller inte.

18 b §. Olaglig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga. Bestämmelsen revideras så att den motsvarar den nya lagstiftning som föreslås.

Enligt 17 kap. 18 b § 1 mom. 3 punkten i gällande strafflag är det straffbart att offentligt för personer under aderton år visa eller bland dem sprida ett bildprogram som borde ha förbjudits eller för vars visning eller spridning borde ha fastställts en i förhållande till personens ålder högre åldersgräns, om bildprogrammet hade granskats.

Enligt 1 mom. 1 punkten i den föreslagna paragrafen är det en straffbar handling att för minderåriga tillhandahålla ett bildprogram som inte har klassificerats eller för vilket det inte har fastställts en åldersgräns på 18 år eller på vilket eller i samband med vilket det i strid med 5 § 1 mom. i den föreslagna lagen om bildprogram inte finns tydliga märkningar. Bestämmelserna har samma mål att förhindra att bildprogram som är skadliga för barns utveckling ses av allmänheten innan det har bedömts hur skadliga de är för barn och konsumenterna har informerats om detta.

Enligt 17 kap. 18 b § 1 mom. 3 punkten i gällande strafflag är det straffbart att offentligt för personer under aderton år visa eller bland dem sprida ett bildprogram som inte har godkänts för visning eller spridning med stöd av 8 § i lagen om granskning av bildprogram.

Enligt 1 mom. 2 punkten i den föreslagna paragrafen är det en straffbar gärning att för minderåriga tillhandahålla bildprogram vars åldersgräns är 18 år. Det är fråga om verksamhet som strider mot förbudet i 6 § 1 mom. i den föreslagna lagen om bildprogram. Gällande och föreslagna bestämmelse motsvarar till sakinnehållet varandra, dvs. enligt bestämmelserna är det förbjudet att tillhandahålla skadliga program för personer under 18 år.

Såsom föreskrivs i 6 § 2 mom. i den föreslagna lagen om bildprogram ska den föreslagna kriminaliseringen inte gälla televisionsverksamhet i fråga om denna punkt. I televisionsverksamhet ska emellertid följas den skyldighet som föreslås i 6 § 2 mom., enligt vilken bildprogram inte får visas på en tid då personer under 18 år i allmänhet ser på tv.

Enligt 17 kap. 18 b § 1 mom. 2 punkten i gällande strafflag är det förbjudet att offentligt visa eller sprida ett bildprogram i strid med den åldersgränsklassificering som fastställs med stöd av 8 § i nämnda lag. En sådan handling ska inte längre vara straffbar enligt lag. Däremot ska leverantörer av bildprogram med stöd av 6 § i den föreslagna lagen om bildprogram ha skyldigheter som gäller tillhandahållandet av bildprogram, och iakttagandet av dessa skyldigheter kan av myndig-

heten effektiviseras med en anmärkning och vite.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Enligt 12 § i grundlagen ges närmare bestämmelser om yttrandefriheten genom lag. Genom lag kan även föreskrivas om sådana begränsningar i fråga om bildprogram som är nödvändiga för att skydda barn. Det huvudsakliga syftet med det förslag till lag om bildprogram som ingår i propositionen är att utfärda bestämmelser om sådana begränsningar i tillhandahållandet av bildprogram som är nödvändiga för att skydda barn. Lagförslaget innehåller också bestämmelser om utövande av yttrandefrihet som ska tillämpas på tillhandahållande av bildprogram. Det föreslås att bestämmelser som är väsentliga när yttrandefriheten begränsas och utövas ska utfärdas genom lag.

Paragraf 36 § i den föreslagna lagen om bildprogram innehåller en fullmakt att utfärda förordning, med stöd av vilken närmare bestämmelser genom förordning utfärdas om bildprogramsnämndens sammanträden, ordförandens uppgifter, undertecknande av beslut och utlåtanden, medlemmarnas arvoden samt om beredningen av ärenden i nämnden. Genom förordning av statsrådet kan dessutom utfärdas bestämmelser om identifiering av den som utför kontroller enligt 23 och 24 §. Motsvarande bestämmelse ingår i 24 § i gällande bildprogramslag.

Enligt den lag som föreslås om Centralen för mediefostern och bildprogram utfärdas närmare bestämmelser om direktörens och delegationens uppgifter genom förordning av statsrådet.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om personalen vid Centralen för mediefostern och bildprogram, tillsättande av tjänster och behörighetsvillkor, tjänstemännens uppgifter och den övriga förvaltningen samt företrädande av staten vid domstolar och andra ämbetsverk. Närmare föreskrifter om tjänstemännens uppgifter och ställföreträdare, beredning och avgörande av ärenden, ärenden som avgörs utan föredragning och övrig in-

tern förvaltning får meddelas i centralens arbetsordning.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

I anslutning till reformen upphävs gällande bildprogramslag och lagen om Statens filmgranskningsbyrå vid lagarnas ikraftträdande.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

4.1 Yttrandefrihet

Till yttrandefriheten hör enligt 12 § i grundlagen rätten att framföra, sprida och ta emot information, åsikter och andra meddelanden utan att någon i förväg hindrar detta. Närmare bestämmelser om yttrandefriheten utfärdas genom lag. Genom lag kan även föreskrivas om sådana begränsningar i fråga om bildprogram som är nödvändiga för att skydda barn.

Denna bestämmelse i grundlagen lämnar olika begränsade möjligheter för regleringen av filmer och andra bildprogram, t.ex. nuvarande åldersgränsbaserade begränsningspraxis. Bestämmelsen förutsätter emellertid inte att övervakningen av filmer och andra bildprogram ska basera sig uttryckligen på förhandsgranskning (RP 309/1993 rd, s. 57). Av tradition har detta kvalificerade lagförbehåll ansetts gälla enbart filmer och upptagningar, men enligt grundlagsutskottets tolkning kan övervakningen utsträckas även till transmissionsverksamhet (GrUU 19/1998 rd).

Den föreslagna lagen begränsar rätten för leverantörer av bildprogram att tillhandahålla bildprogram samt rätten för barn som är yngre än åldersgränsen att ta emot bildprogram. Det är fråga om en sådan begränsning av den yttrandefrihet som tryggas i 12 § i grundlagen när det gäller bildprogram som är nödvändig för att skydda barn. Genom lagen föreskrivs om åldersgränser som begränsar yttrandefriheten bland allmänheten, inklusive barn, samt bildprogramsleverantörer, och om grunderna för dem. Genom lagen föreskrivs dessutom om begränsningar i tillhandahåll-

landet av bildprogram och om myndighetens tillsynsuppgifter.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 14/2000 rd) konstaterat att information som är ägnad att inverka skadligt på barns utveckling vanligen inte har någonting att göra med den innersta kärnan av yttrandefriheten, alltså friheten att ha och uttrycka egna åsikter. Lagstiftarens rätt att med stöd av 12 § 1 mom. i grundlagen i syfte att skydda barn föreskriva om nödvändiga begränsningar i yttrandefriheten när det gäller bildprogram ska inte tolkas så att rätten bara gäller förhandsgranskning. Det får och måste dessutom finnas olika metoder för efterhandskontroll. Grundlagsutskottet konstaterar vidare att om förhandsgranskningen av bildprogram inte ger ett tillfredsställande resultat med avseende på skyddet av barn kan lagstiftaren överväga att införa ett sådant komplex av lagstiftningsåtgärder som behövs för att målet ska nås. Grundlagsutskottet har dessutom fäst uppmärksamhet vid utvecklingen av efterhandskontrollen av spridningen av bildprogram t.ex. genom registrering av företagare som sprider videofilmer och spelprogram och genom att bättre reglera deras reklam- och försäljningsmetoder.

I lagförslaget revideras regleringen av bildprogramsmarknaden i enlighet med grundlagsutskottets här nämnda riktlinjer.

4.2 Offentlig förvaltningsuppgift

I enlighet med förslaget överförs Statens filmgranskningsbyrås nuvarande uppgift att klassificera bildprogram till de självständiga och oberoende klassificerare av bildprogram som godkänts av myndigheten och som i praktiken i huvudsak är verksamma i anställning hos privata företag. Även en tjänsteinnehavare i anställning hos myndigheten kan fortfarande klassificera bildprogram.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts-säkerheten eller andra krav på god förvaltning.

Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får enligt 124 § i grundlagen dock ges endast myndigheter. Betydande utövning av offentlig makt är t.ex. rätten att använda maktmedel eller att på något annat konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande fri- och rättigheter (RP 1/1998 rd, s. 179). I grundlagsutskottets praxis har befogenheten att avbryta utbetalningen av bidrag eller återkräva ett utbetalt bidrag betraktats som en betydande utövning av offentlig makt (GrUU 18/2001 rd). Uppgiften att bevilja rutinmässiga tillstånd har trots 124 § i grundlagen däremot kunnat handläggas även av andra än myndigheter (GrUU 47/2004 rd).

Vid klassificering av bildprogram är det fråga om att se på ett bildprogram och bedöma om det har sådant innehåll som på basis av vetenskapligt godkänd information ska anses vara skadligt för barns utveckling. Vid klassificering av bildprogram är det inte fråga om att fatta rutinmässiga beslut. Grunden för klassificeringen är i sista hand bestämmelsen i 15 § i lagförslaget om vilka slags bildprogram som anses vara skadliga för barns utveckling. Bestämmelsen lämnar ofrånkomligen prövningsrätten åt klassificerare av bildprogram.

Syftet med klassificeringen är att säkerställa att barn inte ser bildprogram som är skadliga för dem. Klassificeringen inverkar samtidigt på hur stor publik som kan vara mottagare av ett bildprogram. Klassificeringen har också betydelse för vilka följder tillhandahållandet av bildprogram i strid med åldersgränsen har. Klassificeringens betydelse är störst när det gäller bildprogram som är förbjudna för minderåriga.

Vid bedömningen av regleringen ska dessutom beaktas att myndigheten kan klassificera ett bildprogram på eget initiativ.

Klassificeringen av bildprogram kan betraktas som en offentlig förvaltningsuppgift enligt 124 § i grundlagen, eftersom klassificeringen direkt påverkar utövningen av yttrandefriheten som tryggas i 12 § i grundlagen.

Regleringshelheten blir emellertid sådan att det vid klassificeringen av bildprogram inte är fråga om betydande utövning av offentlig makt. Genom klassificeringen ingrips inte på

ett betydande sätt i individens grundläggande rättigheter, även om klassificerarens beslutsfattande sker in ramen för självständig prövningsrätt. Således ska det trots 124 § i grundlagen i princip vara möjligt att ge klassificeringsuppgiften åt någon annan än myndigheten.

För att förutsättningarna enligt 124 § i grundlagen ska uppfyllas, ska det vara ändamålsenligt att överföra uppgiften på någon annan än myndigheten. Med avseende på målen i den föreslagna lagen att skydda barn är det av flera orsaker ändamålsenligt att överföra uppgiften. Det är för närvarande i praktiken omöjligt att förhandsgranska allt bildprogramsmaterial som tillhandahålls för att ses av allmänheten. Underhållskostnaderna för ett system som baserar sig på myndighetens förhandsgranskning blir mycket höga och systemet skulle inte vara effektivt med avseende på skyddet av barn. För att skydda barn i dagens mediemiljö måste det allmänna även satsa på andra förebyggande åtgärder, och överföringen av uppgiften frigör resurser för dessa. Överföringen av klassificeringsuppgiften på en sammanslutning i bildprogrambranschen ökar också branschens engagemang i åtgärder som främjar skyddet av barn.

När förvaltningsuppgifter ges någon annan än myndigheten ska dessutom säkerställas att kraven på rättssäkerhet och god förvaltning följs. I anslutning till detta ska det säkerställas att de som utför förvaltningsuppgifter har tillräcklig kompetens. Verksamheten ska dessutom vara övervakad och i lagen bör föreskrivas om klassificerarens tjänsteansvar (t.ex. GrUU 46/2002 rd).

Dessa krav har i den föreslagna lagen beaktats genom bestämmelser om ändringssökande, utbildning av och repetitionsutbildning för klassificerare av bildprogram, klassificerarens självständighet och oberoende samt tillsyn och tjänsteansvar. I förslaget har inte tagits in separata bestämmelser om det förvaltningsförfarande som ska iakttas vid klassificeringen, eftersom utförandet av klassificeringsuppgiften inte är förknippat med sådana förvaltningsuppgifter som särskilt bör regleras i lag. När myndigheten utbildar och övervakar klassificerare ska den sörja för att tillräckliga krav på förvaltningen uppfylls.

Enligt 5 § i den föreslagna lagen om Centralen för medieföstran och bildprogram ska centralen föra register över godkända klassificerare av bildprogram. Eftersom registret också ska innehålla personuppgifter, beaktas i förslaget 10 § 1 mom. i grundlagen, enligt vilket närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis är regleringsobjekt som är viktiga för skyddet av personuppgifter bl.a. målet för registreringen, innehållet i de personuppgifter som ska registreras, deras tillåtna användningsändamål, inklusive deras tillförlitlighet samt hur länge uppgifterna förvaras i personregistret och den registrerades rättsskydd. Regleringen av dessa på lagnivå bör dessutom vara täckande och detaljerad (t.ex. GrUU 14/2002 rd och GrUU 30/2005 rd).

4.3 Avgifter

I lagförslaget föreskrivs om tillsynsavgiften för tillhandahållande av bildprogram, betalningsskyldiga, avgiftens storlek och tillgängliga rättsskyddsmedel för de betalningsskyldiga.

Förslaget är betydelsefullt med tanke på 81 § i grundlagen som gäller statliga skatter och avgifter. Enligt 81 § 1 mom. i grundlagen ska om statsskatt bestämmas genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd.

Grundlagsutskottet har behandlat gränsdragningen mellan skatter och avgifter åtminstone i sitt utlåtande om järnvägslagen GrUU 66/2002 rd, i sitt utlåtande om Finansinspektionen GrUU 67/2002 rd samt i utlåtandena GrUU 61/2002 rd och GrUU 3/2003 rd, som båda gällde kommunikationsmarknadslagen. Saken har också behandlats i grundlagsutskottets utlåtande GrUU 9/2004 rd om lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation.

Av skattelagen bör entydigt framgå vad skattskyldigheten omfattar. Bestämmelserna bör också vara såtillvida exakta att de myndigheter som tillämpar lagen är bundna i sin prövning vid påförandet av skatt. Enligt grundlagsutskottet är det utmärkande för konstitutionella avgifter att de utgör ersätt-

ningar eller vederlag för service som tillhandahålls av det allmänna. Övriga penningprestationer till staten är däremot skatter i konstitutionell mening (RP 1/1998 rd, s. 134–135, GrUU 61/2002 rd).

Vid bedömningen av om det är fråga om vederlag finns det enligt grundlagsutskottet skäl att ta hänsyn till en rad olika aspekter. De prestationer som det tas ut avgifter för bör gå att specificera på något vis. Enligt grundlagen ska det genom lag utfärdas allmänna bestämmelser om vilka tjänsteåtgärder, tjänster och varor som kan avgiftsbeläggas eller om vilka typer av prestationer som är avgiftsfria. Genom lag ska likaså utfärdas bestämmelser om de principer som ska iakttas när avgifternas storlek bestäms. Om det däremot allmänt tas ut ett penningbelopp för finansiering av någon verksamhet är det snarare frågan om en konstitutionell skatt än en avgift. Det oaktat är full kostnadsmotsvarighet inte villkoret för att en penningprestation ska betraktas som avgift.

Avgiftens storlek och grunderna för bestämning av avgiften ska i alla fall ha kvar något slag av samband med kostnaderna för prestationen. Ju större skillnaden mellan en avgift och kostnaderna för en prestation inte minst i samband med en offentligrättslig uppgift är, desto närmare ligger det till hands att betrakta prestationen som en konstitutionell skatt.

Det spelar också en viss roll om det är frivilligt eller obligatoriskt att ta emot prestationen. Det talar för en skatt om det inte går att tacka nej till prestationer som någon är skyldig att tillhandahålla och skyldigheten direkt med stöd av lag gäller rättssubjekt som uppfyller vissa rekvisit. Att en penningprestation möjligen har ett begränsat syfte spelar ingen roll vid bedömningen av prestationens konstitutionella natur (t.ex. GrUU 66/2002 rd, GrUU 47/2005 rd, GrUU 49/2006 rd).

Mot bakgrunden av tolkningspraxis för 81 § i grundlagen verkar det klart att det i tillsynsavgiften för tillhandahållandet av bildprogram är fråga om skatt. Tre saker talar för att det är fråga om skatt: 1) Med hjälp av till-

synsavgiften täcks kostnaderna för skötseln av vissa lagstadgade uppgifter för Centralen för mediefostran och bildprogram, inte kostnader för specificerade prestationer, 2) betalningsskyldigheten bestäms enligt allmänna kriterier utan att avgiftens storlek specifikt knyts till någon prestation som leverantörer av bildprogram tagit emot från Centralen för mediefostran och bildprogram och 3) tillsynsavgiften blir obligatorisk för alla samslutningar och personer som bedriver en viss verksamhet, dvs. sådana leverantörer av bildprogram som tillhandahåller program i ekonomiskt syfte.

I propositionen föreslås dessutom att för myndighetens prestationer får tas ut avgifter i enlighet med principerna i lagen om grunderna för avgifter till staten.

I fråga om den nuvarande granskningsavgiften för bildprogram som tas ut i enlighet med principerna i lagen om grunderna för avgift till staten har grundlagsutskottet konstaterat följande: ”granskningskyldigheten är omfattande, vilket betyder att yttrandefriheten i själva verket är avgiftsbelagd i mycket stor omfattning. Avgifterna ska enligt lagen om grunderna för avgifter till staten i första hand bestämmas utifrån självkostnadsvärdet. Undervisningsministeriets befogenhet begränsas dessutom av 12 § i grundlagen. Grundtanken i bestämmelsen är att storleken på granskningsavgiften inte får utgöra något hinder för någon att utnyttja sin yttrandefrihet” (GrUU 14/2000 rd). I förslaget har beaktats att de föreslagna avgifterna inte utgör något hinder för yttrandefriheten.

På basis av ovanstående anses att lagförslaget står i samklang med grundlagen och kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom tolkningsfrågor i anslutning till 12, 81 och 124 § i grundlagen behandlas i förslaget, är det önskvärt att propositionen föreläggs riksdagens grundlagsutskott för behandling.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om bildprogram**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Denna lag innehåller bestämmelser om begränsningar i tillhandahållandet av bildprogram i syfte att skydda barn.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på tillhandahållande av och tillsyn över tillhandahållande av bildprogram i Finland, om programmen tillhandahålls i sådan televisionsverksamhet eller sådan beställ-TV som omfattas av lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998). På annat tillhandahållande av och tillsyn över tillhandahållande av bildprogram i Finland tillämpas lagen, om

1) programmen tillhandahålls av en sammanslutning eller näringsidkare som är registrerad i Finland eller har ett verksamhetsställe i Finland,

2) programmen tillhandahålls av en person som är finsk medborgare eller är varaktigt bosatt i Finland, eller

3) beslutet om tillhandahållande av programmet har fattats i Finland.

På ett bildprogram som ingår i ett utanför Finland producerat programutbud och som tillhandahålls i Finland samtidigt som den ursprungliga sändningen tillämpas endast vad

som föreskrivs i 4 § 1—3 mom. samt 7 och 25—29 §.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *bildprogram* filmer, televisionsprogram, spel och annat innehåll som är avsett att med tekniska medel ses i form av rörliga bilder,

2) *allmänheten* en personkrets som inte är utvald på förhand eller som består av ett stort antal personer,

3) *tillhandahållande av bildprogram* att ett bildprogram görs tillgängligt att ses av allmänheten,

4) *leverantör av bildprogram* den som gör ett bildprogram tillgängligt att ses av allmänheten,

5) *klassificering* en bedömning, grundad på granskning av ett bildprogram, om huruvida bildprogrammet kan ha skadlig inverkan på utvecklingen hos barn under en viss ålder.

2 kap.

Tillhandahållande av bildprogram

4 §

Anmälan om tillhandahållande av bildprogram

Leverantörer av bildprogram ska göra en anmälan till Centralen för mediefostran och bildprogram när de börjar tillhandahålla bildprogram. Anmälan behöver inte göras,

om bildprogram tillhandahålls endast i syften som inte är ekonomiska eller om leverantörerna endast tillhandahåller bildprogram som enligt 9—11 § inte behöver klassificeras och märkas.

Anmälan ska innehålla följande uppgifter:

1) leverantörens namn, firma, kontaktuppgifter och hemvist,

2) en beskrivning av sättet att tillhandahålla bildprogram,

3) kontaktuppgifter till platsen där bildprogrammen tillhandahålls.

Centralen ska inom en vecka ge en bekräftelse på att den har tagit emot anmälan.

Om de uppgifter som avses i 2 mom. ändras, ska centralen utan dröjsmål underrättas om ändringarna.

Varje leverantör av bildprogram ska lämna centralen uppgift om mängder av sådana i 16 § 2 mom. avsedda bildprogram som leverantören tillhandahållit under kalenderåret. Uppgiften ska lämnas före utgången av januari månad närmast följande år. På begäran av centralen ska leverantören lämna centralen en förteckning över dessa bildprograms titlar.

5 §

Tillhandahållande av bildprogram

Ett bildprogram får tillhandahållas, om inte något annat föreskrivs i 9—11 §, endast om det har klassificerats på det sätt som föreskrivs i 16 § 1 mom. och det i programmet eller i samband med det finns en tydlig märkning som anger åldersgränsen och innehållet, eller om bildprogrammet är ett sådant som avses i 16 § 3 mom. och det i programmet eller i samband med det finns en tydlig märkning som anger åldersgränsen och innehållet. Ett bildprogram som avses i 16 § 2 mom. får tillhandahållas endast om det i programmet eller i samband med det finns en tydlig märkning om 18 års åldersgräns.

Centralen för mediefostran och bildprogram bestämmer om utformningen av de åldersgräns- och innehållsmärkningar som avses i 1 mom.

6 §

Iakttagande av åldersgränser för bildprogram

Om åldersgränsen för ett bildprogram är 18 år, är det förbjudet att tillhandahålla programmet åt minderåriga.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. för ett program med åldersgränsen 18 år sändas i televisionsprogramutbudet på en tid då personer under 18 år inte i allmänhet ser på television eller som ett televisionsprogram vars mottagning fordrar avkodningsutrustning.

Leverantörer av bildprogram ska se till att bildprogram med 7, 12 eller 16 års åldersgräns inte är tillgängliga för barn som är yngre än åldersgränsen. Sådana åtgärder är att

1) sända programmet i televisionsprogramutbudet på en tid då barn inte i allmänhet ser på television, om mottagningen av programmet fordrar inte avkodningsutrustning,

2) hålla programmet tillgängligt så att en tjänst som gör det möjligt att spärra programmet finns tillgänglig i samband med det,

3) på annat sätt kontrollera åldern vid tillhandahållandet av program.

Ett program får visas offentligt för barn som är högst tre år yngre än den 7, 12 eller 16 års åldersgräns som klassificerats för programmet, om barnet är i sällskap med en person som har fyllt 18 år.

Leverantören av ett bildprogram ska informera om åldersgränserna och andra metoder för att skydda barn i samband med tillhandahållandet av program.

7 §

Vidaresändning av utländska televisionsändningar

Vid marknadsföring av televisionsprogramutbud som produceras utanför Finland ska det ges information om att programutbudet kan innehålla bildprogram som är skadliga för barns utveckling och att de program som ingår i programutbudet inte har klassificerats och märkts i enlighet med denna lag. Denna information ska också ingå i det programutbud som sänds vidare, om det inte är

tekniskt omöjligt eller orsakar oskäligt besvär.

8 §

Uppförandekoder

Leverantörer av bildprogram kan ta fram uppförandekoder för att främja goda seder för tillhandahållandet av bildprogram samt för att främja mediefostran. Centralen för mediefostran och bildprogram kan kontrollera att uppförandekoderna stämmer överens med denna lag.

3 kap.

Klassificering av bildprogram

9 §

Bildprogram som på basis av innehållet är befriade från klassificering och märkning

Bildprogram behöver inte klassificeras och märkas, om de

- 1) uteslutande innehåller undervisnings- eller bildningsmaterial,
- 2) uteslutande innehåller musik, idrott eller återgivning av motionsevenemang, kultur-evenemang eller andaktsstunder eller av andra liknande tillställningar och evenemang,
- 3) uteslutande innehåller hobbyarbete, välbefinnande, diskussioner, lek, mode, trädgårdsskötsel, byggande, matlagning, inredning, frågesporter, frågelekar eller andra liknande teman för alla åldrar,
- 4) uteslutande innehåller material för marknadsföring av varor eller tjänster,
- 5) innehåller aktuellt nyhetsstoff,
- 6) till innehållet är direktsändningar.

Med avvikelse från 1 mom. 4 punkten ska ett bildprogram som uteslutande innehåller material för marknadsföring av bildprogram klassificeras.

10 §

Bildprogram som på basis av framställnings-syfte är befriade från klassificering och märkning

Bildprogram behöver inte klassificeras och märkas, om de

- 1) hålls tillgängliga i en sådan nätpublikation som avses i lagen om yttrandefrihet i masskommunikation (460/2003) och har framställts eller anskaffats i samband med redigeringen av publikationen,
- 2) hålls tillgängliga i en tjänst som tillhandahåller program framställda av enskilda och bildprogrammet har framställts av en enskild i hobbyssyfte,
- 3) tillhandahålls i utbildningsverksamhet eller annan bildningsverksamhet och har framställts i samband med utbildningsverksamhet eller annan bildningsverksamhet.

11 §

Bildprogram som på basis av tillstånd är befriade från klassificering och märkning

Centralen för mediefostran och bildprogram kan på ansökan bevilja tillstånd att tillhandahålla sådana bildprogram som inte är klassificerade eller märkta i enlighet med denna lag vid ett särskilt evenemang som ordnas för tillhandahållandet av bildprogrammen.

Tillstånd kan beviljas för ett evenemang eller för viss tid tillståndet kan förenas med villkor om platsen och tiden för förevisningen av bildprogram samt om publikens ålder.

Tillståndet kan återkallas, om tillståndshavaren bryter mot denna lag eller villkoren i tillståndet eller om innehållet i de bildprogram som har visats annars föranleder det. Tillståndet kan även återkallas, om centralen har lämnats oriktiga uppgifter i samband med ansökan om tillstånd.

12 §

Rätt att klassificera bildprogram

Bildprogram får klassificeras endast av sådana klassificerare av bildprogram som har godkänts enligt 13 § och av sådana tjänsteinnehavare vid Centralen för mediefostran och bildprogram i vars uppgifter klassificering ingår.

13 §

Godkännande som klassificerare av bildprogram och klassificerarutbildning

Som klassificerare av bildprogram godkänner Centralen för mediefostran och bildprogram en för uppgiften lämplig person som fyllt 18 år och som

1) med godkänt resultat har genomgått den utbildning för klassificerare av bildprogram som avses i 2 mom., eller

2) med godkänt resultat tidigast sex månader innan ett nytt godkännande söks har genomgått den repetitionsutbildning som avses i 2 mom., om den som ansöker om att bli godkänd som klassificerare av bildprogram redan tidigare har godkänts som klassificerare av bildprogram enligt 1 punkten.

Utbildningen för klassificerare av bildprogram och repetitionsutbildningen innehåller åtminstone ämnen som gäller denna lag, barnets utveckling, klassificering av bildprogram och klassificeringsgrunderna samt yttrandefrihet. Centralen fastställer de krav som utbildningen för klassificerare av bildprogram och repetitionsutbildningen ska uppfylla.

Ett godkännande som klassificerare av bildprogram är i kraft fem år. Den som godkänts som klassificerare av bildprogram ska ges ett intyg över att han eller hon har godkänts som klassificerare av bildprogram.

14 §

Verksamheten som klassificerare av bildprogram

En klassificerare av bildprogram och en tjänsteinnehavare som avses i 12 § ska utföra klassificeringen självständigt och oberoende.

På klassificerare av bildprogram tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter enligt denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar för klassificerare av bildprogram finns i skadeståndslagen (412/1974).

Centralen för mediefostran och bildprogram utövar tillsyn över klassificerarnas verksamhet och för ett register över klassificerare av bildprogram i enlighet med 5 § i lagen om Centralen för mediefostran och bildprogram (/).

15 §

Bildprogram som är skadliga för barns utveckling

Ett bildprogram betraktas som skadligt för barns utveckling, om det på grund av sina våldsinslag eller sitt sexuella innehåll eller genom att skapa ångest eller på något annat jämförbart sätt kan ha skadlig inverkan på barns utveckling.

Vid bedömningen av skadligheten hos ett bildprogram ska det beaktas i vilket sammanhang och på vilket sätt händelserna i programmet skildras.

16 §

Klassificering av bildprogram och åldersgränser

Om ett bildprogram på det sätt som avses i 15 § är skadligt för barns utveckling, ska programmet utifrån dess innehåll klassificeras enligt en 7, 12, 16 eller 18 års åldersgräns och tilldelas en symbol som beskriver programmets innehåll. Om ett program inte ska betraktas som skadligt för barns utveckling, ska det klassificeras som lämpligt för alla åldrar.

Om ett program har ett våldsamt, sexuellt, ångestskapande eller något annat jämförbart innehåll som entydigt ska betraktas som skadligt för utvecklingen hos personer under 18 år, ska en åldersgräns på 18 år utan klassificering ställas för programmet.

Centralen för mediefostran och bildprogram kan godkänna en åldersgräns och innehållssymbol som getts ett program inom Europeiska unionen för användning i Finland på det sätt som avses i denna lag, utan att programmet klassificeras i Finland.

17 §

Anmälning av bildprogram till förteckningen

Leverantören av bildprogram ska anmäla bildprogram som avses i 16 § 1 och 3 mom. till den förteckning över bildprogram som avses i 18 §.

I anmälan ska det uppges

- 1) vem som gör anmälan,
- 2) klassificeraren av programmet och dagen för klassificeringen i Finland,
- 3) programmets ursprungliga titel och titel i Finland, längd och framställningsår,
- 4) programframställaren och framställningsland,
- 5) åldersgräns och innehållssymboler för bildprogrammet,
- 6) en redogörelse för programmets huvudsakliga innehåll.

Anmälan behöver inte göras, om programmet redan har anmälts till den förteckning som avses i 18 §.

18 §

Förteckning över bildprogram

Centralen för mediefostran och bildprogram ska föra en offentlig förteckning över bildprogram. I förteckningen över bildprogram antecknas de uppgifter som avses i 17 § 2 mom. 2—6 punkten samt uppgifter om åtgärder enligt 21 §.

4 kap.

Myndighet och tillsyn

19 §

Tillsynsmyndighet

Centralen för mediefostran och bildprogram utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag.

20 §

Reaktioner från allmänheten

Centralen för mediefostran och bildprogram tar emot reaktioner från allmänheten kring tillhandahållandet av bildprogram som är skadliga för barns utveckling.

Centralen ger en bekräftelse på att reaktionen från allmänheten har tagits emot. Om en reaktion leder till åtgärder, informerar centralen den som reagerat.

21 §

Klassificering av bildprogram på initiativ av Centralen för mediefostran och bildprogram

Centralen för mediefostran och bildprogram kan på eget initiativ klassificera vilka som helst bildprogram, om det finns skäl att misstänka att ett program inte har klassificerats i enlighet med denna lag.

Centralen kan klassificera ett tidigare klassificerat bildprogram på nytt, om det är uppenbart att tidens gång och förändringar i de samhälleliga värderingarna har lett till att programmets tidigare klassificering inte längre är ändamålsenlig.

Leverantörer av bildprogram ska på centralens begäran utan ersättning ställa ett bildprogram som avses i denna paragraf till centralens förfogande.

22 §

Återkallande av godkännande som klassificerare av bildprogram

Centralen för mediefostran och bildprogram får återkalla ett godkännande som klassificerare av bildprogram, om

1) den som godkänts som klassificerare av bildprogram inte längre uppfyller villkoren för godkännande enligt 13 § 1 mom.,

2) en klassificerare av bildprogram genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig som klassificerare av bildprogram,

3) en klassificerare av bildprogram uppsåtligt har förfarit väsentligen felaktigt som klassificerare.

Centralen kan i de fall som avses i 1 mom. i stället för återkalla godkännandet tilldela klassificeraren av bildprogram en varning, om det med hänsyn till klassificerarens förhållanden vore oskäligt att återkalla godkännandet.

23 §

Kontroll av märkningar

Centralen för mediefostran och bildprogram har rätt att utföra kontroller i lokaler och andra verksamhetsställen som innehas av leverantörer av bildprogram, för att kontrollera att bildprogrammen är försedda med de märkningar som krävs.

Centralen kan besluta att bemyndiga en annan myndighet att kontrollera märkningar. En utomstående sakkunnig kan på begäran av centralen bistå vid kontrollen.

24 §

Kontroller

Centralen för mediefostran och bildprogram och sakkunniga som avses i 23 § 2 mom. har rätt att få tillträde till sådana lokaler och motsvarande verksamhetsställen hos en leverantör av bildprogram där bildprogram som tillhandahålls eller är avsedda för tillhandahållande förvaras samt att utan ersättning få alla uppgifter, utredningar och

handlingar och allt annat material som behövs för kontrollen av märkningarna. Leverantören ska även i övrigt bistå vid kontrollen. Kontroller får inte utföras i lokaler som används för stadigvarande boende.

Centralen har rätt att omhänderta bildprogram som inte är försedda med märkningar enligt 5 §, om det är nödvändigt för att förhindra tillhandahållande av omärkta bildprogram, samt annat material som är föremål för kontroll, om det är nödvändigt för utförandet av kontrollen. Om märkningarna på bildprogrammen endast har smärre brister, ska centralen sätta ut en skälig tid för att avhjälpa bristen utan att bildprogrammen omhändertas.

Över omhändertagande av material ska i samband med kontrollen av märkningar upprättas ett protokoll av vilket ska framgå syftet med omhändertagandet och det material som tagits om hand. Bildprogram som inte är försedda med märkningar enligt 5 § ska återlämnas när det inte längre finns någon laglig grund för omhändertagandet. Annat material ska återlämnas utan dröjsmål när det inte längre behövs.

25 §

Anmärkning och vite

Om leverantören av bildprogram åsidosätter sina skyldigheter enligt 6 § 2-5 mom. eller 7 §, kan Centralen för mediefostran och bildprogram uppmana leverantören att fullgöra sina skyldigheter. Centralen kan förena uppmaningen med vite. Bestämmelser om vite finns i viteslagen (1113/1990).

5 kap.

Avgifter

26 §

Tillsynsavgift

För att täcka kostnaderna för tillsynen över tillhandahållandet av bildprogram tas det ut en tillsynsavgift till Centralen för mediefost-
ran och bildprogram.

Skyldig att betala tillsynsavgift är den sammanslutning eller person som omfattas av anmälningsskyldigheten enligt 4 §.

Avgiften tas ut första gången för det kalenderår då bildprogrammen börjar tillhandahållas. Tillsynsavgiften återbetalas varken helt eller delvis, om den som utövar verksamheten lägger ned sin verksamhet under kalenderåret.

27 §

Tillsynsavgiftens storlek

De årliga tillsynsavgifterna för tillhandahållande av bildprogram är

- 1) regionalt televisionsutbud 100 euro,
- 2) verksamhetsställen som tillhandahåller bildprogram som offentliga föreställningar och andra motsvarande verksamhetsställen 200 euro,
- 3) verksamhetsställen som tillhandahåller bildprogram som upptagningar och andra motsvarande verksamhetsställen 100 euro,
- 4) beställ-TV 400 euro,
- 5) programutbudshelhet av en aktör som förmedlar televisionssändningar som sänts vidare från utlandet 400 euro,
- 6) riksomfattande televisionsprogramutbud 600 euro.

28 §

Påförande och uttagande av tillsynsavgift

Tillsynsavgift tas ut varje kalenderår. Avgiften påförs av Centralen för medieföstran och bildprogram.

Bestämmelser om avgiftens direkta utsökbarhet utan utsökningsgrund finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Om avgiften inte betalas senast på förfallodagen, tas på det obetalda beloppet ut en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som anges i 4 § i räntelagen (633/1982). I stället för dröjsmålsränta kan centralen ta ut en dröjsmålsavgift på fem euro, om dröjsmålsräntan skulle understiga detta belopp.

29 §

Avgifter för Centralen för medieföstran och bildprogramns prestationer

Bestämmelser om de avgifter som tas ut för prestationer som Centralen för medieföstran och bildprogram samt bildprogramsnämnden ska utföra enligt denna lag finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

6 kap.

Ändringssökande

30 §

Sökande av ändring i beslut av Centralen för medieföstran och bildprogram

Ett i 21 § avsett beslut om klassificering av ett bildprogram som fattats av Centralen för medieföstran och bildprogram får överklagas genom besvär hos bildprogramsnämnden. Besvär får anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar. Besvären ska anföras inom 14 dygn från delfäendet av beslutet. Nämnden ska behandla besvären skyndsamt.

Andra än i 1 mom. avsedda beslut av centralen får inte överklagas genom besvär. En part som är missnöjd med beslutet får begära omprövning inom 30 dagar från det att parten fick del av beslutet. Omprövning begärs hos centralen.

Ett omprövningsbeslut får överklagas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1969).

I ett beslut om klassificering som fattas av centralen kan centralen bestämma att beslutet ska iakttas trots att det inte har vunnit laga kraft.

31 §

Bildprogramsnämnden

Bildprogramsnämnden består av en ordförande och en vice ordförande samt fyra andra medlemmar, som var och en ska ha en personlig ersättare. Statsrådet förordnar medlemmarna och ersättarna för tre år i sänder.

På jäv för nämndens medlemmar tillämpas bestämmelserna om jäv för domare. Medlemmarna ska avlägga domared eller avge domarförsäkran i enlighet med vad som föreskrivs i 1 kap. 6 a och 7 § i rättegångsbalken, om de inte har gjort det tidigare.

Nämndens ordförande och vice ordförande ska ha avlagt högre högskoleexamen i juridik. Av de andra medlemmarna och ersättarna ska vissa vara förtrogna med frågor som gäller barns utveckling och vissa med visuell kommunikation. Nämnden kan anlita sakkunniga.

Nämnden är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden, en medlem som är förtrogen med frågor som gäller barns utveckling och minst en annan medlem är närvarande. Som nämndens beslut gäller den åsikt som flertalet av medlemmarna omfattar och, om rösterna faller lika, den åsikt som är förmånligare för den som anfört besvär.

32 §

Sökande av ändring i bildprogramsnämndens beslut

Beslut av bildprogramsnämnden får överklagas genom besvär av den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar. Besvären ska anföras hos högsta förvaltningsdomstolen inom 14 dygn från delfäendet av nämndens beslut. Högsta förvaltningsdomstolen ska behandla besvären skyndsamt.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

33 §

Offentligheten hos bildprogram som lämnats in för klassificering

Ett bildprogram som lämnats till en klassificerare av bildprogram eller till Centralen för mediefostran och bildprogram ska hållas hemligt, om det inte är uppenbart att lämnande av uppgifter om programmet inte kränker upphovsrätten till det eller orsakar leverantören eller någon annan som har del i saken ekonomisk skada eller äventyrar syftet med

klassificeringen. På centralens handlingar tillämpas i övrigt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

34 §

Handräckning

Centralen för mediefostran och bildprogram har rätt att få behövlig handräckning av polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna vid kontroller som avses i 23 och 24 §.

35 §

Straffbestämmelse

Den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet

1) underlåter att göra anmälan om tillhandahållande av bildprogram, att lämna uppgift om mängden bildprogram eller att lämna en förteckning över titeln på bildprogram i enlighet med 4 §,

2) tillhandahåller ett bildprogram som inte klassificerats och försetts med märkning på det sätt som anges i 5 §,

3) klassificerar ett bildprogram utan sådan rätt att klassificera bildprogram som avses i 12 §,

4) underlåter att göra anmälan till förteckningen över bildprogram enligt 17 §,

5) låter bli att ställa ett bildprogram till Centralen för mediefostran och bildprogramsförfogande i den situation som avses i 21 §, ska, om inte gärningen utgör brott enligt 17 kap. 18 b § i strafflagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag, för *bildprogramsförseelse* dömas till böter.

36 §

Närmare bestämmelser

Bestämmelser om bildprogramsnämndens sammanträden, ordförandens uppgifter, undertecknande av beslut och utlåtanden, medlemmarnas arvoden och om beredningen av ärenden i bildprogramsnämnden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om identifiering av den som utför kontroll av märkningar enligt 23 och 24 § får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 kap

Ikraftträdande

37 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om granskning av bildprogram (775/2000).

38 §

Övergångsbestämmelser

Ärenden som gäller granskning av bildprogram och är anhängiga vid Statens filmgranskningsbyrå när denna lag träder i kraft förfaller.

Ärenden som är anhängiga i statens filmnämnd eller domstol när denna lag träder i kraft behandlas i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdande, dock så att det för ett bildprogram klassificeras en ål-

dersgräns på 7, 12, 16 eller 18 år eller att det klassificeras som lämpligt för alla åldrar.

De åldersgränser som före lagens ikraftträdande ställts för bildprogram som har godkänts att föreställas för och spridas bland yngre än 18 år i granskningsbeslut som gäller bildprogram ändras så att åldersgränsen 15 år ändras vid lagens ikraftträdande till 16 år samt åldersgränserna 13 och 11 år till 12 år.

Ett bildprogram som tillhandahållits före lagens ikraftträdande och angående vilket det inte har fattats granskningsbeslut före lagens ikraftträdande ska klassificeras som i denna lag föreskrivs.

Om ett bildprogram som tillhandahållits före lagens ikraftträdande och om vilket det har fattats granskningsbeslut före lagens ikraftträdande tillhandahålls som ny upptagning ska det klassificeras enligt denna lag.

Om ett bildprogram som tillhandahållits före lagens ikraftträdande och om vilket det har fattats granskningsbeslut före lagens ikraftträdande klassificeras inom två år efter lagens ikraftträdande för erhållande av en symbol som motsvarar innehållet, ska för klassificeringen inte tas ut avgift på basis av lagen om grunderna för avgifter till staten.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om Centralen för mediefostran och bildprogram**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Syfte

För tillsynen över tillhandahållandet av bildprogram och för samordning och främjande av mediefostran på nationell nivå finns Centralen för mediefostran och bildprogram. Centralen lyder under undervisnings- och kulturministeriet.

2 §

Uppgifter

Utöver vad som bestäms i lagen om bildprogram (/), ska Centralen för mediefostran och bildprogram

1) främja mediefostran, barns mediefärdigheter och utvecklingen av en mediemiljö som är trygg för barn i samarbete med andra myndigheter och sammanslutningar i branschen,

2) vara sakkunnig när det gäller utvecklingen av barnens mediemiljö utveckling, främja branschforskningen och följa den internationella utvecklingen i branschen,

3) informera i frågor som gäller barn och medier,

4) svara för utbildningen av och repetitionsutbildningen för klassificerare av bildprogram,

5) sköta de övriga uppgifter som föreskrivs särskilt för den i lag eller förordning av statsrådet eller som undervisnings- och kulturministeriet anförtror den.

3 §

Direktör

Centralen för mediefostran och bildprogram leds av en direktör. Centralen har en arbetsordning, som fastställs av direktören.

Direktören avgör även andra ärenden som ankommer på centralen, om det inte har föreskrivits eller bestämts i arbetsordningen att någon annan tjänsteman vid centralen ska avgöra dem.

Närmare bestämmelser om direktörens uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Delegation

Vid Centralen för mediefostran och bildprogram finns en delegation som ska stödja och utveckla centralens verksamhet samt ta initiativ och främja samarbetet inom branschen.

Undervisnings- och kulturministeriet utser för tre år i sänder en ordförande och högst 12 andra medlemmar i delegationen. Delegationen väljer inom sig en vice ordförande. En mångsidig sakkunskap om barns utveckling, mediefostran, bildprogramsbranschen och forskningen inom sektor ska vara företrädd i delegationen.

Närmare bestämmelser om delegationens uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Register över klassificerare av bildprogram

I syfte att fullgöra den tillsynsuppgift som avses i lagen om bildprogram ska Centralen för mediefostran och bildprogram med hjälp av automatisk databehandling föra ett register över klassificerare av bildprogram, i vilket antecknas

- 1) klassificerarens namn,
- 2) klassificerarens kontaktuppgifter,
- 3) giltighetstiden för godkännandet som klassificerare,
- 4) eventuella varningar enligt 22 § 2 mom. i lagen om bildprogram.

Ett utdrag ur registret över klassificerare av bildprogram, där de uppgifter som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten syns, får hållas tillgängligt för alla i elektronisk form.

De uppgifter som förts in i registret ska bevaras i fem år från utgången av det år då giltighetstiden för godkännandet som klassificerare har löpt ut.

Bestämmelser om hemlighållande och utlämnande av registeruppgifter och anknytande handlingar i övrigt finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och annan behandling av personuppgifter i personuppgiftslagen (523/1999).

6 §

Klassificeringsprogramutbud

Centralen för mediefostran och bildprogram förvaltar och utvecklar ett klassificeringsprogramutbud, med hjälp av vilket klassificering av bildprogram verkställs i enlighet med lagen om bildprogram.

7 §

Donationer och testamenten

Centralen för mediefostran och bildprogram får ta emot donationer och testamenten.

8 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Bestämmelser om personalen vid Centralen för mediefostran och bildprogram, tillsättande av tjänster och behörighetsvillkor, tjänstemännens uppgifter och den övriga förvaltningen samt företrädande av staten vid domstolar och andra ämbetsverk utfärdas genom förordning av statsrådet.

I centralens arbetsordning får det bestämmas närmare om tjänstemännens uppgifter och ställföreträdare, beredningen och avgörandet av ärenden, ärenden som avgörs utan föredragning och övrig intern förvaltning.

9 §

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 201 .

Genom denna lag upphävs lagen om Statens filmgranskningsbyrå (776/2000), nedan den *upphävda lagen*.

Statens filmgranskningsbyrå, som det föreskrivs om i den upphävda lagen, blir Centralen för mediefostran och bildprogram, som det föreskrivs om i denna lag.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av 19 § i lagen om televisions- och radioverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998) 19 §, sådan den lyder i lag 306/2010 delvis ändrad i lag 778/2000, som följer:

19 §	i televisionsverksamhet och beställ-TV ingår i lagen om bildprogram (/).
<i>Program skadliga för barns utveckling</i>	
Bestämmelser om tillhandahållande av program som är skadliga för barns utveckling	Denna lag träder i kraft den 201 .

4.

Lag**om ändring av 17 kap. 17 och 18 b § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 17 kap. 17 och 18 b §, sådana de lyder, 17 § i lagarna 563/1998 och 777/2000 samt 18 b § i lag 650/2004, som följer:

17 kap	Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas inte, om det ska anses befogat att återge våld på grund av att filmen, bildprogrammet, upptagningen eller datafilen är av sådan natur att den tjänar spridning av information eller på grund av att den uppenbart har ett konstnärligt värde.
Om brott mot allmän ordning	
17 §	
<i>Spridning av våldsskildring</i>	
Den som saluför, till uthyrning bjuder ut, sprider eller på annat sätt tillhandahåller eller håller tillgängligt eller i detta syfte tillverkar eller i landet för in filmer eller andra bildprogram som visar rått våld, eller upptagningar eller datafiler innehållande filmer och andra bildprogram som visar rått våld, ska för <i>spridning av våldsskildring</i> dömas till böter eller fängelse i högst två år.	18 b §
	<i>Olaglig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga</i>
	Den som offentligt för personer under 18 år 1) i strid med vad som föreskrivs i 5 § 1 mom. i lagen om bildprogram (/) offentligt visar eller bland dem sprider eller på an-

nat sätt för dem tillhandahåller eller håller tillgängligt ett bildprogram som inte har klassificerats eller för vilket det inte har fastställts en åldersgräns på 18 år och i samband med vilket det inte finns tydliga märkningar,

2) i strid med förbudet i 6 § 1 mom. i den lag som nämns i 1 punkten offentligt visar eller bland dem sprider eller på annat sätt för

dem tillhandahåller eller håller tillgängligt ett bildprogram, vars åldersgräns är 18 år,

ska för *olovlig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den _____ 201 .

Helsingfors den 15 oktober 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Kultur- och idrottsminister *Stefan Wallin*

*Bilaga
Parallelltext*

3.

Lag

om ändring av 19 § i lagen om televisions- och radioverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998) 19 §, sådan den lyder i lag 306/2010 delvis ändrad i lag 778/2000, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

19 §

Program skadliga för minderårigas utveckling

*Program skadliga för **barns** utveckling*

En utövare av televisionsverksamhet ska sörja för att sådana audiovisuella program som på grund av våldsinslag eller sexuellt innehåll eller genom att inge skräck eller på något annat jämförbart sätt är ägnade att inverka skadligt på barns utveckling sänds på en tid då barn i allmänhet inte ser audiovisuella program.

Bestämmelser om tillhandahållande av program som är skadliga för barns utveckling i televisionsverksamhet och beställ-TV ingår i lagen om bildprogram (/).

Om en utövare av televisionsverksamhet sänder ett program som avses i 1 mom., ska det före sändningen av programmet anmälas att programmet är skadligt för barns utveckling. Anmälan behövs dock inte, om det under programmets hela sändningstid syns en symbol som anger att programmet är skadligt för barns utveckling.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller dock inte sådana program vars mottagning fordrar avkodningsutrustning.

Bestämmelser om åtgärder som i fråga om beställ-TV ska vidtas för att skydda minderåriga finns i lagen om granskning av bildprogram (775/2000).

Denna lag träder i kraft den _____ 201 .

4.

Lag**om ändring av 17 kap. 17 och 18 b § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 17 kap. 17 och 18 b §, sådana de lyder, 17 § i lagarna 563/1998 och 777/2000 samt 18 b § i lag 650/2004, som följer:

Gällande lydelse

17 kap

Om brott mot allmän ordning

17 §

Spridning av våldsskildring

Den som saluför eller till uthyrning bjuder ut eller sprider eller i detta syfte tillverkar eller i landet för in filmer eller andra rörliga bilder eller upptagningar som innehåller rörliga bilder som visar rätt våld, skall för *spridning av våldsskildring* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas inte, om det skall anses befogat att återge våld på grund av att filmen eller upptagningen är av sådan natur att den tjänar spridning av information eller på grund av att den uppenbart har ett konstnärligt värde. *Har den framställning som filmen eller upptagningen innehåller granskats och godkänts för visning och spridning enligt lagen om granskning av bildprogram (775/2000), skall 1 mom. inte heller tillämpas. Har tillverkaren eller importören av upptagningen uppenbart haft för avsikt att låta den framställning som ingår i upptagningen granskas på ovan avsett sätt före saluförandet, utbudandet till uthyrning eller överlåtelsen av upptagningen, skall för tillverkningen eller importen inte dömas till straff med stöd av 1 mom. (25.8.2000/777)*

Föreslagen lydelse

17 kap

Om brott mot allmän ordning

17 §

Spridning av våldsskildring

Den som saluför, till uthyrning bjuder ut, sprider *eller på annat sätt tillhandahåller eller håller tillgängligt* eller i detta syfte tillverkar eller i landet för in filmer eller andra bildprogram som visar rätt våld, eller upptagningar *eller datafiler* innehållande filmer och andra bildprogram som visar rätt våld, ska för *spridning av våldsskildring* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas inte, om det ska anses befogat att återge våld på grund av att filmen, *bildprogrammet*, upptagningen *eller datafilen* är av sådan natur att den tjänar spridning av information eller på grund av att den uppenbart har ett konstnärligt värde.

18 b §

Olaglig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga

Den som offentligt

1) för personer under aderton år visar eller bland dem sprider ett bildprogram som inte har godkänts för visning eller spridning med stöd av 8 § i lagen om granskning av bildprogram,

2) visar eller sprider ett bildprogram i strid med den åldersgränsklassificering som fastställts med stöd av 8 § i nämnda lag, eller

3) för personer under aderton år visar eller bland dem sprider ett ogranskat bildprogram, som enligt 8 § i nämnda lag borde ha förbjudits eller för vars visning eller spridning borde ha fastställts en i förhållande till personens ålder högre åldersgräns, om bildprogrammet hade granskats,

skall för olovlig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

18 b §

Olaglig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga

Den som offentligt för personer under 18 år

1) i strid med vad som föreskrivs i 5 § 1 mom. i lagen om bildprogram (/) offentligt visar eller bland dem sprider eller på annat sätt för dem tillhandahåller eller håller tillgängligt ett bildprogram som inte har klassificerats eller för vilket det inte har fastställts en åldersgräns på 18 år och i samband med vilket det inte finns tydliga märkningar,

2) i strid med förbudet i 6 § 1 mom. i den lag som nämns i 1 punkten offentligt visar eller bland dem sprider eller på annat sätt för dem tillhandahåller eller håller tillgängligt ett bildprogram, vars åldersgräns är 18 år,

ska för olovlig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den 201 .